

**Projekt**

**UCHWAŁA NR ..VI/122/24..  
RADY MIASTA KROSNA**

z dnia 26 września 2024 r.

**w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata  
2023-2030**

Na podstawie art. 10e ust. 1 i 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) w związku z art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.)

uchwała się, co następuje:

**§ 1.** Przyjmuje się aktualizację Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Krosna.

**§ 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

# Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030



## Strategia Rozwoju **Miasta Krosna** na lata 2023-2030

### Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner

Zespół pracowników Urzędu Miasta Krosna

Zdjęcia wykorzystane w dokumencie:

Damian Krzanowski, Paweł Matelowski, Mateusz Świerk – EPKR Spotters, Zenon Żybartowicz, Rude i Czarne Travel Blog, archiwum Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie

Aktualizacja z 2024 r.

## Spis treści

<b>Wstęp</b> .....	<b>5</b>
<b>I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne</b> .....	<b>6</b>
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii .....	6
Podstawa prawna .....	6
Metodyka opracowania strategii .....	7
2. Wnioski z diagnozy przygotowanej na potrzeby Strategii .....	9
Portret Krosna .....	9
Krosno w liczbach .....	12
Krosno na tle podobnych ośrodków miejskich .....	14
Tendencje, procesy, zjawiska .....	15
3. Uwarunkowania rozwojowe – kluczowe problemy strategiczne i zależności między nimi .....	19
4. Analiza SWOT .....	24
<b>II. Założenia strategiczne</b> .....	<b>28</b>
5. Wizja i misja rozwoju .....	28
6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym .....	29
7. Schemat ilustrujący założenia strategiczne .....	30
8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych .....	31
9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta .....	55
10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście .....	71
11. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi .....	79
12. Obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań .....	89
13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia .....	97
<b>III Wdrażanie</b> .....	<b>105</b>
14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii .....	105
15. Finansowanie Strategii .....	108
<b>Załącznik nr 1 Lista projektów kluczowych</b> .....	<b>111</b>
<b>Załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego</b> .....	<b>121</b>



## Wstęp

**Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030** jest kluczowym dokumentem określającym misję i wizję miasta, cele strategiczne rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, a także kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów. Dokument uwzględnia aktualne wyzwania i potencjały rozwojowe Krosna, jak również zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne. Strategia jest drogowskazem w procesie zarządzania miastem. Zaplanowane działania zakładają wykorzystywanie szans i mocnych stron, przy zaangażowaniu i współpracy wielu grup interesariuszy.



Dokument został przygotowany zgodnie z zasadami partycypacji społecznej. W tworzenie strategii zostały włączone różne podmioty – władze samorządowe, przedsiębiorcy, młodzież, studenci, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy i animatorzy, instytucje oraz mieszkańcy, będący głównymi odbiorcami działań zawartych w strategii. Zaangażowani zostali także eksperci zewnętrzni, mający bezstronne i obiektywne spojrzenie na sytuację i rozwój miasta.

Na potrzeby przygotowania strategii opracowano diagnozę, która zawiera szczegółowe informacje na temat obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, zmian zachodzących w ostatnich latach, w tym analizę porównawczą z wybranymi ośrodkami miejskimi oraz wyniki badań ankietowych. Diagnoza stanowi odrębny dokument, natomiast w Strategii zawarto wypływające z niej wnioski, które stanowiły podstawę do sformułowania celów i kierunków działań.

Strategia zawiera analizę SWOT, identyfikującą silne i słabe strony Krosna, jak również czynniki zewnętrzne w postaci szans i zagrożeń rozwojowych. Najistotniejszym elementem jest część planistyczna, zawierająca cele, kierunki działań oraz kluczowe projekty. Zdefiniowane kierunki działań odnoszą się bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji miasta. Dopełnieniem strategii jest część wdrożeniowa – odnosząca się do procesu realizacji dokumentu, jego monitoringu, finansowania zadań, a także ewentualnej aktualizacji.

Niniejsze opracowanie powstało zgodnie ze znowelizowanymi przepisami prawa. Uwzględniono w nim obszary strategicznej interwencji (OSI) określone w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020, w które wpisuje się Krosno. Ponadto istotną częścią dokumentu jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Realizacja założonych celów rozwojowych przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców Krosna oraz umożliwi osiągnięcie pożądanego wizji miasta. Przedstawiony dokument będzie wspierał sprawne zarządzanie miastem przez władze samorządowe oraz ułatwiał pozyskiwanie środków finansowych na zaplanowane działania.

## I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

### 1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

#### Podstawa prawna

Podstawę sporządzenia niniejszego dokumentu stanowi uchwała Rady Miasta Krosna Nr XLV/1288/22 z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego 06.04.2022 r.).



Struktura dokumentu wynika z przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- ◆ cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- ◆ kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- ◆ oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- ◆ model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- ◆ ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- ◆ obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094) wraz z zakresem planowanych działań;
- ◆ obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- ◆ system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ◆ ramy finansowe i źródła finansowania.

Niniejszy dokument zawiera wszystkie wymagane elementy.

## Metodyka opracowania strategii

Poniżej przedstawiono metodykę opracowania Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 oraz poszczególne etapy i procedury z nimi związane.

<p>Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</p>	<p>Pierwszym etapem prac nad dokumentem było opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Diagnoza była efektem przeprowadzonej analizy desk research, uwzględniającej zebranie i weryfikację danych zastanych, czyli dostępnych dokumentów i opracowań oraz zbiorów danych statystycznych udostępnionych przez Bank Danych Lokalnych GUS, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie oraz jednostki miejskie. Po wyselekcjonowaniu właściwych danych przystąpiono do opracowania diagnozy, która stanowiła podstawę do wypracowania kluczowych wniosków na temat miasta. Wnioski z opracowanej diagnozy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, stanowią integralną część Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030.</p>	
<p>Badania ilościowe</p>	<p>W celu poznania opinii mieszkańców przeprowadzono badanie ankietowe w formie papierowej i elektronicznej. Wzięło w nim udział 763 respondentów. Należy podkreślić, że wnioski z tego badania są szczególnie istotne, ponieważ ukazują sytuację miasta, jego słabe i mocne strony z perspektywy mieszkańca, a także realne potrzeby społeczności. Pod uwagę wzięto także wyniki wcześniej przeprowadzonych badań ankietowych (2020 r.), które zrealizowano na potrzeby stworzenia Planu Rozwoju Lokalnego<sup>1</sup>.</p>	
<p>Badania jakościowe</p>	<p>Celem pogłębienia informacji na temat kondycji miasta, przeprowadzono badania jakościowe. Miały one formę spotkań i warsztatów z wybranymi grupami interesariuszy. Dzięki temu zebrano dodatkowe dane dotyczące sytuacji społecznej i gospodarczej gminy. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele: Rady Miasta Krosna, Urzędu Miasta Krosna, jednostek i spółek miejskich, przedsiębiorców, młodzieży, studentów, organizacji pozarządowych, rad i zarządów dzielnic i osiedli, lokalnych instytucji, liderów i animatorów, jak również zainteresowanych mieszkańców. Przeprowadzono 10 spotkań, w których wzięło udział łącznie 119 uczestników.</p>	
<p>Analiza SWOT</p>	<p>W oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy zidentyfikowano elementy mające wpływ na rozwój miasta. Wśród nich znajdują się mocne i słabe strony Krosna, wynikające z wewnętrznej kondycji miasta oraz bariery i szanse wynikające z otoczenia zewnętrznego. Zdiagnozowane elementy stanowią podstawę do wypracowania celów i kierunków działań miasta.</p>	
<p>Opracowanie misji i wizji</p>	<p>Misja nakreśla ogólny kierunek działań miasta, jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Wizja stanowi natomiast opis pożądanego stanu Krosna w perspektywie długookresowej.</p>	

<sup>1</sup> Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Krosna na lata 2021-2030



<p>Sformułowanie celów i kierunków działań</p>	<p>Wnioski uzyskane dzięki szczegółowej diagnozie stanowią podstawę do sformułowania celów strategicznych i kierunków działań miasta. Są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy oraz umożliwiają efektywne wykorzystanie potencjałów miasta.</p>
<p>Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego</p>	<p>Strategię przedstawiono w formie graficznej, za pomocą modelu funkcjonalno-przestrzennego. Model ten stanowi wizualne odzwierciedlenie treści zawartych w niniejszym dokumencie.</p>
<p>Opracowanie części wdrożeniowej</p>	<p>Ostatnim etapem prac nad strategią jest sporządzenie części wdrożeniowej, zawierającej najważniejsze informacje na temat systemu realizacji, monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji dokumentu. Ponadto zamieszczono informacje odnoszące się do finansowania działań strategicznych.</p>
<p>Nabór projektów kluczowych</p>	<p>W celu wypracowania listy projektów kluczowych przeprowadzono otwarty nabór, w którym wzięli udział mieszkańcy oraz partnerzy społeczni. Lista projektów kluczowych określona w załączniku do Strategii uwzględniła projekty wybrane do realizacji w otwartym naborze.</p>
<p>Konsultacje i opiniowanie projektu strategii</p>	<p>Wśród podmiotów, które uprawnione są do zaopiniowania strategii, wskazuje się sąsiednie gminy i ich związki, lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Rzeszowie. Kluczowym podmiotem wydającym opinię jest również Zarząd Województwa Podkarpackiego. Istotną rolę odgrywają mieszkańcy, którzy również mają możliwość zgłaszania uwag do projektu strategii.</p>
<p>Przeprowadzenie procedury środowiskowej</p>	<p>Weryfikacja zapisów przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie pozwoliła na ocenę, czy zaproponowane przedsięwzięcia uwzględniają kwestie związane ze środowiskiem w wystarczającym stopniu i czy możliwe jest odstąpienie od przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko, czy też konieczne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.</p>

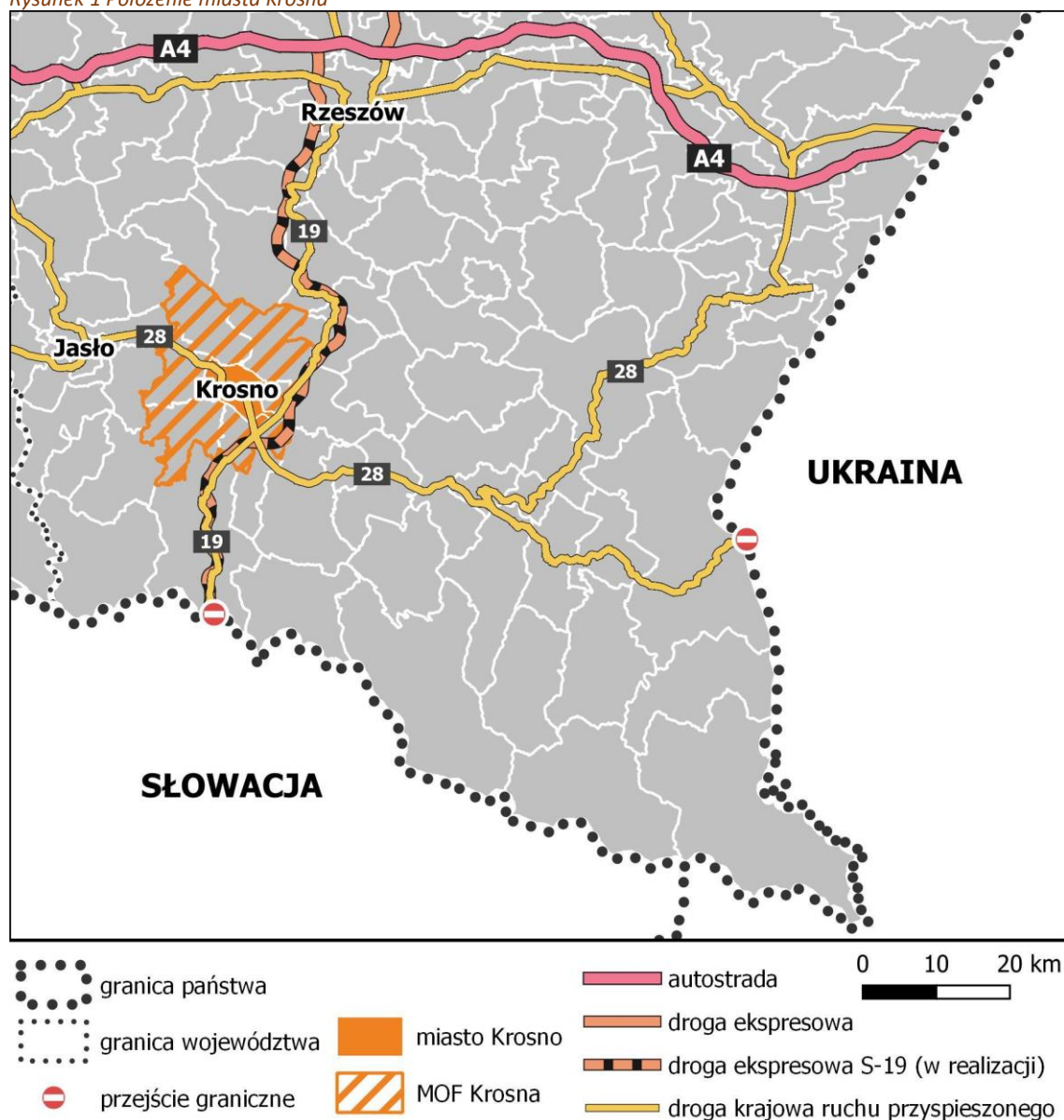
## 2. Wnioski z diagnozy przygotowanej na potrzeby Strategii

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), wskazującego, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby tej strategii.

### Portret Krosna

Krosno jest miastem na prawach powiatu położonym w południowej części województwa podkarpackiego. Graniczy bezpośrednio z sześcioma gminami - Wojaszówka, Jedlicze, Chorkówka, Miejsce Piastowe, Krościenko Wyżne i Korczyna, z którymi tworzy Miejski Obszar Funkcjonalny. Miasto jest podzielone na 6 dzielnic i 6 osiedli. W 2021 r. liczba mieszkańców wynosiła 44 687.

Rysunek 1 Położenie miasta Krosna



Źródło: opracowanie własne.

Miasto położone jest w terenie przygranicznym – odległość do przejścia drogowego ze Słowacją w Barwinku wynosi ok. 37 km, a do przejścia granicznego z Ukrainą w Krościenku - ok. 89 km. Geograficznie miasto umiejscowione jest na obszarze Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej wchodzącej w skład Pogórza Środkowobeskidzkiego, w widłach rzeki Wisłok (dopływ Sanu) i potoku Lubatówka.

Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez miasto jest droga krajowa nr 28, z którą krzyżują się dwie drogi wojewódzkie (nr 990 i 991). Wraz ze zmianą granic w 2021 r., miasto zyskało dostęp do drogi krajowej nr 19. W perspektywie do 2025 r. w pobliżu Krosna planowana jest budowa drogi ekspresowej S19, będącej częścią europejskiego szlaku transportowego „Via Carpathia”.

Ponadto przez Krosno biegnie linia kolejowa nr 108 relacji Stróże – Krościenko. Miasto posiada również potencjał rozwojowy w zakresie lotnictwa – funkcjonuje tutaj nowoczesne lotnisko lokalne i podmioty związane z branżą lotniczą.

Krosno jako ważne centrum gospodarcze w województwie podkarpackim przyciąga wielu pracowników z okolicznych gmin i powiatów, jak również odbiorców oferty handlowo – usługowej. Posiada ofertę edukacyjną na wszystkich poziomach kształcenia – od szkoły podstawowej aż do studiów wyższych magisterskich, z której korzystają także mieszkańcy okolic.

Miasto jest ważnym ośrodkiem kulturalnym, w którym działają cztery samorządowe instytucje kultury, kierujące ofertą zarówno do mieszkańców, jak i osób z sąsiednich gmin oraz powiatów. Dużą popularnością cieszą się imprezy cykliczne, takie jak Festiwal Kultur Pogranicza „Karpackie Klimaty”, Balony nad Krosnem, Krośnieńskie Spotkania Teatralne, czy Galicja Blues Festival. Turystów przyciąga m.in. główny produkt turystyczny miasta czyli Centrum Dziedzictwa Szkła, które corocznie odwiedza ok. 50 tys. gości zarówno z kraju, jak i zagranicy.

Historia Krosna sięga czasów średniowiecza – pierwsza wzmianka o mieście pochodzi z XIII w. Początkowo była to osada leżąca przy szlaku handlowym prowadzącym z Małopolski na Ruś i Węgry. W późniejszych latach miasto stało się ważnym ośrodkiem rzemieślniczym i handlowym. Wówczas odbywały się w Krośnie znane jarmarki i targi, na których handlowano m.in. winem węgierskim. Miasto przyciągało nie tylko rzemieślników, ale także artystów, którzy stworzyli renesansowe oblicze Krosna. Szczególnie dobrze rozwijało się tutaj tkactwo.

W 1854 r. w Bóbrce koło Krosna powstała pierwsza na świecie kopalnia ropy naftowej. Jej założycielami byli Ignacy Łukasiewicz, Tytus Trzeciecki i Karol Klobassa-Zrencki, którzy powołali spółkę naftową zajmującą się eksploatacją lokalnych złóż. Z kolei w 1923 r. powstał zakład przemysłowy, do dziś najbardziej kojarzący się z miastem, czyli Krośnieńskie Huty Szkła (obecnie Krosno Glass).

Wśród znanych postaci historycznych związanych z Krosnem można wymienić m.in.: twórcę przemysłu naftowego Ignacego Łukasiewicza, kupca i mieszczanina Roberta Wojciecha Portiusa, krajowej sławy zegarmistrza Michała Mięśowicza oraz wynalazcę Jana Szczepanika.

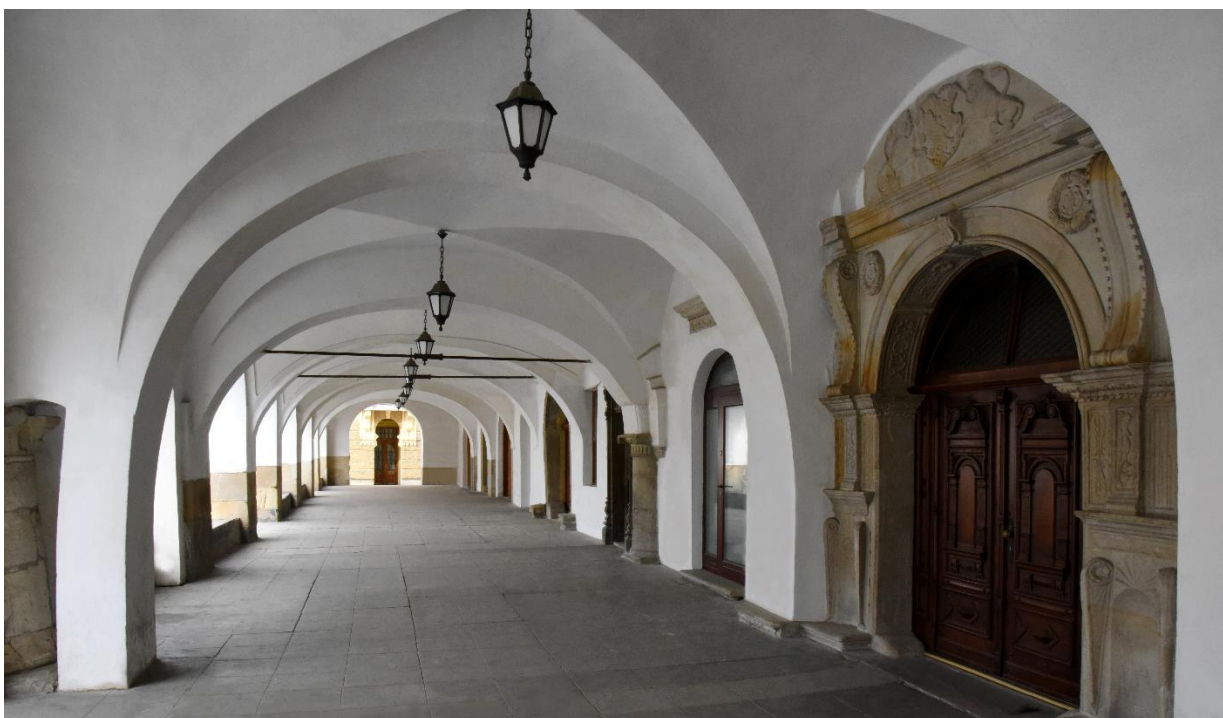
Krosno posiada historyczny, średniowieczny układ urbanistyczny. Centralnym punktem miasta jest Rynek, który okalają zabytkowe kamienice z różnych epok – najstarsza z nich pochodzi z XV w. Jego cechą charakterystyczną są renesansowe podcienia arkadowe. Wzgórze Staromiejskie wyróżnia się architekturą przypominającą tę występującą w Krakowie – stąd określenie *Parva Cracovia*, czyli „Mały Kraków”.







↑ Zdjęcie 3 Centrum Dziedzictwa Szklą w Krośnie

← Zdjęcie 2 Wieża Farna w Krośnie

↓ Zdjęcie 1 Podcienia arkadowe na Rynku



Krosno w liczbach<sup>2</sup>

Demografia	
	<b>Najważniejsze dane</b>
	<b>44 687</b> Liczba mieszkańców Krosna na koniec 2021 r.
	<b>-5,6%</b> Spadek populacji miasta w latach 2011-2021
	<b>41 089</b> Prognozowana liczba ludności w 2030 r.
	<b>-277</b> Przyrost naturalny ogółem w 2021 r.
	<b>-208</b> Saldo migracji ogółem w 2021 r.
Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	
	<b>Najważniejsze dane</b>
	<b>417</b> Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2020 r.
	<b>269 208</b> Podstawowa opieka zdrowotna - porady ogółem w 2021 r.
	<b>43</b> Przychodnie ogółem w 2021 r.
	<b>1 568</b> Ludność na aptekę ogólnodostępną w 2021 r.
Kultura i sport	
	<b>Najważniejsze dane</b>
	<b>215</b> Liczba zorganizowanych imprez przez centra kultury w 2021 r.
	<b>292</b> Organizacje, stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane na terenie miasta w 2021 r.
	<b>0,4%</b> Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetu Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.
	<b>1,4%</b> Udział osób będących członkami kół/sekcji /klubów prowadzonych przez centra kultury w liczbie ludności ogółem w 2021 r.
	<b>6 210</b> Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności w 2021 r.
	<b>5,1</b> Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców w 2021 r.
Oświata	
	<b>Najważniejsze dane</b>
	<b>111,8%</b> Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2021 r.
	<b>10</b> Liczba szkół podstawowych w 2021 r.
	<b>5</b> Liczba liceów ogólnokształcących w 2021 r.
	<b>11</b> Liczba szkół technicznych i branżowych w 2021 r.
	<b>3 623</b> Liczba uczniów w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/2021
	<b>2 806</b> Liczba uczniów w liceach w roku szkolnym 2020/2021
	<b>3 590</b> Liczba uczniów w technikach i szkołach branżowych w roku szkolnym 2020/2021

<sup>2</sup> Źródła przedstawionych danych: BDL GUS i dane Urzędu Miasta Krosna.

## Gospodarka i rynek pracy



## Najważniejsze dane

5 866	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 r.
131	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2021 r.
3,3%	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2017-2021
22 247	Liczba osób pracujących w 2021 r.
-4,0%	Spadek liczby osób pracujących w 2021 r. w stosunku do 2017 r.
700	Liczba bezrobotnych w 2021 r.
-30,5%	Spadek liczby osób bezrobotnych w latach 2017-2021

## Finanse samorządowe



## Najważniejsze dane

42,1%	Udział dochodów własnych miasta w dochodach ogółem w 2021 r.
-5,3 pp.	Spadek udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w 2021 r. w stosunku do 2017 r.
9 667 zł	Dochody na 1 mieszkańca w 2021 r.
441 925 341 zł	Dochody budżetu miasta w 2021 r.
445 301 202 zł	Wydatki budżetu miasta w 2021 r.

## Przestrzeń i środowisko



## Najważniejsze dane

62,2%	Udział powierzchni miasta objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2021 r.
122 ha	Zwiększenie powierzchni Krosna w 2021 r. wraz ze zmianą granic miasta
4 472 ha	Powierzchnia miasta ogółem w 2021 r.
929 ha	Powierzchnia gruntów komunalnych w 2021 r.
3,1%	Udział terenów zieleni w powierzchni miasta w 2021 r.
47,9%	Udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w 2021 r.
22,8 km	Długość dróg dla rowerów w 2021 r.

## Sfera techniczna



## Najważniejsze dane

18 362	Liczba mieszkań w mieście w 2021 r.
598,8 kWh	Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2021 r.
32,5 m <sup>3</sup>	Zużycie wody na 1 korzystającego z wodociągów w 2021 r.
94,6%	Odsetek ludności korzystającej z wodociągu w 2021 r.
90,8%	Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w 2021 r.
94,2%	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2021 r.

### Krosno na tle podobnych ośrodków miejskich

W dokumencie diagnostycznym przedstawiono dokładną analizę porównawczą miasta z podobnymi ośrodkami miejskimi, takimi jak: Biała Podlaska, Chełm, Zamość, Nowy Sącz, Przemyśl, Tarnobrzeg, Suwałki. Wszystkie wymienione jednostki to stolice dawnych województw (do 1999 r.) – obecnie są to miasta na prawach powiatu, rdzenie obszarów funkcjonalnych, zlokalizowane w Polsce



Wschodniej i południowej. Cechują się zbliżoną liczbą ludności i pełnią podobne funkcje w strukturze osadniczej. Należy zaznaczyć, że przeprowadzona analiza bazuje na danych statystycznych i wskaźnikach – nie jest to rozbudowana analiza jakościowa, która w pełni oddawałaby procesy zachodzące w miastach. Na jej podstawie można jednak wysnuć wnioski, które pozwalają wskazać przewagi konkurencyjne oraz ogólne tendencje wyróżniające porównywane jednostki.

Kluczowe wnioski dotyczące Krosna, wynikające z analizy porównawczej:

- ◆ Cechuje się szybką utratą mieszkańców. Krosno jest jednym z miast o najszybszym spadku liczby mieszkańców – gorszą sytuację notuje się jedynie w Przemyślu i Chełmie. Niekorzystne tendencje demograficzne są zauważalne we wszystkich jednostkach – jedynie Suwałki wyróżniają się względnie stałą liczbą ludności.
- ◆ Jest miastem starzejącym się. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem jest w Krośnie najwyższy – także tempo przyrostu osób starszych jest wysokie. Najmłodszą populacją charakteryzują się natomiast Suwałki.
- ◆ Posiada niekorzystne saldo migracji i przyrostu naturalnego. Oba wskaźniki utrzymują się na poziomie ujemnym – podobnie jak w innych miastach. Miasta będące w gorszej sytuacji to m.in. Chełm i Zamość.
- ◆ Cechuje się rozwiniętym rynkiem pracy. Krosno przoduje w statystykach dotyczących liczby pracujących i wyróżnia się najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego. Jest miastem o silnie ugruntowanej pozycji gospodarczej i potencjale rozwojowym. Dostępność pracy nie jest kluczowym problemem – przy czym w Krośnie trudniej jest znaleźć pracę atrakcyjną, dobrze płatną.
- ◆ Charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wysoka w porównaniu do innych jednostek. Podobnie korzystnymi wskaźnikami wyróżniają się Zamość i Nowy Sącz.
- ◆ Sytuacja na rynku mieszkaniowym jest zbliżona do innych ośrodków. Zauważalnym problemem są rosnące ceny kupna mieszkań, nieproporcjonalnie do wzrostu wynagrodzeń.

- ◆ Posiada niewiele terenów zieleni urządzonej. W porównaniu do innych ośrodków miejskich, w Krośnie występuje deficyt zieleni – brakuje większych kompleksów leśnych, parków i urządzonej zieleni osiedlowej. Najlepiej pod względem dostępności zieleni wypadają Zamość i Chełm.
- ◆ Wyróżnia się aktywnością społeczną, która jest wyższa niż w podobnych miastach – biorąc pod uwagę liczbę organizacji pozarządowych, aktywność seniorów oraz mieszkańców uczęszczających na zajęcia kulturalne organizowane w centrach kultury. Z analizy jakościowej wynika natomiast, że mieszkańcy nisko oceniają aktywność społeczną.

### Tendencje, procesy, zjawiska<sup>3</sup>

<p>Niekorzystne tendencje demograficzne</p>	<p>Populacja Krosna w ostatniej dekadzie uległa zmniejszeniu o 5,6% i w 2021 r. wynosiła 44 687 mieszkańców. Według prognoz demograficznych GUS, do 2030 r. zwiększy się tempo wyludnienia miasta (liczba ludności zmniejszy się o 5,8%) – populacja spadnie do około 42 tys. osób. Problemem jest również starzenie się społeczności. Wzrost liczby osób starszych determinuje konieczność rozwijania polityki senioralnej, w tym zapewnienia lepszej dostępności do usług medycznych. Ważnym działaniem jest także aktywizacja społeczna seniorów poprzez m.in. stworzenie bogatszej oferty skierowanej do tej grupy wiekowej (obecnie jakość i dostępność tej oferty negatywnie ocenia blisko 24% ankietowanych ogółem oraz 31 % ankietowanych seniorów).</p>	
<p>Zmniejszająca się atrakcyjność osiedleńcza miasta</p>	<p>Saldo migracji od lat utrzymuje się na poziomie ujemnym, co oznacza, że więcej ludzi wyjeżdża z Krosna, niż się tu osiedla. Na niską atrakcyjność osiedleńczą wpływa wiele czynników, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◆ mało atrakcyjny rynek pracy, przede wszystkim niezadowalające zarobki. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2021 r. w Krośnie wynosiło 4 981 zł, w województwie 5 172 zł, natomiast w Polsce 6 001 zł. Niskie wynagrodzenia są głównym czynnikiem zniechęcającym młodych ludzi do związania swojej przyszłości z Krosnem. Problem związany z migracjami młodych mieszkańców do większych ośrodków zauważa 86% ankietowanych;</li> <li>◆ słabe skomunikowanie - blisko 72% respondentów negatywnie ocenia jakość skomunikowania z większymi miastami, a 69,9% wskazuje na niską dostępność transportu publicznego;</li> <li>◆ problemy w sferze środowiskowej – niska dostępność terenów zieleni urządzonej – zaledwie 1,5% powierzchni miasta stanowią parki, zieleńce, zieleń osiedlowa, a 41,4% ankietowanych mieszkańców ocenia ten aspekt negatywnie;</li> </ul>	

<sup>3</sup> Źródła przedstawionych danych: Bank Danych Lokalnych GUS, Raport z badania opinii mieszkańców 2022, Raport z badań społecznych młodzieży i studentów 2022, Raport z badania planów edukacyjnych i zawodowych młodzieży 2020, Raport z badania ankietowego studentów 2020

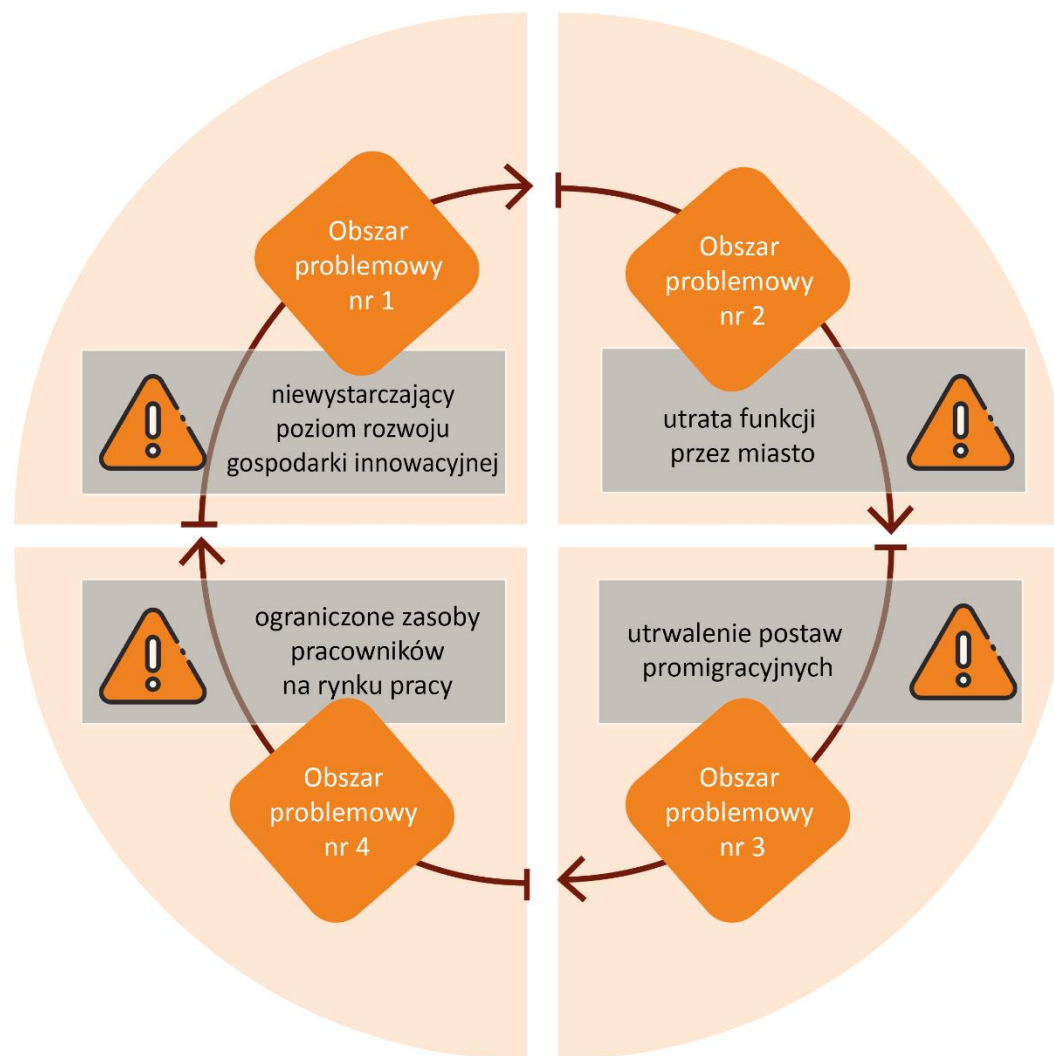


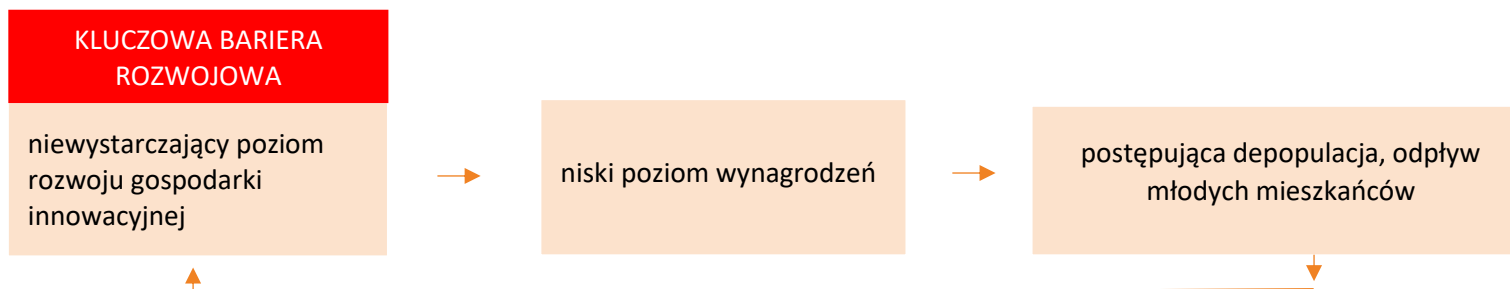
	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ niewystarczające zasoby mieszkaniowe – 29% ankietowanych zwraca uwagę na problemy z dostępnością mieszkań przeznaczonych do sprzedaży lub najmu. Wybrzmiewa to także w opiniach studentów. Problemem są niska dostępność mieszkań oraz wysokie ceny zakupu lub najmu – brakuje mieszkań komunalnych, społecznych czynszowych, a lista oczekujących w Towarzystwie Budownictwa Społecznego obejmuje kilkaset osób.</li> </ul> <p>Wyludnianie się miasta ma również związek ze zjawiskiem suburbanizacji, czyli przenoszeniem się ludności do sąsiednich gmin, na obszary podmiejskie i wiejskie.</p>
<p>Wysoki poziom przedsiębiorczości</p>	<p>Krosno cechuje się stabilną liczbą aktywnych podmiotów gospodarczych - 5 866 zarejestrowanych podmiotów i wyróżnia się bogatymi tradycjami przemysłowymi. Na terenie miasta działają firmy z różnych branż, w tym m.in. szklarskiej, naftowo-gazowniczej, lotniczej, motoryzacyjnej, przetwórstwa tworzyw sztucznych, w tym także duże firmy z kapitałem zagranicznym. Wiele firm stosuje inteligentne technologie przemysłu 4.0. Miasto posiada infrastrukturę niezbędną do rozwoju przedsiębiorczości – tereny inwestycyjne oraz otoczenie biznesu sprzyjające powstawaniu nowych firm (np. inkubator technologiczny oraz inkubator przedsiębiorczości). Potencjałem rozwojowym jest także kapitał społeczny – szczególnie młodzież w szkołach zawodowych i technikach oraz studenci kierunków technicznych. Z badań ankietowych wynika, że blisko 33% studentów i prawie 48% uczniów szkół ponadpodstawowych rozważa założenie własnej działalności gospodarczej, co świadczy o dużym potencjale, który należy wzmacniać poprzez rozwijanie oferty wsparcia dla nowo powstających firm.</p>
<p>Niskie wynagrodzenia</p>	<p>Miasto jest jednym z głównych ośrodków subregionalnych w województwie podkarpackim, zapewniającym miejsca pracy. Rynek pracy jest stosunkowo duży i przyciąga osoby spoza Krosna, co potwierdzają dane statystyczne. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Krośnie jest jednak o ok. 17% niższe od średniej krajowej. Ankietowani mieszkańcy wskazują na deficyty lokalnego rynku pracy w zakresie atrakcyjności oferowanej pracy i wynagrodzeń. Niskie płace są podstawowym czynnikiem motywującym młode osoby do opuszczenia miasta (wskazuje na to 81% uczniów szkół ponadpodstawowych oraz 53% studentów). Z drugiej strony, przedsiębiorcy zgłaszają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej kadry pracowniczej.</p>
<p>Rozwój turystyki</p>	<p>W ostatnich latach liczba turystów odwiedzających Krosno systematycznie rosła. Liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców w 2019 r. wyniosła 832 i była o 28% wyższa niż w roku 2017. Wyjątkiem był 2020 r., w którym odnotowano najniższą liczbę turystów, ze względu na obostrzenia związane z pandemią COVID-19 (liczba turystów, którym udzielono noclegów na 1000 mieszkańców wyniosła 454). Spadki dotyczyły szczególnie turystów zagranicznych. W Krośnie dominuje turystyka weekendowa. Ze względu na bogatą historię, lokalne produkty turystyczne oraz bliskość parków narodowych, Krosno ma wysoki potencjał rozwoju branży turystycznej.</p>
<p>Niska dostępność komunikacyjna</p>	<p>Jednym z czynników negatywnie wpływających na atrakcyjność mieszkaniową oraz inwestycyjną Krosna jest słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna. Niska dostępność komunikacyjna</p>

	<p>i transportowa stanowi czynnik ograniczający atrakcyjność inwestycyjną, wpływa również na zwiększenie czasu dostaw produktów na rynki zbytu oraz utrudnia nawiązywanie współpracy z kooperantami z innych części kraju. Miasto nie posiada bezpośredniego dostępu do autostrady ani drogi szybkiego ruchu- szacowany czas dojazdu do najbliższej autostrady w porze nocnej wynosi 55 minut. Wraz z włączeniem w granice miasta nowych terenów w 2021 r. Krosno zyskało dostęp do drogi krajowej nr 19, zlokalizowanej w niedalekiej odległości od przyszłej drogi ekspresowej S19. Wybudowanie tej drogi, jak również bezpośredniego połączenia z miastem stanowi ogromną szansę rozwojową, która zdecydowanie poprawi dostępność drogową.</p> <p>Szczególnym deficytem jest także brak rozwiniętej oferty kolejowej, w tym brak bezpośredniego połączenia Krosno-Rzeszów. Powstanie łącznicy kolejowej, która umożliwiłaby bezpośredni dojazd koleją do stolicy województwa, podniosłoby atrakcyjność dla inwestorów oraz potencjalnych mieszkańców.</p> <p>Ważnym elementem wpływającym na poprawę dostępności komunikacyjnej jest lokalne lotnisko.</p> <p>Z kolei na niską dostępność ścieżek rowerowych wskazuje 64,5% ankietowanych.</p>
<p>Niewystarczające zasoby mieszkaniowe</p>	<p>Brak oferty mieszkaniowej dostosowanej do możliwości finansowych mieszkańców jest powszechnym problemem w całym kraju.</p> <p>W Krośnie na przestrzeni lat 2018-2022 oddano do użytkowania 989 nowych mieszkań, w tym 194 mieszkania z zasobu Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Wciąż jednak występują deficyty w tym obszarze. Możliwości wynajęcia lub zakupu mieszkania negatywnie ocenia 29% ankietowanych, a lista oczekujących na mieszkanie w TBS obejmuje kilkaset pozycji.</p> <p>Studenci, którzy chcieliby osiedlić się w Krośnie zwracają uwagę na konieczność rozwijania oferty mieszkań czynszowych, dostępnych dla młodych osób.</p> <p>W związku ze zwiększającą się liczbą seniorów istnieje również zapotrzebowanie na mieszkania wspomagane.</p>
<p>Niewystarczająca oferta senioralna i usług medycznych</p>	<p>Około 51% ankietowanych negatywnie ocenia jakość i dostępność usług medycznych w Krośnie. Starzenie się społeczności zwiększa popyt na usługi opiekuńcze i specjalistyczne – dalsze rozwijanie tych usług jest kluczowe dla poprawy jakości życia seniorów, ale także osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto istnieje potrzeba utworzenia dziennego domu pobytu dla seniorów mających trudności w sprostaniu wyzwaniom życia codziennego. Zgodnie z badaniami ankietowymi przeprowadzonymi w Krośnie w ramach projektu INFOSENIOR, blisko 70% ankietowanych seniorów wskazuje również na konieczność zwiększenia liczby form wsparcia w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.</p> <p>Ponadto istotną kwestią jest wspieranie zdrowia psychicznego – na brak zaspokojenia potrzeb w tym zakresie zwracają uwagę młodzież i studenci. W latach 2018-2021 liczba prób samobójczych zarejestrowanych przez policję wzrosła o 45% (z 49 w 2018 r. do 71 w 2021 r.).</p>

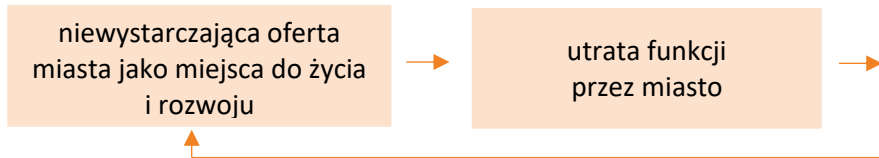
<p>Niewielkie zaangażowanie mieszkańców w sprawy społeczne</p>	<p>W Krośnie w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców działa 51 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych- sektor pozarządowy jest dobrze rozwinięty. Jednakże aż 56,4% ankietowanych ocenia, że problemem miasta jest niska aktywność społeczna i obywatelska.</p> <p>Istnieje potrzeba rozwijania komunikacji władz miasta z mieszkańcami – 33% ankietowanych negatywnie ocenia otwartość władz na inicjatywy mieszkańców.</p> <p>Szczególnością grupą mieszkańców, która w niewielkim stopniu angażuje się w życie społeczne jest młodzież. Jedynie 2% badanych spędza wolny czas w Krośnie udzielając się w organizacjach społecznych. Dla 41% ankietowanych aspekt aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców jest nieistotny przy ocenie miasta jako miejsca do życia. Brak przywiązania do miasta może wynikać również z niskiego priorytetu wzmacniania tożsamości lokalnej w szkołach i na uczelni. Niewątpliwie brak miejsc spotkań, atrakcji i oferty kulturalno-rozrywkowej odpowiednio dostosowanej do oczekiwań osób młodych wpływa negatywnie na obraz Krosna w oczach tej grupy mieszkańców.</p>
<p>Deficyty środowiskowe, niewystarczające przystosowanie do zmian klimatu</p>	<p>Miasto cechuje niewielka powierzchnia terenów zieleni – lasy gminne zajmują zaledwie 1,95 ha powierzchni, a parki spacerowo-wypoczynkowe – 10,53 ha. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni miasta ogółem wynosi 3,14%, natomiast udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej – 1,5%. Dostęp do terenów zielonych w mieście negatywnie ocenia 41% ankietowanych. Brakuje rozwiniętej zieleni osiedlowej, parków oraz nasadzeń roślinnych w centrum miasta, a także miejsc rekreacji dla mieszkańców. Niewielka powierzchnia terenów zielonych wpływa także na mniejszy poziom retencjonowania wody opadowej, co zwiększa ryzyko wystąpienia powodzi. Deficyt terenów zielonych (przede wszystkim drzew i krzewów) także negatywnie wpływa na możliwość retencji wody i ochronę gleby przed suszą.</p> <p>Zdaniem mieszkańców powstanie kolejnych terenów zieleni powinno być jednym z priorytetów na najbliższe lata.</p> <p>Negatywny wpływ na jakość powietrza mają niska emisja (zanieczyszczenia z domowych pieców grzewczych), a także samochody osobowe, których liczba w Krośnie z roku na rok wzrasta.</p> <p>Kryzys klimatyczny i środowiskowy jest problemem globalnym. Zmiany klimatyczne zwiększają częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susza, huraganowe wiatry, gwałtowne ulewy i powodzie.</p>

### 3. Uwarunkowania rozwojowe – kluczowe problemy strategiczne i zależności między nimi



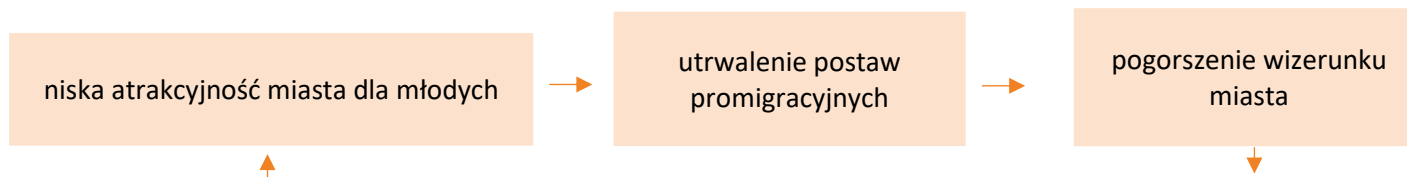
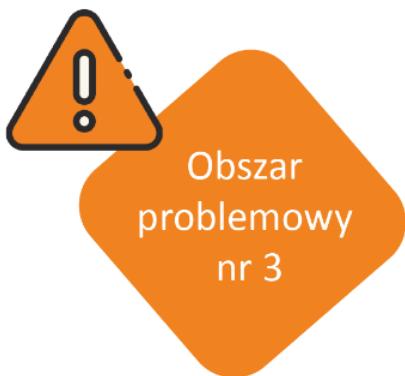


- ♦ budowa drogi ekspresowej S19,
- ♦ rozwijanie stref aktywności gospodarczej,
- ♦ działalność Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie i jej aktywna współpraca z przedsiębiorcami – studia dualne,
- ♦ silny sektor edukacji, obecność szkół kształcących w zawodach,
- ♦ zdolna, ambitna młodzież,
- ♦ instytucje otoczenia biznesu, w tym inkubatory,
- ♦ duży rynek pracy przyciągający mieszkańców sąsiednich gmin i powiatów,
- ♦ obecność kapitału zagranicznego i firm stosujących inteligentne technologie przemysłu 4.0,
- ♦ bogate tradycje przemysłowe, duża różnorodność branż przemysłu,
- ♦ wysoki poziom przedsiębiorczości,
- ♦ przygraniczne położenie miasta,
- ♦ sieć światłowodowa, wysoka jakość usług teleinformatycznych dla biznesu, potencjał rozwoju branży teleinformatycznej,
- ♦ infrastruktura lotniska Krosno,
- ♦ infrastruktura kolejowa,
- ♦ wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego,
- ♦ wysoki potencjał rozwojowy gospodarki turystycznej (bogate dziedzictwo kulturowe, produkty turystyczne, rozpoznawalna marka miasta, infrastruktura turystyczna).

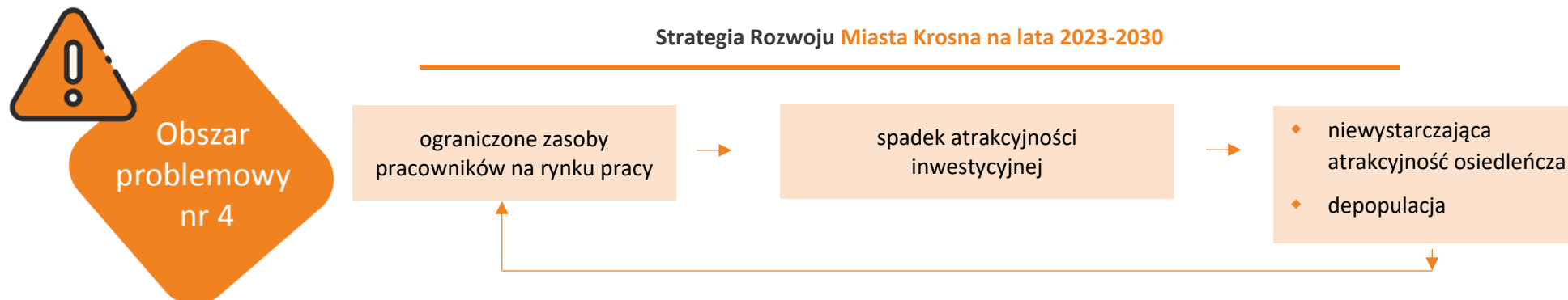


- ♦ subregionalna rola Krosna – ośrodek administracyjny, gospodarczy, handlowy, usługowy, edukacyjny, kulturalny,
- ♦ aktywność Towarzystwa Budownictwa Społecznego oraz deweloperów, istniejące tereny do zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej,
- ♦ wysoki poziom edukacji, możliwości edukacji na wszystkich poziomach kształcenia: szkoły podstawowe, licea, technika, uczelnia wyższa,
- ♦ działalność klubów sportowych i Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, infrastruktura sportowa,
- ♦ istniejące odcinki ścieżek rowerowych, ekologiczny tabor Miejskiej Komunikacji Samochodowej,
- ♦ instytucje świadczące usługi opieki zdrowotnej oraz pomoc dla osób zagrożonych wykluczeniem,
- ♦ organizacje pozarządowe działające w różnych obszarach, zaangażowane rady i zarządy dzielnic i osiedli,
- ♦ zasoby przyrodnicze – Wisłok, Lubatówka posiadające potencjał do wykorzystania rekreacyjnego, liczne niezagospodarowane tereny zielone, parki miejskie,
- ♦ innowacyjne rozwiązania wdrażane przez Krośnieński Holding Komunalny,
- ♦ bogate dziedzictwo kulturowe, zabytkowe Stare Miasto, liczne i aktywne instytucje kultury.

- ♦ niewystarczająca podaż na rynku mieszkań
- ♦ niezadowalająca jakość przestrzeni publicznych, deficyt zieleni oraz infrastruktury dla rekreacji mieszkańców
- ♦ niewystarczająca oferta usług publicznych odpowiadających potrzebom lokalnej społeczności
- ♦ niewystarczający poziom dostosowania usług do standardów dostępności, w tym architektonicznej, komunikacyjnej, cyfrowej
- ♦ niewystarczające dostosowanie oferty czasu wolnego do potrzeb mieszkańców w różnym wieku,
- ♦ niezadowalający poziom opieki zdrowotnej, niewystarczające wsparcie w zakresie opieki nad osobami starszymi, chorymi
- ♦ niewystarczające wsparcie psychologiczne, w tym młodzieży
- ♦ niewystarczające przygotowanie na zmiany klimatyczne
- ♦ zanieczyszczenie środowiska
- ♦ niska dostępność ekologicznych form transportu (np. ścieżki rowerowe, kolej, komunikacja miejska)



- ♦ subregionalna rola Krosna – ośrodek administracyjny, gospodarczy, handlowy, usługowy, edukacyjny, kulturalny,
- ♦ Krosno jako rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, potencjał współpracy z sąsiednimi gminami,
- ♦ obecność studentów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych, rozwój kultury studenckiej i aktywności społecznej środowiska studentów,
- ♦ przyciąganie nowych inwestorów, oferujących atrakcyjne miejsca pracy,
- ♦ rozpoznawalna marka „Krosno Miasto Szkła”, budowanie gospodarczej marki miasta,
- ♦ rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- ♦ rozwinięty rynek usług,
- ♦ rozwijanie oferty kulturalnej i rozrywkowej dla młodych, zgodnie z ich potrzebami,
- ♦ wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej,
- ♦ stymulowanie reemigracji,
- ♦ bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe,
- ♦ Pankrośnizm – postawa patriotyzmu, dumy i chwaleń zalet Krosna,
- ♦ Krosno jako miasto butikowe,
- ♦ moda na „slow life”.



Potencjały,  
szanse,  
akceleratory  
rozwojowe

- ♦ Krosno jako ważny ośrodek subregionalny w województwie podkarpackim,
- ♦ istniejące zaplecze w postaci pracowników z gmin powiatu krośnieńskiego oraz sąsiednich powiatów,
- ♦ wzmacnianie roli i wizerunku Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie, Krosno miastem akademickim,
- ♦ dalsze rozwijanie współpracy uczelni oraz szkół ponadpodstawowych z biznesem, kształcenie dualne, promowanie kształcenia zawodowego,
- ♦ ambitna, zdolna młodzież i studenci,
- ♦ rozwój oferty mieszkaniowej,
- ♦ stymulowanie reemigracji,
- ♦ obecność imigrantów,
- ♦ rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, zapewniającej szybszy dojazd do Krosna,
- ♦ wzrost popularności pracy zdalnej,
- ♦ moda na „slow life”,
- ♦ wzrost jakości życia i różnorodnej oferty usług dla mieszkańców,
- ♦ przedstawiciele lokalnego biznesu jako ambasadorzy oferty gospodarczej Krosna.



## 4. Analiza SWOT

Analiza SWOT rozumiana jako S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia, jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji miasta w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Umożliwia uporządkowanie wcześniej zebranych danych, informacji oraz opinii mieszkańców. Służy do oceny silnych i słabych stron Krosna, które wynikają z endogenicznych zasobów, a także identyfikacji szans i zagrożeń obecnych w otoczeniu zewnętrznym.



### Mocne strony

**Ważny ośrodek subregionalny** – silny ośrodek gospodarczy, edukacyjny, administracyjny i kulturalny w regionie, rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Atrakcyjność rynku pracy oraz oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców sąsiednich gmin i powiatów.

**Dostęp do dróg krajowych** – droga krajowa nr 28 przebiegająca przez miasto, dostęp do drogi krajowej nr 19. Dwie drogi wojewódzkie na terenie Krosna.

**Lotnisko lokalne** z nowoczesną infrastrukturą m.in. dla lotów biznesowych, sportowych i szkolenia lotniczego. Obecność podmiotów branży lotniczej.

**Położenie geograficzne** – przygraniczna lokalizacja sprzyjająca rozwijaniu współpracy gospodarczej ze Słowacją i Ukrainą. Położenie w pobliżu parków narodowych i rezerwatów przyrody.

**Bogate dziedzictwo kulturowe** – obiekty zabytkowe, tradycje historyczne, znane postaci historyczne związane z Krosnem (np. Ignacy Łukasiewicz, Jan Szczepanik).

### Słabe strony



**Problemy demograficzne** – znaczący spadek liczby mieszkańców, starzenie się lokalnej społeczności i wzrost obciążenia demograficznego, ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny.

**Niska atrakcyjność miasta dla młodych** – intensywny odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich, spadek udziału młodych mieszkańców w populacji Krosna.

**Niska zewnętrzna dostępność komunikacyjna** – brak dostępu do autostrady lub drogi szybkiego ruchu. Brak odpowiedniej infrastruktury i szybkiego połączenia kolejowego ze stolicą regionu.

**Niskie wynagrodzenia** – przeciętny poziom wynagrodzeń niższy o ok. 17% od średniej krajowej i nawet o 35% od średniej w dużych miastach, co jest głównym powodem opuszczania miasta przez młodych.

**Niewystarczająca dostępność mieszkań** - niewystarczająca podaż mieszkań na sprzedaż i do wynajęcia, niewielkie zasoby terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe.

**Wysoki poziom przedsiębiorczości** – wysoka i stabilna liczba podmiotów gospodarczych. Obecność globalnych firm z kapitałem zagranicznym, wokół których budowane są silne lokalne powiązania kooperacyjne.

**Różnorodność branż gospodarki i tradycje przemysłowe** - rozwinięte różnorodne branże przemysłu (m.in. naftowo – gazowniczy, szklarski, motoryzacyjny, lotniczy, przetwórstwo tworzyw sztucznych, meblarski). Rozwinięty sektor usług, wysokiej jakości rzemiosło.

**Otoczenie gospodarcze sprzyjające biznesowi** – działalność podmiotów wspierających powstawanie i rozwój firm (m.in. Inkubator Przedsiębiorczości Krosno, Krośnieński Inkubator Technologiczny KRINTECH), dostępne tereny inwestycyjne oraz usługi dla biznesu.

**Niskie bezrobocie rejestrowane** – stopa bezrobocia rejestrowanego na poziomie zaliczanym do najniższych w kraju. Wysoka przedsiębiorczość i zaradność mieszkańców.

**Obecność uczelni wyższej** – Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie, oferującej studia inżynierskie, licencjackie i magisterskie, w tym studia dualne prowadzone w ścisłej współpracy z pracodawcami.

**Rozwinięta oferta edukacyjna** – wysoki poziom nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Bogata oferta edukacyjna, w tym kształcenie na kierunkach unikatowych, związanych z przemysłem naftowym i lotniczym.

**Działalność Towarzystwa Budownictwa Społecznego** i jego kluczowa rola w kreowaniu zasobów mieszkaniowych Krosna.

Zróznicowana i nowoczesna **infrastruktura sportowo – rekreacyjna** – m.in. stadiony i boiska sportowe w różnych częściach miasta, kryte pływalnie oraz kompleks basenów otwartych, lodowisko, park linowy, siłownie plenerowe.

**Deficyt wykwalifikowanych kadr** na lokalnym rynku pracy, który jest przeszkodą w rozwoju dla lokalnych przedsiębiorców oraz w pozyskiwaniu nowych inwestorów.

**Niski udział terenów zieleni urządzonej w powierzchni miasta** – niewiele parków, zieleńców, miejsc do wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców.

**Niewystarczające dostosowanie miasta do zmian klimatycznych** – niewystarczający system retencji i kanalizacji deszczowej.

**Jakość powietrza atmosferycznego – problem niskiej emisji**, związanej z zanieczyszczeniami pochodzącymi z domowych pieców grzewczych.

**Niedostateczna dostępność do usług medycznych** w ocenie mieszkańców. Niska dostępność pomocy psychologicznej, szczególnie dla dzieci i młodzieży.

Siatka połączeń w **transporcie publicznym** niedostosowana do potrzeb mieszkańców.

**Niewystarczająca infrastruktura ścieżek rowerowych** – brak kompleksowej, spójnej sieci umożliwiającej płynne przemieszczanie się po mieście rowerem.

**Niewystarczająca oferta dla seniorów** – niewielkie wsparcie w zakresie opieki nad osobami starszymi, niewystarczające działania w celu aktywizacji społecznej seniorów.

**Bogata oferta kulturalna** – liczne instytucje kultury posiadające szeroką ofertę (m.in. Regionalne Centrum Kultur Pogranicza wraz z Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej, Biuro Wystaw Artystycznych, Muzeum Rzemiosła, Krośnieńska Biblioteka Publiczna, Muzeum Podkarpackie, muzea prywatne).

**Braki dotyczące dostępności miasta** dla osób ze szczególnymi potrzebami, niewystarczające udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

Szeroka oferta **usług medycznych** oferowanych przez Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie oraz inne podmioty medyczne.

**Niskie poczucie wpływu na sprawy miasta** wśród mieszkańców.

**Bezpieczeństwo publiczne** – niski poziom przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, wysokie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Niewystarczające wsparcie i kreowanie **aktywności społecznej młodzieży** – niski poziom aktywności społecznej młodych.

Stosowanie najnowocześniejszych rozwiązań w **gospodarce odpadami** – funkcjonująca instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych, inwestycja w budowę bloku energetycznego opalanego paliwem wytworzonym na bazie pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Nowoczesna **infrastruktura transportu publicznego** – ekologiczna, niskoemisyjna flota Miejskiej Komunikacji Samochodowej.

Dobrze rozwinięta **infrastruktura techniczna** – m.in. wodociągi, kanalizacja, sieci światłowodowe.

Rozwinięty sektor **organizacji pozarządowych** - kilkaset organizacji działających w różnych obszarach.

**Atrakcyjność turystyczna** – produkty turystyczne, sukcesywny wzrost liczby turystów odwiedzających Krosno.

**Rozpoznawalna marka „Krosno Miasto Szkła”**, związana z dziedzictwem przemysłowym.

Pozytywne tendencje związane z **miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego** – sukcesywny wzrost udziału powierzchni miasta objętej planami.



## Szanse

Budowa drogi ekspresowej S19

Możliwość pozyskania środków zewnętrznych w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, na finansowanie projektów inwestycyjnych i społecznych

Zainteresowanie inwestorów regionem. Wsparcie instytucji rządowych i regionalnych w pozyskaniu inwestorów strategicznych

Możliwość skorzystania z rządowych form wsparcia budownictwa mieszkaniowego

Budowa łącznicy kolejowej umożliwiającej bezpośrednio, szybkie połączenie Krosna z Rzeszowem, co znacząco zwiększy dostępność komunikacyjną miasta

Rozwój nowoczesnych technologii, w tym sieci 5G

Współpraca gmin w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, realizacja wspólnych projektów

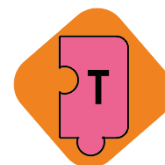
Rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji (lotnictwo, motoryzacja, ICT, jakość życia)

Zwiększenie zasobów lokalnego rynku pracy dzięki obecności cudzoziemców

Zainteresowanie turystów regionem, współpraca z sąsiednimi gminami w kierunku rozwoju ruchu turystycznego

Moda na „slow life”, wzrost popularności pracy zdalnej, sprzyjające osiedlaniu się w mniejszych miastach

Realizacja inwestycji w formule PPP



## Zagrożenia

Wojna w Ukrainie, powodująca destabilizację sytuacji międzynarodowej oraz spadek zainteresowania inwestorów realizacją inwestycji w regionach sąsiadujących z Ukrainą

Inflacja, globalna recesja gospodarcza

Kryzys energetyczny

Niekorzystne zmiany podatkowe powodujące spadek dochodów własnych samorządów

Nieznane jeszcze konsekwencje pandemii COVID-19

Zagrożenia naturalne wynikające ze zmian klimatycznych, takie jak susze, powódzie, gwałtowne zjawiska atmosferyczne

Degradacja linii kolejowej nr 108

Niestabilność przepisów prawa

Konkurencja o mieszkańców i inwestorów ze strony innych gmin

## II. Założenia strategiczne

### 5. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. Zdecydowano się na ich określenie, gdyż przedstawiają pożądany obraz Krosna w przyszłości, wyrażają ambicje oraz dążenia miasta. Wizja i misja stanowią wstęp do sformułowania celów strategicznych.



### Misja Krosna

*Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez kształtowanie warunków do rozwoju gospodarczego, zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej, oferowanie usług publicznych na wysokim poziomie oraz wzmacnianie pozycji miasta jako wiodącego ośrodka w województwie podkarpackim.*

## 6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) - *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.*



## 7. Schemat ilustrujący założenia strategiczne



## Wymiar gospodarczy

## Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego

<b>Kierunek działania 1.1</b>	Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy
<b>Kierunek działania 1.2</b>	Doskonalenie edukacji przedsiębiorczości

## Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

<b>Kierunek działania 2.1</b>	Rozwój infrastruktury gospodarczej
<b>Kierunek działania 2.2</b>	Rozwój zachęt inwestycyjnych
<b>Kierunek działania 2.3</b>	Wspieranie przedsiębiorców
<b>Kierunek działania 2.4</b>	Aktywny marketing gospodarczy

## Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej

<b>Kierunek działania 3.1</b>	Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych
<b>Kierunek działania 3.2</b>	Poprawa infrastruktury turystycznej
<b>Kierunek działania 3.3</b>	Promocja i wzmacnianie marki turystycznej



## Wymiar społeczny

## Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

<b>Kierunek działania 4.1</b>	Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej
<b>Kierunek działania 4.2</b>	Wysoka jakość usług wychowawczych i edukacyjnych
<b>Kierunek działania 4.3</b>	Integracja społeczna
<b>Kierunek działania 4.4</b>	Zdrowie i aktywność fizyczna mieszkańców
<b>Kierunek działania 4.5</b>	Atrakcyjna oferta czasu wolnego dla osób w każdym wieku
<b>Kierunek działania 4.6</b>	Krosno dla młodych
<b>Kierunek działania 4.7</b>	Polityka senioralna
<b>Kierunek działania 4.8</b>	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
<b>Kierunek działania 4.9</b>	Wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej
<b>Kierunek działania 4.10</b>	Wdrażanie efektywnych rozwiązań instytucjonalnych w administracji samorządowej



## Wymiar przestrzenny

## Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego

<b>Kierunek działania 5.1</b>	Wysoka jakość infrastruktury publicznej
<b>Kierunek działania 5.2</b>	Efektywny transport publiczny
<b>Kierunek działania 5.3</b>	Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych
<b>Kierunek działania 5.4</b>	Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego
<b>Kierunek działania 5.5</b>	Zwiększenie niezależności energetycznej

## 8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do *przepisu art. 10e ust. 3 pkt* w ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) - *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych*.

Kierunek działania	Kierunek działania 1.1 Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy
Charakterystyka	Dostępność kapitału ludzkiego jest podstawowym warunkiem rozwoju przedsiębiorczości oraz nowych inwestycji. Dla zapewnienia rozwoju społeczno-gospodarczego Krosna i zahamowania emigracji młodych mieszkańców, miasto zamierza przygotować nowe tereny inwestycyjne oraz pozyskać inwestorów z innowacyjnych branż. Dlatego też niezbędne są równoległe działania w zakresie zapewnienia nowym inwestorom oraz firmom obecnym na lokalnym rynku wykształconych kadr pracowników. Nowoczesne, pilotażowe rozwiązania w kierunku kształcenia dualnego, w ścisłej współpracy z biznesem, rozwijanie przyszłościowych kierunków, współpraca z Państwową Akademią Nauk Stosowanych w Krośnie, promowanie edukacji w zawodach to bardzo istotne działania, które należy podejmować dla zwiększenia dostępności odpowiednio przygotowanych kadr na lokalnym rynku pracy.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwój kształcenia zawodowego i jego promocja wśród młodzieży</li> <li>• Wspieranie uczniów podejmujących naukę w zawodach</li> <li>• Utworzenie branżowego centrum umiejętności</li> <li>• Unowocześnienie bazy warsztatowej szkół zawodowych</li> <li>• Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej oraz wspieranie w prowadzeniu zajęć dodatkowych</li> <li>• Otwieranie nowych kierunków kształcenia w zawodach przyszłościowych</li> <li>• Inicjowanie i promowanie aktywnej współpracy lokalnych firm ze szkołami zawodowymi</li> <li>• Wzmacnianie elementów kształcenia dualnego, włączającego przedsiębiorców we współtworzenie programów nauczania oraz kształcenie praktyczne</li> <li>• Wspieranie uczniów w planowaniu kariery i zdobywaniu doświadczenia zawodowego</li> <li>• Zwiększanie wiedzy młodzieży o możliwościach rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, przedsiębiorcy, Krośnieńska Rada Biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, krośnieńskie szkoły, Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów



Kierunek działania	Kierunek działania 1.2 Doskonalenie edukacji przedsiębiorczości
Charakterystyka	Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (szczególnie młodzieży i studentów) przyczynią się do wspierania ich rozwoju osobistego i samorealizacji, jak również będą inspirowały do zakładania nowych firm. Niezwykle istotne jest rozwijanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, pobudzanie innowacyjności oraz doskonalenie innych kompetencji miękkich, zarówno w szkole, jak i w formule pozaszkolnej. Szczególny nacisk należy położyć na wspieranie przedsiębiorczości akademickiej.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promocja przedsiębiorczości wśród dzieci, młodzieży szkolnej, studentów i mieszkańców</li> <li>• Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie prowadzenia zajęć pobudzających przedsiębiorczość, kreatywność, innowacyjność</li> <li>• Realizacja zajęć warsztatowych rozwijających zainteresowania pro-przedsiębiorcze wśród młodzieży, w tym kreatywność, samodzielność i innowacyjność</li> <li>• Zapewnienie nowoczesnych pomocy dydaktycznych dla edukacji przedsiębiorczości</li> <li>• Organizacja programu szkoleniowego oraz konkursu dla osób zakładających własną firmę</li> <li>• Zwiększenie udziału instytucji otoczenia biznesu oraz przedsiębiorców w edukacji przedsiębiorczości</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Szkoły, przedsiębiorcy, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, Krośnieńska Rada Biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Inkubator Przedsiębiorczości Krosno, Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 2.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej
Charakterystyka	Podstawą rozwoju gospodarczego miasta jest dostępność atrakcyjnej, dobrze płatnej pracy, która zachęca młodych ludzi do związania swojej przyszłości z Krosnem. Należy tworzyć atrakcyjne warunki dla lokowania nowych inwestycji w innowacyjnych branżach oraz dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Podstawą tych działań będzie budowa połączenia drogowego miasta w kierunku drogi ekspresowej S19, która znacząco poprawi atrakcyjność inwestycyjną, a także kompleksowe przygotowanie nowej strefy dla inwestorów strategicznych. Ważnym zadaniem jest także dalsze rozwijanie infrastruktury dla branży lotniczej, priorytetowej dla miasta, w tym rozwój lotniska oraz terenów inwestycyjnych w jego otoczeniu.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Budowa połączenia drogowego Krosna z drogą ekspresową S19</li> <li>• Rozwój infrastruktury dla branży lotniczej</li> <li>• Kompleksowe przygotowanie i udostępnianie nowych terenów inwestycyjnych</li> <li>• Dążenie do samowystarczalności energetycznej – włączenie przedsiębiorców</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Lotnisko Krosno
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Drogownictwa, Wydział Inwestycji, Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Krośnieński Holding Komunalny – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów

Kierunek działania	Kierunek działania 2.2 Rozwój zachęt inwestycyjnych
Charakterystyka	W celu przyciągnięcia nowych inwestorów oraz wspierania reinwestycji firm działających w Krośnie konieczne jest podejmowanie działań podnoszących atrakcyjność inwestycyjną miasta, a także ułatwiających realizację inwestycji i prowadzenie działalności. Kierunek będzie realizowany m.in. poprzez wdrożenie nowych ulg w podatku od nieruchomości, atrakcyjnych dla inwestorów strategicznych (nowa forma zwolnień w ramach pomocy regionalnej obok funkcjonujących zwolnień podatkowych w ramach pomocy de minimis).
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwój systemu zachęt podatkowych dla inwestorów z branż priorytetowych dla rozwoju miasta, tworzących nowe miejsca pracy</li> <li>• Wsparcie w nawiązywaniu współpracy ze szkołami i uczelniami</li> <li>• Wsparcie inwestorów w zakresie poszukiwania pracowników</li> <li>• Przygotowanie oferty współpracy w pozyskaniu mieszkań dla pracowników (partycypacja inwestorów w budownictwie TBS)</li> <li>• Dostosowywanie transportu miejskiego do potrzeb strategicznych inwestorów</li> <li>• Profesjonalna obsługa inwestorów na etapie przygotowania i realizacji inwestycji oraz opieka poinwestycyjna</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne gminy, środki zewnętrzne
Potencjalni partnerzy	Miejska Komunikacja Samochodowa, Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Przedsiębiorstwo Mieszkalniowe, instytucje otoczenia biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Wydział Podatków i Opłat

Kierunek działania	Kierunek działania 2.3 Wsparcie przedsiębiorców
Charakterystyka	Dla zapewnienia trwałego rozwoju gospodarczego Krosna niezbędne jest podejmowanie działań w kierunku wspierania przedsiębiorczości, szczególnie sektora MŚP oraz osób zakładających działalność gospodarczą. Należy rozwijać ofertę inkubatora przedsiębiorczości oraz inkubatora technologicznego, wspierając powstawanie i rozwój nowych firm w Krośnie. Zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorców, rozwijane będą inicjatywy w zakresie sieciowania i integracji lokalnych firm. Dzięki realizacji tego kierunku działania Krosno będzie wzmacniało swój potencjał gospodarczy i tworzyło bezpieczne, przyjazne i dogodne warunki do prowadzenia biznesu oraz tworzenia nowych miejsc pracy.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wsparcie informacyjno – doradcze dla osób zakładających działalność gospodarczą i start-upów</li> <li>• Poszerzenie oferty inkubacji przedsiębiorstw, kreowanie sprzyjających warunków do powstawania nowych firm</li> <li>• Poprawa dostępu do informacji dla przedsiębiorców</li> <li>• Sieciowanie lokalnych przedsiębiorców i start-upów</li> <li>• Organizacja forum gospodarczego jako wydarzenia o charakterze edukacyjnym i integracyjnym</li> <li>• Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu</li> <li>• Włączenie przedsiębiorców w procesy współzarządzania rozwojem gospodarczym – Krośnieńska Rada Biznesu</li> <li>• Wspieranie współpracy biznesu i nauki</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Inkubator Przedsiębiorczości Krosno

Kierunek działania	Kierunek działania 2.4 Aktywny marketing gospodarczy
Charakterystyka	Kierunek obejmuje prowadzenie działań mających na celu kreowanie marki gospodarczej miasta oraz promowanie jego atrakcyjności inwestycyjnej. W celu zwiększenia konkurencyjności i wzmocnienia wizerunku gospodarczego Krosna będą realizowane kampanie promocyjne z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i najnowszych trendów w marketingu. Konieczne jest umacnianie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie przyciągania nowych inwestorów, w szczególności zagranicznych, z branż wysokich technologii, kreujących atrakcyjne miejsca pracy, a także realizowania wspólnych działań promocyjnych. Istotnym elementem będą kampanie skierowane do mieszkańców, mające na celu budowanie wizerunku Krosna jako miasta o silnej gospodarce, informowanie o możliwościach rozwoju na krośnieńskim rynku pracy, a także promowanie lokalnego patriotyzmu konsumenckiego.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Realizacja kampanii promujących Krosno wśród potencjalnych inwestorów</li> <li>• Współpraca z podmiotami pośredniczącymi w pozyskiwaniu inwestorów</li> <li>• Budowanie wizerunku Krosna jako miasta atrakcyjnego do zamieszkania i inwestowania</li> <li>• Promocja lokalnych przedsiębiorstw i patriotyzmu konsumenckiego</li> <li>• Wspieranie przedsiębiorców w ekspansji na rynki zagraniczne</li> <li>• Realizacja kampanii skierowanych do mieszkańców, wzmacniających wiedzę i świadomość na temat lokalnych przedsiębiorców</li> <li>• Promocja lokalnych zakładów pracy jako pracodawców stwarzających możliwości rozwoju zawodowego, w szczególności dla młodych</li> <li>• Wykreowanie oraz promocja marki „Made in Krosno” we współpracy z przedsiębiorcami</li> <li>• Upowszechnianie wiedzy o lokalnych instytucjach otoczenia biznesu</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Polska Agencja Inwestycji i Handlu, Agencja Rozwoju Przemysłu, Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów, władze regionalne, firmy doradcze świadczące usługi dla inwestorów, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, Krośnieńska Rada Biznesu, Stowarzyszenie Unia Przedsiębiorczych, organizacje pozarządowe, organizacje przedsiębiorców
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Wydział Promocji i Turystyki

Kierunek działania	Kierunek działania 3.1 Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych
Charakterystyka	<p>Produkty i atrakcje turystyczne, obok celów biznesowych, są głównym czynnikiem ruchu turystycznego w mieście. Ten z kolei, stanowi – głównie w sezonie – siłę napędową lokalnej gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw działających w mieście.</p> <p>Jednocześnie należy stwierdzić, że w lokalnym ruchu turystycznym przeważają osoby odwiedzające miasto (bez noclegu) oraz turyści korzystający z tylko jednego noclegu.</p> <p>Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych ma na celu, z jednej strony, zwiększenie ruchu turystycznego, ale przede wszystkim wydłużenie pobytu turysty w mieście, a tym samym zwiększenie jego pozytywnego wpływu na lokalną gospodarkę.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwijanie flagowych produktów turystycznych, w tym imprez kulturalnych</li> <li>• Tworzenie nowych produktów i atrakcji turystycznych w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przemysłowe (w tym organizacja Festiwalu Szkła)</li> <li>• Stworzenie tematycznych szlaków turystycznych</li> <li>• Rozwój turystyki rowerowej i pieszej</li> <li>• Sieciowanie w zakresie usług turystycznych, integracja branży turystycznej</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Muzeum Podkarpackie, inne muzea i instytucje kultury, gminy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze branży turystycznej
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Centrum Dziedzictwa Szkła, miejskie instytucje kultury

Kierunek działania	Kierunek działania 3.2 Poprawa infrastruktury turystycznej
Charakterystyka	<p>Równoległe do działań mających na celu rozwijanie produktów i atrakcji turystycznych oraz kreowanie nowych, poprawa infrastruktury turystycznej jest jednym z działań warunkujących rozwój tej dziedziny gospodarki. Ponieważ jednym z celów jest wydłużenie pobytu turysty w mieście w taki sposób, aby skorzystał z większej ilości noclegów, a tym samym zwiększenie jego wpływu na lokalną gospodarkę, konieczne jest stałe rozwijanie infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej świadczącej usługi w przystępnych cenach oraz zapewnienie wsparcia dla prywatnego sektora działającego branżach powiązanych z turystyką.</p> <p>Położenie Krosna na szlaku prowadzącym w Bieszczady, w sąsiedztwie uzdrowisk oraz w sercu zyskującego popularność Beskidu Niskiego stanowi potencjał miasta – centrum turystycznego w regionie. Do wykorzystania tego potencjału i stworzenia w Krośnie „centrum wypadowego” w Beskidy i Bieszczady konieczna jest rozbudowa oraz stałe rozwijanie infrastruktury turystycznej.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zapewnienie bazy noclegowej o standardzie turystycznym (np. schronisko młodzieżowe, rozwój kamperowiska)</li> <li>• Wsparcie rozwoju bazy turystycznej</li> <li>• Budowa infrastruktury dla rozwoju turystyki rowerowej i pieszej (także w powiązaniu z sąsiednimi gminami)</li> <li>• Rozwój infrastruktury do uprawiania turystyki kajakowej na rzece Wisłok</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Gminy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Wydział Inwestycji, Wydział Drogownictwa

Kierunek działania	Kierunek działania 3.3 Promocja i wzmacnianie marki turystycznej
Charakterystyka	<p>Wszelkie działania w zakresie rozwoju turystyki w mieście, zarówno kreowanie produktów i atrakcji turystycznych jak również poprawa i rozwijanie infrastruktury turystycznej, dla spełnienia swojej roli – zwiększenia ruchu turystycznego i jego pozytywnego wpływu na gospodarkę miasta – wymagają prowadzenia stałych i planowych działań promocyjnych i informacyjnych.</p> <p>W prowadzeniu promocji i wzmacnianiu marki turystycznej miasta pomocne będą elementy dziedzictwa kulturowego i przemysłowego, a także walory turystyczne. Promocja turystyczna miasta może odbywać się również w oparciu o imprezy kulturalne i wydarzenia plenerowe oraz sportowe.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promocja turystyczna miasta w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przemysłowe (np. szkło, nafta, rzemiosło, lotnictwo, kultura tradycyjna)</li> <li>• Realizacja kampanii promujących usługi i produkty regionalne oraz walory turystyczne miasta</li> <li>• Rozwój imprez promujących miasto skierowanych do turystów</li> <li>• Wykorzystanie rozwoju dyscyplin sportowych do ogólnopolskiej i międzynarodowej promocji miasta</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Gminy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno, Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, podmioty branży turystycznej, drużyny sportowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu



Kierunek działania	Kierunek działania 4.1 Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej
Charakterystyka	<p>Wpływ na atrakcyjność osiedleńczą ma między innymi dostępność zasobów mieszkaniowych. W Krośnie identyfikowanym problemem jest niewystarczająca podaż na rynku mieszkań. W celu przyciągnięcia nowych mieszkańców, w szczególności młodych, ważny jest efektywny rozwój zasobu mieszkaniowego i tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania. Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej oraz zachęt mieszkaniowych dla młodych powinien przyczynić się do częstszych powrotów do Krosna po studiach oraz powrotów z emigracji, a także pozyskania nowych mieszkańców, w szczególności spośród studentów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie. Działanie ma kluczowy wpływ na realizację celów w wymiarze gospodarczym, związanych z pozyskiwaniem inwestorów, gdyż jest niezbędne do zapewnienia zaplecza mieszkaniowego dla przyszłych pracowników.</p> <p>Ponadto ważne jest tworzenie mieszkań przeznaczonych dla osób mniej zamożnych oraz mieszkań senioralnych i chronionych, z uwagi na starzejące się społeczeństwo. Tego rodzaju forma pomocy społecznej umożliwi osobom ze szczególnymi potrzebami prowadzenie samodzielnego życia, bez konieczności przebywania w placówkach opiekuńczych.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Realizacja Strategii Mieszkaniowej Miasta Krosna</li> <li>• Rozbudowa zasobu mieszkaniowego             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Pozyskiwanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe</li> <li>○ Wykorzystanie instrumentów Towarzystwa Budownictwa Społecznego i Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej</li> <li>○ Budowa mieszkań wspieranych i chronionych</li> <li>○ Budowa mieszkań na wynajem dla młodych ludzi</li> <li>○ „Pakiet dla specjalistów”</li> </ul> </li> <li>• Modernizacja systemu mieszkań komunalnych i socjalnych</li> <li>• Wprowadzenie efektywnych rozwiązań w budownictwie mieszkaniowym w oparciu o odnawialne źródła energii</li> <li>• Rozwijanie systemu zachęt mieszkaniowych dla mieszkańców, realizacja programu mieszkaniowego i wizerunkowego zachęcającego do osiedlania się w Krośnie</li> <li>• Wdrożenie programów zamiany mieszkań oraz zamiany domów za mieszkania</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Bank Gospodarstwa Krajowego, Krajowy Zasób Nieruchomości, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe, Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami, Wydział Inwestycji, Wydział Promocji i Turystyki

Kierunek działania	Kierunek działania 4.2 Wysoka jakość usług wychowawczych i edukacyjnych
Charakterystyka	Umocnienie roli Krosna jako silnego ośrodka edukacji będzie realizowane poprzez szereg działań w zakresie dostępnego, nowoczesnego wychowania przedszkolnego oraz zapewnienia dzieciom i młodzieży wysokiego poziomu kształcenia, a także odpowiednich warunków do wszechstronnego rozwoju. Ważne z punktu widzenia efektywności nauczania jest korzystanie z nowoczesnych technologii, aktywnych form i metod prowadzenia zajęć. Kwestie dotyczące dostosowywania edukacji do potrzeb przedsiębiorców oraz rozwoju szkolnictwa zawodowego zostały uwzględnione w działaniach w wymiarze gospodarczym.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Upowszechnienie dostępu do edukacji i wyrównywanie szans edukacyjnych</li> <li>• Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w kreowaniu przyjaznej przestrzeni edukacyjnej z uwzględnieniem potrzeb uczniów oraz otoczenia (organizacja, formy, metody nauczania, innowacyjne autorskie programy nauczania)</li> <li>• Utrzymanie wysokiej efektywności i jakości kształcenia oraz poszerzenie oferty edukacyjnej</li> <li>• Wsparcie dzieci o specjalnych potrzebach oraz szczególnie uzdolnionych</li> <li>• Wspieranie dzieci i młodzieży w rozwijaniu pasji</li> <li>• Zwiększenie współpracy szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Państwową Akademią Nauk Stosowanych w Krośnie</li> <li>• Poprawa stanu bazy oświatowej</li> <li>• Rozwijanie szkolnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</li> <li>• Utrzymanie wysokiej jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, lokalni przedsiębiorcy
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, placówki wychowania przedszkolnego

Kierunek działania	Kierunek działania 4.3 Integracja społeczna
Charakterystyka	Z uwagi na obserwowane w Krośnie procesy demograficzne, systematyczny spadek liczby ludności i starzenie się społeczności lokalnej oraz problemy rodzin dysfunkcyjnych, potrzeby osób z niepełnosprawnościami, kluczowe jest prowadzenie działań z zakresu szeroko rozumianej integracji społecznej. Istotne jest wsparcie działalności stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych. Należy także prowadzić działania w zakresie integracji imigrantów, głównie z Ukrainy – ułatwianie im osiedlania się w Krośnie, wyrównywanie szans.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej</li> <li>• Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie</li> <li>• Aktywizacja społeczno–zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (seniorów, osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych)</li> <li>• Działania integrujące imigrantów z mieszkańcami</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, fundacje, przedsiębiorstwa społeczne, spółdzielnie socjalne, Centrum Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej, lokalni liderzy, placówki oświatowe, instytucje kultury
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.4 Zdrowie i aktywność fizyczna mieszkańców
Charakterystyka	Ze względu na obserwowane procesy demograficzne, w tym starzenie się społeczności, istotnym wyzwaniem jest zapewnienie dostępu do profilaktyki zdrowia. Ważne jest również promowanie zdrowego trybu życia i kultury fizycznej, wraz z aktywizacją grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności seniorów, poprzez organizację zajęć ruchowych i rehabilitacyjnych. Należy upowszechniać aktywność i kulturę fizyczną, przygotowując ofertę skierowaną do różnych grup mieszkańców. Szczególną uwagę należy poświęcić ochronie zdrowia psychicznego, w szczególności dzieci i młodzieży.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki zdrowia</li> <li>• Promocja zdrowego stylu życia poprzez prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych</li> <li>• Zapewnienie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i psychiatrycznego dla mieszkańców</li> <li>• Promocja aktywnego spędzania czasu i upowszechnienie kultury fizycznej</li> <li>• Organizacja zajęć rehabilitacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz korekcyjnych dla dzieci i młodzieży</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Zespół Krytych Pływalni
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.5 Atrakcyjna oferta czasu wolnego dla osób w każdym wieku
Charakterystyka	Zapewnienie szerokiego dostępu do kultury, sportu, rozrywki, dostosowanej do potrzeb różnych grup mieszkańców jest nieodłącznym elementem kształtowania wysokiej jakości życia. Różnorodna, bogata oferta, tworzona z udziałem lokalnych liderów, wsparcie inicjatyw mieszkańców, atrakcyjne, zielone miejsca do odpoczynku - to główne działania, które służą podniesieniu atrakcyjności usług miasta w zakresie czasu wolnego. Należy także zwrócić uwagę na zapewnienie dostępności oferty czasu wolnego dla odbiorców ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwój atrakcyjnej oferty czasu wolnego (np. kulturalnej, rozrywkowej, sportowej), dostosowanej do oczekiwań różnych grup mieszkańców</li> <li>• Tworzenie zielonych miejsc do rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców</li> <li>• Rozwijanie oferty spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań dla osób aktywnych zawodowo</li> <li>• Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej</li> <li>• Wykorzystanie potencjału liderów i animatorów społecznych do wzmocnienia oferty czasu wolnego</li> <li>• Udoskonalenie systemu informacji i promocji oferty czasu wolnego</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, liderzy społeczni
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Regionalne Centrum Kultur Pogranicza wraz z Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej, Biuro Wystaw Artystycznych, Muzeum Rzemiosła, Krośnieńska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Zespół Krytych Pływalni

Kierunek działania	Kierunek działania 4.6 Krosno dla młodych
Charakterystyka	Największy problem, z jakim mierzy się Krosno, czyli depopulacja oraz odpływ młodych mieszkańców, powinien być przewyższony poprzez system działań podnoszących jakość życia oraz atrakcyjność miasta dla młodych we wszystkich wymiarach: gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Działanie „Krosno dla młodych” jest jednym z elementów tego systemu i skupia się na kształtowaniu atrakcyjnej oferty czasu wolnego, a także wspieraniu szczególnych grup, jakimi są młodzież i studenci. Ich rolę w życiu Krosna należy uwypuklać, kreować ofertę skrojoną odpowiednio do potrzeb, wsłuchując się w głos młodych i wykorzystując ich potencjał. Działanie powinno przyczynić się do wzrostu atrakcyjności Krosna jako miejsca dla młodzieży i studentów. Oczekiwanym skutkiem będzie wzrost przywiązania młodych do miasta oraz chęci spędzenia dorosłego życia w Krośnie.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kreowanie atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i studentów, zgodnie z ich oczekiwaniami</li> <li>• Organizacja wydarzeń kulturalnych skierowanych do młodzieży i studentów</li> <li>• Wspieranie rozwoju kultury studenckiej</li> <li>• Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni dla rekreacji i sportu, zgodnie z potrzebami młodzieży</li> <li>• Organizacja zajęć pozaszkolnych - rozwój zainteresowań kulturalnych, artystycznych i sportowych dzieci i młodzieży, wspieranie rozwoju osobistego</li> <li>• Tworzenie miejsc spędzania wolnego czasu, sprzyjających integracji młodych</li> <li>• Wsparcie młodzieży w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym i kreowaniu rozwoju miasta</li> <li>• Wsparcie ukierunkowane na wyrównywanie szans młodzieży</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, jednostki organizacyjne kultury i sportu, liderzy młodzieżowi, samorząd studencki, organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Biuro Wystaw Artystycznych, Regionalne Centrum Kultur Pogranicza, Muzeum Rzemiosła, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Krośnieńska Biblioteka Publiczna, Zespół Krytych Pływalni, Centrum Dziedzictwa Szkoła

Kierunek działania	Kierunek działania 4.7 Polityka senioralna
Charakterystyka	<p>W Krośnie wyraźnie zaznacza się problem starzenia się społeczności lokalnej. Wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym determinuje konieczność rozwoju polityki senioralnej. W celu poprawy jakości życia seniorów kluczowe jest przede wszystkim zapewnienie lepszej dostępności do różnych form opieki, likwidacja barier w przestrzeniach publicznych oraz rozwój oferty wraz z aktywizacją środowiska seniorów.</p> <p>Należy realizować zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wykorzystanie potencjału i wsparcie funkcjonowania organizacji działających na rzecz seniorów</li> <li>• Rozwijanie oferty dla seniorów we współpracy z organizacjami pozarządowymi</li> <li>• Wsparcie seniorów w środowisku zamieszkania</li> <li>• Rozwijanie aktywności społecznej seniorów, w tym zorganizowanie stałego miejsca spotkań</li> <li>• Rozwój opieki instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej</li> <li>• Rozwój usług rehabilitacyjnych kierowanych do seniorów</li> <li>• Realizacja zadań w zakresie integracji międzypokoleniowej</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	<p>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027</p> <p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027</p> <p>inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy</p>
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze, jednostki pomocnicze
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, instytucje kultury i sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.8 Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
Charakterystyka	Dziedzictwo kulturowe jest jednym z największych atutów Krosna w opinii mieszkańców. Należy chronić, rozwijać i wspierać dziedzictwo materialne i niematerialne, szerzyć ideały i wartości w nim zakorzenione. W tym celu realizowane będą przedsięwzięcia zwiększające świadomość na temat społecznego i gospodarczego znaczenia kultury i lokalnego dziedzictwa. Przyczynią się one do rozwoju oferty kulturalno – turystycznej miasta. Ważnym aspektem jest podejście partycypacyjne do działań w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz sprzyjające włączeniu społecznemu.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sieciowanie instytucji kultury</li> <li>• Tworzenie ponadlokalnej oferty turystyczno - kulturalnej Krosna</li> <li>• Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności i promocji turystycznej Krosna</li> <li>• Wspieranie działań promujących tradycje oraz dziedzictwo historyczne i kulturowe</li> <li>• Ochrona obiektów zabytkowych</li> <li>• Ochrona materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Miejski Konserwator Zabytków, Wydział Promocji i Turystyki, instytucje kultury



Kierunek działania	Kierunek działania 4.9 Wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej
Charakterystyka	<p>Diagnoza społeczno-gospodarcza wykazała dość niski poziom przywiązania mieszkańców do miasta oraz niski poziom poczucia sprawczości. Ma to wpływ na niskie zaangażowanie mieszkańców w sprawy swojej „małej ojczyzny” oraz sprzyja odpływowi ludności.</p> <p>Podejmowanie działań wzmacniających tożsamość lokalną i aktywność społeczną, w tym także budowanie poczucia odpowiedzialności za miasto, sprawczości oraz wsłuchiwanie się w potrzeby mieszkańców – również poprzez wdrażanie partycypacyjnego modelu zarządzania miastem - powinno skutkować większą aktywnością społeczną oraz wzrostem poczucia tożsamości lokalnej.</p> <p>Kierunek będzie realizowany poprzez humanistyczne podejście do zarządzania miastem, skupione na potrzebach mieszkańców.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży</li> <li>• Animowanie i wzmacnianie współpracy z lokalną społecznością oraz organizacjami pozarządowymi</li> <li>• Wdrażanie partycypacyjnego modelu zarządzania miastem, zwiększenie udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych</li> <li>• Realizacja budżetu obywatelskiego</li> <li>• Wsparcie rozwoju inicjatyw lokalnych</li> <li>• Rozwój instytucji dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego</li> <li>• Rozwój usług wolontariackich</li> <li>• Organizowanie społecznościowe w dzielnicach i na osiedlach</li> <li>• Organizacja przedsięwzięć kultywujących dziedzictwo materialne i niematerialne miasta</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe, nieformalne zrzeszenia mieszkańców, mieszkańcy indywidualni, jednostki pomocnicze miasta (rady, zarządy dzielnic i osiedli)
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia

Kierunek działania	Kierunek działania 4.10 Wdrażanie efektywnych rozwiązań instytucjonalnych w administracji samorządowej
Charakterystyka	Działania związane z rozwojem instytucjonalnym przyczynią się do ciągłego podnoszenia jakości usług dla mieszkańców. Katalog planowanych przedsięwzięć jest szeroki, począwszy od kształtowania kultury organizacyjnej, dostosowywania administracji do potrzeb mieszkańców, poprzez rozwój kompetencji pracowników administracji, wspieranie organizacji pozarządowych, skończywszy na szerokim zakresie działań w obrębie tzw. „smart city”. Rozwijanie e-usług oraz wsparcie mieszkańców w zakresie wykorzystywania inteligentnych rozwiązań pozwoli na zwiększenie efektywności funkcjonowania instytucji publicznych oraz obniżenie kosztów ich funkcjonowania.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kształtowanie kultury organizacyjnej opartej na wartościach</li> <li>• Usprawnianie procesów administracyjnych i dostosowywanie ich do potrzeb mieszkańców</li> <li>• Zapewnienie dostępności usług dla osób ze szczególnymi potrzebami</li> <li>• Wdrażanie inteligentnych rozwiązań systemów przetwarzania danych dla mieszkańców</li> <li>• Digitalizacja i cyfryzacja usług oraz zasobów</li> <li>• Integracja danych przestrzennych miasta</li> <li>• Rozwój e-usług</li> <li>• Uruchomienie zintegrowanej platformy edukacyjnej</li> <li>• Zwiększenie dostępności do sieci światłowodowej i szerokopasmowej na terenie miasta</li> <li>• Zapewnienie bezpiecznego dostępu do sieci oraz usług e-administracji</li> <li>• Podnoszenie kompetencji (w tym kompetencji cyfrowych) wśród pracowników administracji samorządowej</li> <li>• Wzmacnianie instytucjonalne lokalnych organizacji pozarządowych</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Związek Miast Polskich, miejskie jednostki organizacyjne
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Organizacyjny, Zarządzania Kadrami i Kontroli, Biuro Informatyki, Koordynator ds. dostępności

Kierunek działania	Kierunek działania 5.1 Wysoka jakość infrastruktury publicznej
Charakterystyka	Infrastruktura publiczna obejmuje w szczególności infrastrukturę techniczną. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa, a tym samym jakości życia mieszkańców wpływa m.in. wzmożony ruch drogowy, deficyty dotyczące infrastruktury okołodrogowej (chodniki) oraz niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek rowerowych. Dodatkowo wzmożony ruch powoduje nadmierną eksploatację dróg, która wpływa na pogorszenie jakości i stanu infrastruktury. Istotne jest również ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko i dążenie do maksymalnego zwiększenia poziomu ich gospodarczego wykorzystania. Wysoka jakość infrastruktury i jej dostępność znacząco wpływa na atrakcyjność zarówno osiedleńczą, jak i gospodarczą obszaru oraz stanowi podstawowe oczekiwanie mieszkańców.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej</li> <li>• Rozwiązywanie problemów komunikacyjnych w mieście poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej</li> <li>• Przebudowa linii kolejowej</li> <li>• Rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych</li> <li>• Zapewnienie dostępności infrastruktury miejskiej dla osób ze szczególnymi potrzebami</li> <li>• Optymalizacja i zwiększenie powierzchni parkingowej</li> <li>• Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej i deszczowej</li> <li>• Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami</li> <li>• Utworzenie systemu zielono-niebieskiej infrastruktury w celu zatrzymywania (retencji) i wykorzystania wód opadowych</li> <li>• Zazielenienie infrastruktury miejskiej</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Drogownictwa, Wydział Inwestycji, Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Krośnieński Holding Komunalny – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej

Kierunek działania	Kierunek działania 5.2 Efektywny transport publiczny
Charakterystyka	Peryferyjne położenie w stosunku do głównych ośrodków miejskich i jakość skomunikowania z większymi miastami stanowią istotne bariery, ograniczające rozwój społeczno-gospodarczy miasta. Poprawa skomunikowania i wzmocnienie dostępności wewnętrznej, jak i zewnętrznej miasta stanowi kluczowe wyzwanie w najbliższej perspektywie. Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych możliwe będzie dzięki wykorzystaniu potencjału związanego m.in. z obecnością linii kolejowej oraz lotniska.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poprawa skomunikowania z innymi ośrodkami – zwiększenie dostępności zewnętrznej</li> <li>• Ułatwianie mobilności poprzez stosowanie nowoczesnych rozwiązań transportowych</li> <li>• Rozwój transportu podmiejskiego i komunikacji wewnątrz miasta, transport multimodalny</li> <li>• Lepsze dostosowanie komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców</li> <li>• Modernizacja taboru komunikacji miejskiej wraz z zapleczem technicznym- rozwiązania niskoemisyjne i bezemisyjne</li> <li>• Poprawa dostępności kolejowej</li> <li>• Rozwój infrastruktury lotniska i wykorzystanie jego potencjału jako elementu komunikacyjnego (mały ruch lotniczy General Aviation)</li> <li>• Stosowanie innowacyjnych rozwiązań, w tym technologii informacyjno- komunikacyjnych do zarządzania szeroko pojętą infrastrukturą miejską w celu maksymalizacji jej wydajności</li> <li>• Rozwój inteligentnych systemów zarządzania ruchem</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Spółki transportowe, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., przewoźnicy, przedsiębiorstwa przewozowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Miejska Komunikacja Samochodowa, Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Wydział Drogownictwa, Wydział Komunikacji i Transportu

Kierunek działania	Kierunek działania 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych
Charakterystyka	Poprawa jakości przestrzeni publicznych powinna być realizowana zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W celu kształtowania i utrzymania ładu przestrzennego w mieście należy prowadzić działania na rzecz opracowywania i realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Istotne z uwagi na strukturę demograficzną jest również zapewnienie dostępności przestrzeni dla wszystkich grup mieszkańców, z uwzględnieniem przede wszystkim osób ze szczególnymi potrzebami. Obszar miasta charakteryzuje się niewystarczającą powierzchnią terenów do rekreacji, słabą lesistością oraz małą powierzchnią parków, czy urządzonych terenów zieleni. Jak wynika z badań ankietowych, „zielone miasto” jest jednym z częściej wskazywanych kierunków rozwoju Krosna w opinii mieszkańców, a tym samym wyrazem ich oczekiwań. Kluczowe jest zatem stworzenie atrakcyjnych terenów zielonych, urządzonych terenów rekreacyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu i ochronie przyrody.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ochrona bioróżnorodności na terenie miasta</li> <li>• Rozwój terenów zielonych <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Zakładanie parków/skwerów/parków kieszonkowych</li> <li>○ Zagospodarowanie nadrzecznych bulwarów Wisłoka i Lubatówki</li> <li>○ Zagospodarowanie terenu zrehabilitowanego składowiska</li> <li>○ Tworzenie zieleni osłonowej, barierowej, klimatycznej, ekologicznej</li> <li>○ Wspieranie rozwoju ogródków działkowych</li> </ul> </li> <li>• Tworzenie ciągów spacerowych</li> <li>• Doposażanie przestrzeni publicznej w obiekty małej architektury</li> <li>• Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej</li> <li>• Wyznaczanie terenów przestrzeni publicznej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego</li> <li>• Realizacja ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczących terenów zieleni urządzonej</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalnymi, Wydział Inwestycji, Wydział Planowania Przestrzennego i Budownictwa, Wydział Drogownictwa, Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami

Kierunek działania	Kierunek działania 5.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego
Charakterystyka	<p>Postępujący kryzys klimatyczny jest wyzwaniem dla Krosna oraz stanowi problem w skali globalnej. Ponadto Krosno znajduje się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią z uwagi na przebieg rzeki Wisłok oraz potoku Lubatówka. Kluczowe z punktu widzenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców jest wdrażanie rozwiązań mających na celu wzmacnianie odporności miasta na możliwe skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, a także wzmacnianie świadomości mieszkańców na temat kryzysu klimatycznego.</p> <p>Istotne jest także zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wdrażanie rozwiązań z zakresu adaptacji do zmian klimatu - zabezpieczenie miasta przed skutkami kryzysu klimatycznego</li> <li>• Racjonalne gospodarowanie wodami             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Modernizacja ujęć wody</li> <li>○ Retencjonowanie wód</li> </ul> </li> <li>• Wzmacnianie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców</li> <li>• Prowadzenie miejskiego systemu monitoringu jakości powietrza</li> <li>• Zapewnienie sprawnego systemu zarządzania kryzysowego</li> <li>• Poprawa stanu wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych w specjalistyczne pojazdy i sprzęt</li> <li>• Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Rozwój monitoringu miejskiego</li> <li>○ Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego</li> </ul> </li> <li>• Zapewnienie ochrony i godnych warunków życia zwierzętom wolno żyjącym i bezdomnym</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, ochotnicze straże pożarne
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Krośnieński Holding Komunalny - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego

Kierunek działania	Kierunek działania 5.5 Zwiększenie niezależności energetycznej Miasta
Charakterystyka	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych m.in. poprzez kompleksową termomodernizację i wymianę systemów grzewczych, przyczyni się do poprawy jakości powietrza, a tym samym pozytywnie wpłynie na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Miasto z uwagi na postępujący kryzys klimatyczny powinno w szczególności dążyć do uzyskania samodzielności energetycznej, co możliwe będzie m.in. poprzez rozwój źródeł ciepła opartych o energię z odnawialnych źródeł, np. energię słoneczną czy energię biomasy.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wdrożenie rozwiązań mających na celu odzyskiwanie energii z odpadów w procesie ich termicznego przekształcania</li> <li>• Wdrażanie rozwiązań OZE, budowa infrastruktury energetycznej</li> <li>• Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</li> <li>• Wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła</li> <li>• Optymalizacja w zakresie zarządzania mediami energetycznymi</li> <li>• Stosowanie rozwiązań związanych z kogeneracją we współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami</li> <li>• Rozwój Krośnieńskiego Klastra Energii</li> </ul>
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Krośnieński Klaster Energii, podmioty działające w sektorze energetycznym
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Wydział Inwestycji, Krośnieński Holding Komunalny – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej

## 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta

Rozdział odnosi się do *art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy*”.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Krosna przedstawia spodziewany i zaplanowany wpływ realizacji Strategii na kształtowanie się struktur przestrzennych. Uwzględniła zdiagnozowane problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe Krosna, które mogą wpływać na zmiany w strukturze przestrzennej.

Głównym zamierzeniem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej jest zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju miasta. Do jej wypełnienia przyczynią się efekty realizacji celów strategicznych, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to docelowy układ przestrzenny, który ma kształtować funkcjonalność miasta. Przedstawia politykę rozwoju i kształtuje warunki przestrzenne dla rozmieszczenia funkcji społeczno-gospodarczych oraz planowanych inwestycji. Nadaje on wymiar przestrzenny strategii i jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni uwzględnia zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych oraz przestrzennych. Bierze pod uwagę aktualny stan zagospodarowania oraz wskazuje kierunki rozwoju obrane przez władze miasta we współpracy z mieszkańcami. Z jednej strony, ze względu na ukształtowanie terenu, historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni (w tym sieć osadniczą), powiązania komunikacyjne, występujące zasoby naturalne i obszary cenne przyrodniczo, a także wiele innych uwarunkowań zastanych, a z drugiej strony w wyniku zdiagnozowanych w strategii problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyodrębniono strefy przestrzenne miasta Krosna: **strefę zurbanizowaną, strefę wielofunkcyjną, strefę przemysłową oraz strefę zieleni**.

W celu wyznaczenia stref będących elementem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej przeanalizowano kluczowe uwarunkowania rozwojowe miasta Krosna.

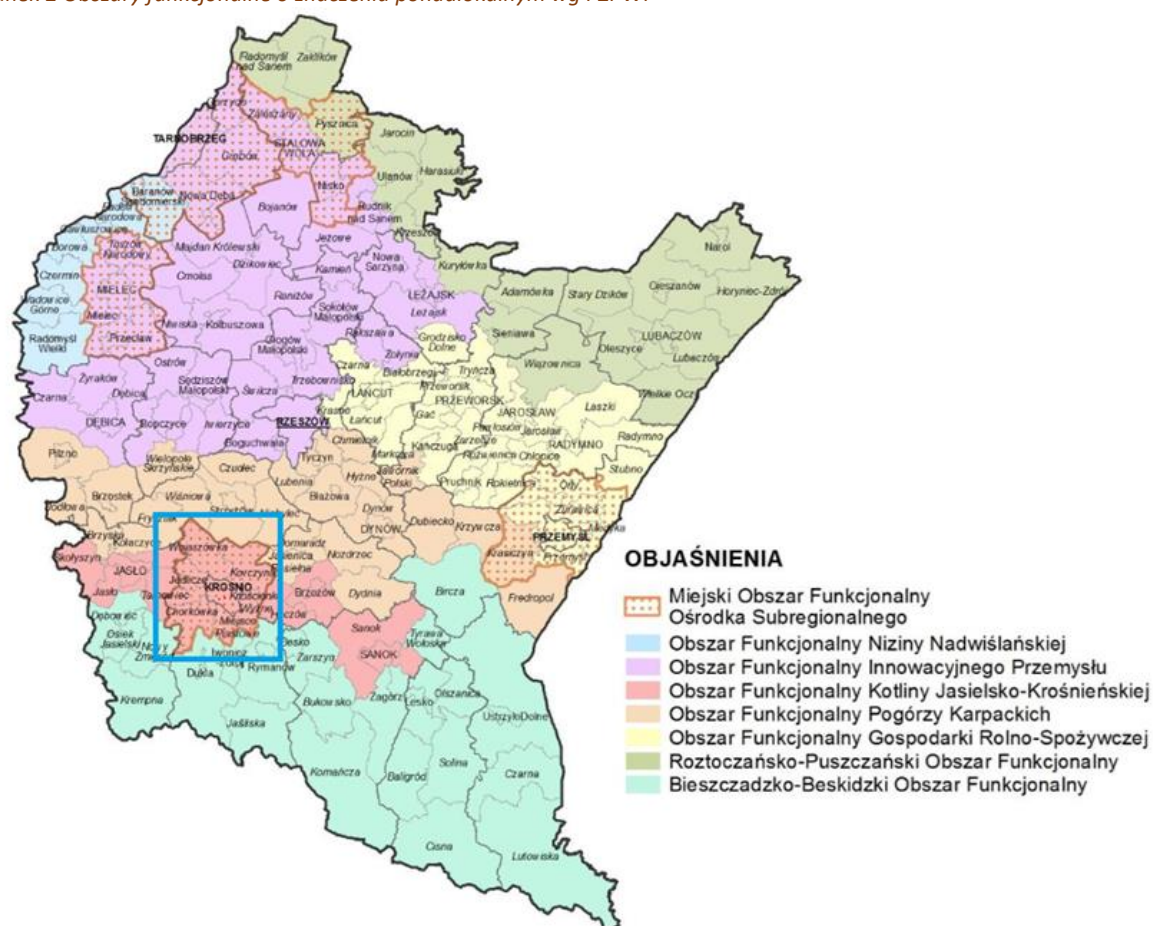
### Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Zgodnie z treścią „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030” (PZPWP) uchwalonego Uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r., Miasto Krosno zostało zaliczone do obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadlokalnym i ponadregionalnym. Krosno w europejskiej sieci osadniczej na terenie województwa jest funkcjonalnym obszarem miejskim (FUA) o znaczeniu regionalnym. Miasto jest również ośrodkiem subregionalnym, wokół którego wyznaczono miejski obszar funkcjonalny. Ośrodki subregionalne łączą funkcje gospodarcze i społeczne, stanowią istotne



bieguny wzrostu dla poszczególnych części województwa. Miasto silnie oddziałuje na sąsiednie gminy: gminę miejsko-wiejską Jedlicze oraz gminy wiejskie: Chorkówka, Korczyna, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe i Wojaszówka, z którymi tworzy spójny Miejski Obszar Funkcjonalny ośrodka subregionalnego (MOF Krosno). Obszar MOF Krosno, jak i Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej, do którego również należy Krosno, są przede wszystkim obszarami o podwyższonej aktywności społeczno-gospodarczej. Miasta położone w granicach tych obszarów funkcjonalnych stanowią główne ośrodki przemysłowo-usługowe, które aktywizują obszary położone w ich sąsiedztwie. Wchodzące w skład ww. obszarów funkcjonalnych gminy wiejskie pełnią ważną rolę w rozwoju gospodarczym ośrodków miejskich, stanowiąc ich zaplecze. Zewnętrzne obszary otaczające Krosno podlegają stopniowej suburbanizacji, tworząc strefę podmiejską, która stanowi przestrzenną i funkcjonalną formę przejściową pomiędzy miastem a wsią.

Rysunek 2 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadlokalnym wg PZPWP

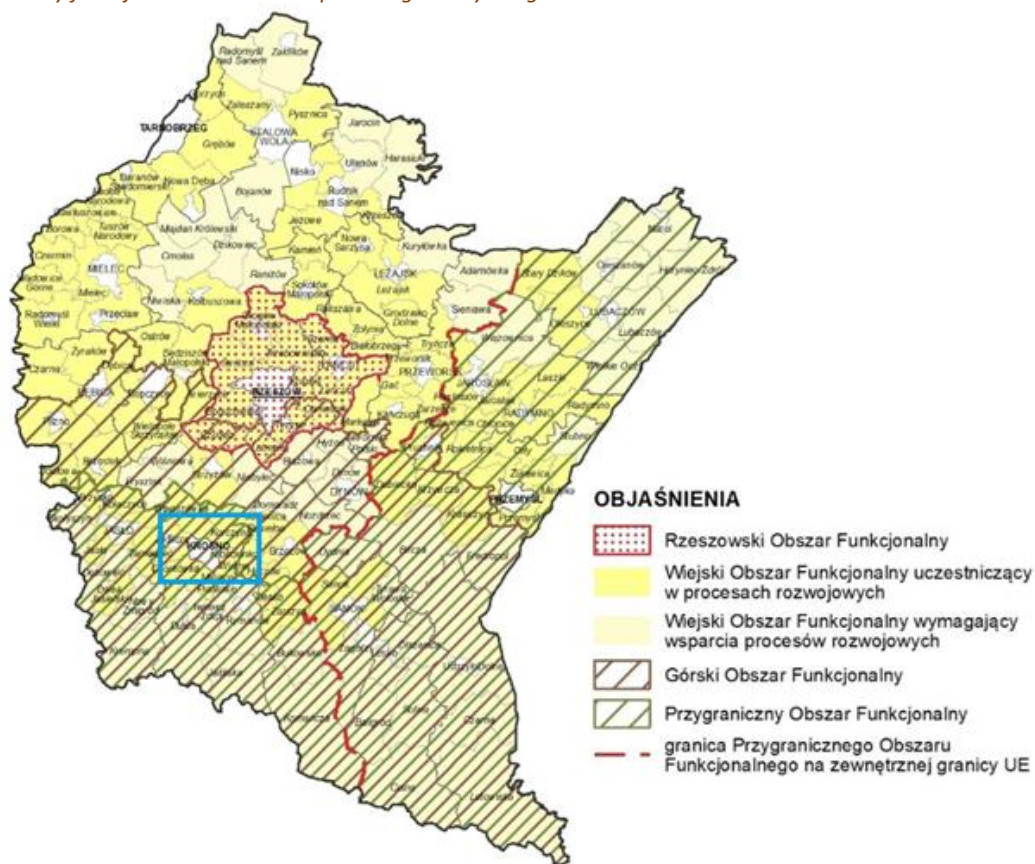


Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWP

Miasto Krosno współtworzy również Górski Obszar Funkcjonalny i Przygraniczny Obszar Funkcjonalny. Obszary te zgodnie z treścią „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030” mają znaczenie ponadregionalne. Potencjałem rozwojowym tych obszarów są

przede wszystkim uznane wartości przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, przygraniczne położenie oraz rozwinięta infrastruktura usług turystycznych, baza uzdrowiskowa i turystyka przygraniczna. Miasta położone w tych obszarach stanowią ośrodki aktywności gospodarczej, które poprzez dobrze rozwinięty przemysł, działalność usługową, kulturalną i społeczną, aktywizują sąsiednie obszary. Efektem tego są stopniowe zmiany funkcji podmiejskich terenów wiejskich, w wyniku których miasto i jego strefa podmiejska nie tworzą niezależnych, oddzielnych części, a integralną całość. Suburbanizacja prowadzi do zmian funkcji terenów wiejskich objętych tym procesem. Podmiejskie obszary wiejskie stają się terenami wielofunkcyjnymi, gdzie tradycyjne działalności związane z rolnictwem łączą się z funkcjami typowymi dla miast.

Rysunek 3 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym wg PZPWP



Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWP

Miasto Krosno, położone w południowo zachodniej części województwa podkarpackiego, zajmuje powierzchnię około 45 km<sup>2</sup> i jest zamieszkiwane przez około 44 tys. mieszkańców. Zgodnie z podziałem terytorialnym kraju Krosno to powiat grodzki, miasto na prawach powiatu - gmina miejska wykonująca samodzielnie zadania powiatu. Miasto jest podzielone na 6 wyodrębnionych dzielnic: Białobrzegi, Krościenko Niżne, Suchodół, Polanka, Śródmieście, Zawodzie oraz 6 osiedli: Stefana Grota - Roweckiego, Ks. Bronisława Markiewicza, Południe, Traugutta, Turaszówka oraz Tysiąclecia. Obszar

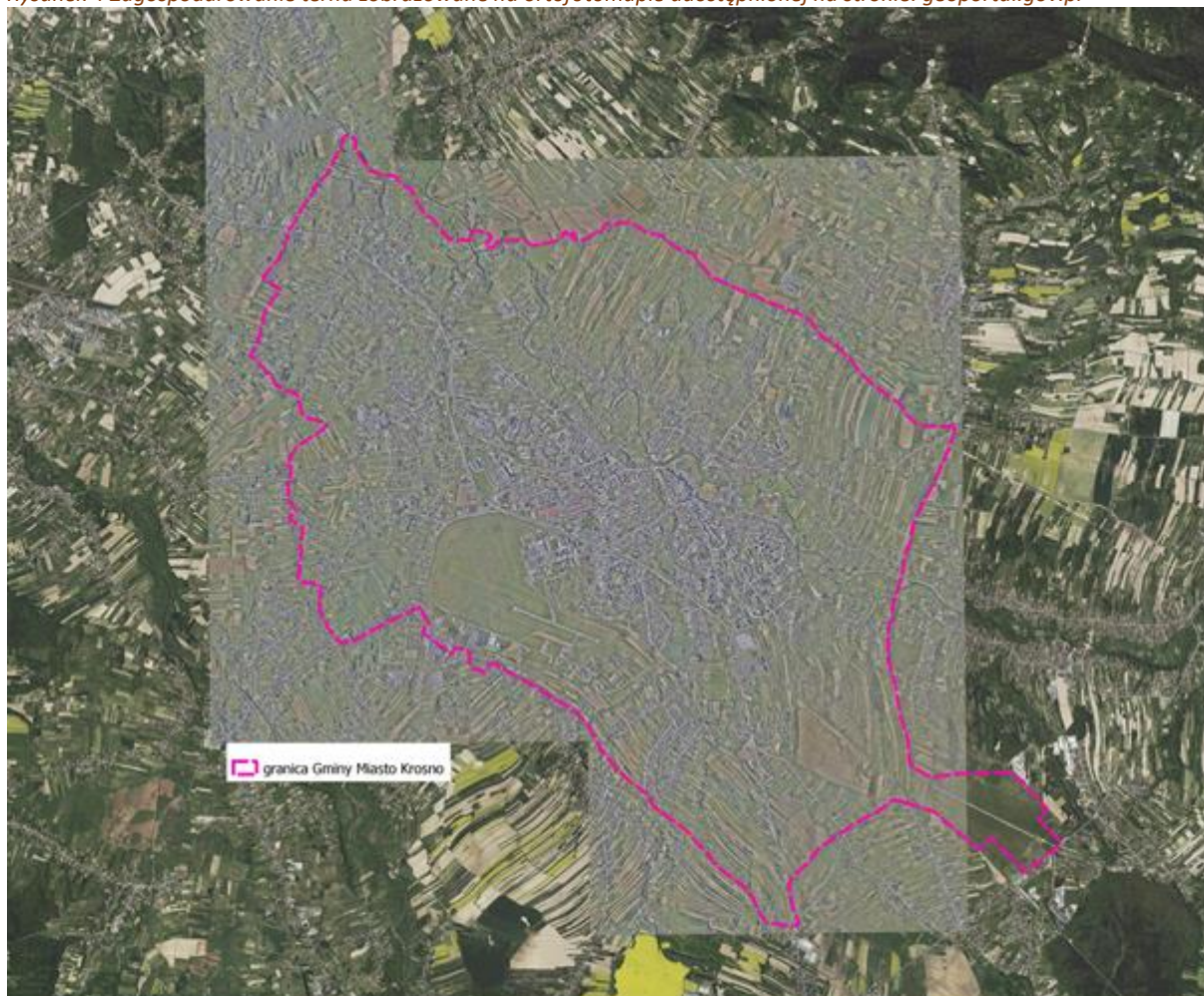
miasta podzielony jest na 7 obrębów ewidencyjnych: Turaszówka, Białobrzegi, Krościenko Niżne, Suchodół, Przemysłowa, Polanka i Śródmieście.

Układ przestrzenny Krosna koncentruje się wokół zespołu staromiejskiego, otoczonego śródmiejską, historyczną, zróżnicowaną zabudową. Układ tej części miasta kształtują ulice Podwale, Legionów, Wisłocza, Feliksa Czajkowskiego (fragment) oraz Plac Konstytucji 3 Maja. Miasto zostało wzniesione na wzgórzu w widłach rzeki Wisłok oraz potoku Lubatówka. Wokół centralnej części znajduje się zabudowa śródmiejska. Charakteryzuje się ona mieszkanką zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usługowej. Miasto posiada również wyodrębnione obszary przemysłowe. Obecnie znajdują się one pomiędzy lotniskiem a ulicą Tysiąclecia, zaś na południe od lotniska powstała strefa inwestycyjna. Przemysł i usługi mają się również koncentrować na obszarze położonym w południowo wschodniej części miasta, na terenie byłego lotniska Iwonicz, gdzie w sąsiedztwie realizowanej drogi ekspresowej S19 jest tworzona nowa strefa inwestycyjna.

Miasto Krosno stanowi ponadlokalne centrum administracyjne, przemysłowe, handlowe, usługowe, edukacyjne oraz kulturalne. Zauważalny jest stopniowy proces przekształcania całego miasta w wielofunkcyjną strefę zurbanizowaną. Tereny zielone znajdują się głównie w dolinach rzeki oraz potoków. Nieruchomości gruntowe na terenie miasta charakteryzują się dużym rozdrobnieniem, co jest istotnym czynnikiem utrudniającym działalność inwestycyjną. Ukształtowanie przestrzenne Krosna wiąże się w dużej mierze z funkcjami miasta, tj. mieszkaniową, usługową, rekreacyjną, kulturalną, administracyjną oraz przyrodniczą.

Dzielnice mieszkaniowe w zabudowie jednorodzinnej ulokowane są wokół śródmieścia. W granicach administracyjnych miasta skupiają się wszystkie rodzaje zabudowy mieszkaniowej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej, bliźniaczej lub szeregowej oraz zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. W obszarze śródmiejskim zlokalizowana jest zabudowa zwarta, pierzejowa, pełniąca funkcje mieszkaniowe na kondygnacjach powyżej parteru. W parterze funkcje uzupełniające pełnią w głównej mierze usługi komercyjne (gastronomiczne, handlu). Obszar śródmiejski odznacza się wysokim stopniem zwartości zabudowy. Na tym samym obszarze usytuowane zostały usługi publiczne o charakterze lokalnym i ponadlokalnym. Podział miasta na część rolniczą i miejską uległ zatarciu, obecnie cały teren Krosna jest strefą zurbanizowaną. Krosno ma typowo galicyjską strukturę, zbudowaną z wąskich oraz długich działek, które pojedynczo nie nadają się do zabudowy, ze względu na współcześnie obowiązujące normy.

Rysunek 4 Zagospodarowanie terenu zobrazowane na ortofotomapie udostępnionej na stronie: [geoportal.gov.pl](http://geoportal.gov.pl)



Źródło: opracowanie własne

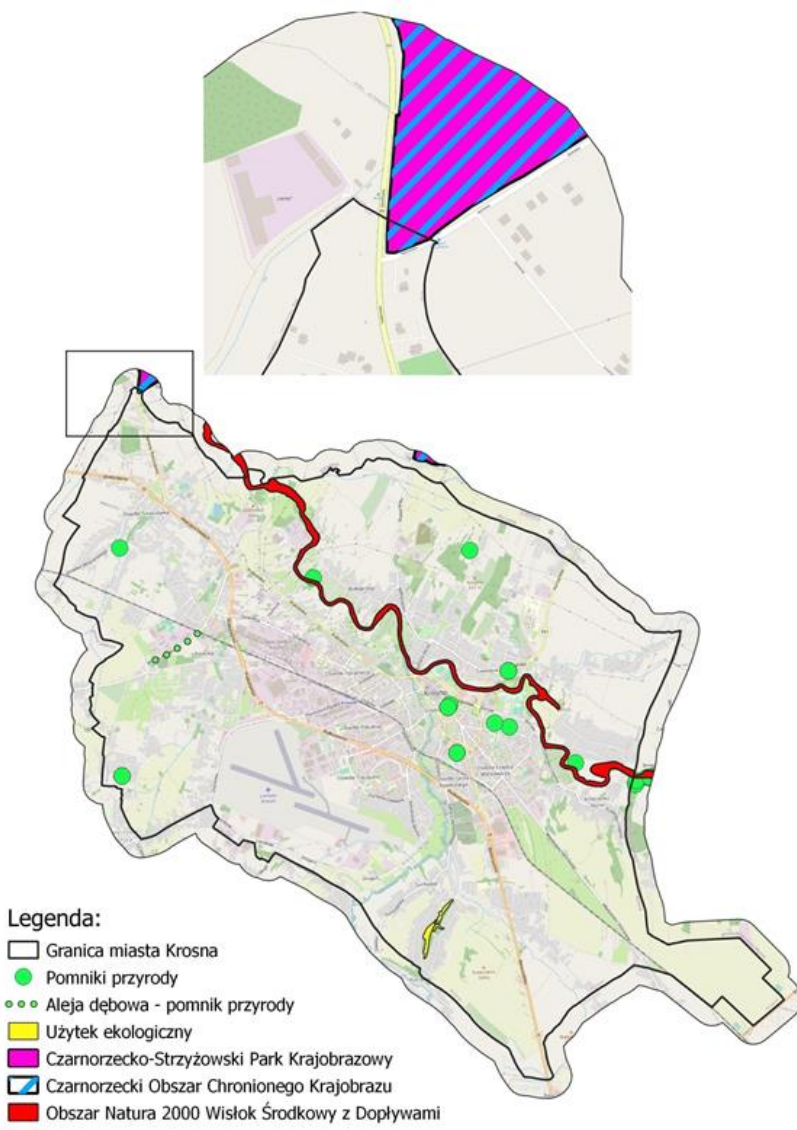
**Dla właściwego funkcjonowania miasta Krosna i dla zachowania jego pozycji w hierarchii sieci osadniczej konieczny jest zrównoważony i spójny rozwój wszystkich powiązanych ze sobą stref: wielofunkcyjnej, przemysłowej i strefy zieleni, tworzących jako całość strefę zurbanizowaną.**

### System powiązań przyrodniczych

Na terenie Krosna występują następujące formy ochrony przyrody:

- Parki Krajobrazowe – Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy – otulina,
- Obszary Chronionego Krajobrazu – Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszary Natura 2000 – obszary siedliskowe – Wisłok Środkowy z Dopytywami,
- użytek ekologiczny – Dolina Potoku Badoń,
- pomniki przyrody,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Rysunek 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta – system powiązań przyrodniczych



Źródło: opracowanie własne

Krosno posiada mały udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni miasta oraz mały poziom lesistości. Tereny zieleni miejskiej w Krośnie w 2023 r. zajmowały powierzchnię ok. 93,14 ha. Lasy zajmują powierzchnię 21,52 ha, w tym: lasy należące do Miasta Krosna – 1,95 ha oraz lasy należące do osób prywatnych –19,57 ha. Miasto Krosno zalicza się do gmin z bardzo niskim poziomem lesistości wynoszącym zaledwie 0,6 %. Poszczególne lasy zajmują przeważnie obszary o powierzchni maksymalnie kilkunastu arów. Największy z nich, znajdujący się w Turaszówce, pełni rolę glebochronną, wodochronną, a także wpływa pozytywnie na krajobraz dzielnicy. Las ten charakteryzuje się zwartą strukturą biotyczną i dobrze wykształconymi siedliskami. Jednym z cenniejszych zadrzewień w Krośnie są drzewostany w bezpośrednim sąsiedztwie Wisłoka. Uzupełnieniem dla leśnej przestrzeni miasta Krosna są tereny zieleni urządzonej: parki, zieleńce,

amentarze, ogrody działkowe i przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń osiedlowa, zieleń izolacyjna zakładów przemysłowych oraz tras komunikacyjnych, a także zieleń przyuliczna.

**Obszary tworzące system powiązań przyrodniczych w granicach strefy zurbanizowanej miasta tworzą strefę zieleni, która pełni funkcje: ekologiczne, izolacyjne, społeczne, dydaktyczne i estetyczne, uzupełniając przy tym strefę wielofunkcyjną i przemysłową.**

### Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Miasto posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny. Położone jest w zasięgu oddziaływania korytarzy transportowych ponadlokalnych, które tworzą droga krajowa nr 28 – relacji Zator – Medyka oraz drogi wojewódzkie nr 990 – relacji Twierdza – Krosno i nr 991 – relacji Lutcza – Krosno. Wzdłuż wschodniej granicy miasta przebiega droga krajowa nr 19 – relacji Kuźnica – Barwinek. Poza tymi drogami istnieje sieć dróg powiatowych i gminnych, zapewniających połączenia wewnątrz miasta i z gminami sąsiednimi. Istniejące ścieżki rowerowe nie tworzą spójnej sieci, ale stale trwają prace nad jej ustanowieniem poprzez dobudowywanie ścieżek rowerowych do modernizowanych dróg i wytyczanie nowych ścieżek, czego przykładem jest zrealizowana ścieżka na odcinku wzdłuż rzeki Wisłok. Sieć ciągów pieszych jest bardzo dobrze rozwinięta w centralnej części miasta i wymaga stałej rozbudowy w rozwijających się dzielnicach i osiedlach wokół centrum.

Linia kolejowa nr 108 relacji Stróże – Krościenko stanowi jedyny element sieci kolejowej przebiegający przez Krosno. W granicach administracyjnych miasta znajdują się obecnie stacja kolejowa i trzy przystanki. Planowana modernizacja linii kolejowej powinna pozytywnie wpłynąć na wykorzystanie tego środka transportu.

W Krośnie funkcjonuje lotnisko lokalne EPKR, którego właścicielem jest Miasto Krosno. W ostatnich latach wybudowano nowoczesne obiekty infrastruktury lotniskowej, w tym asfaltowo-betonową drogę startową o długości 1100 m i szerokości 30 m. Planowana jest dalsza rozbudowa lotniska.

Dostępność transportowa oraz istniejące, jak i projektowane powiązania komunikacyjne, stanowią kluczowe czynniki determinujące rozwój miasta Krosno w sieci osadniczej, sprzyjając rozwojowi handlu i lokalizacji usług centralnych, oddziałują na obszary położone w sąsiedztwie miasta jako bieguna wzrostu, jak również wpływają na jakość życia mieszkańców.

Miasto Krosno cechuje różnorodność sieci transportowych, co istotnie wpływa na jego atrakcyjność inwestycyjną. Transport drogowy i kolejowy uzupełnia lotnisko, zapewniające transport lotniczy (np. loty biznesowe, taksówki powietrzne). Miasto wyposażone w różnorodną infrastrukturę transportową jest atrakcyjne inwestycyjnie, co daje szansę na rozwój usług i przemysłu oraz kształtuje jego wielofunkcyjny charakter. Istniejące główne korytarze komunikacyjne i sieć transportowa miasta

stanowią o jego potencjale i są uważane za główny czynnik miastotwórczy. Układ sieci transportowych w mieście wpływa bezpośrednio na rozmieszczenie zabudowy przemysłowej, usługowej jak i mieszkalnej.

*Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta - główne korytarze i elementy sieci transportowych*



*Źródło: krosno.webewid.pl.*

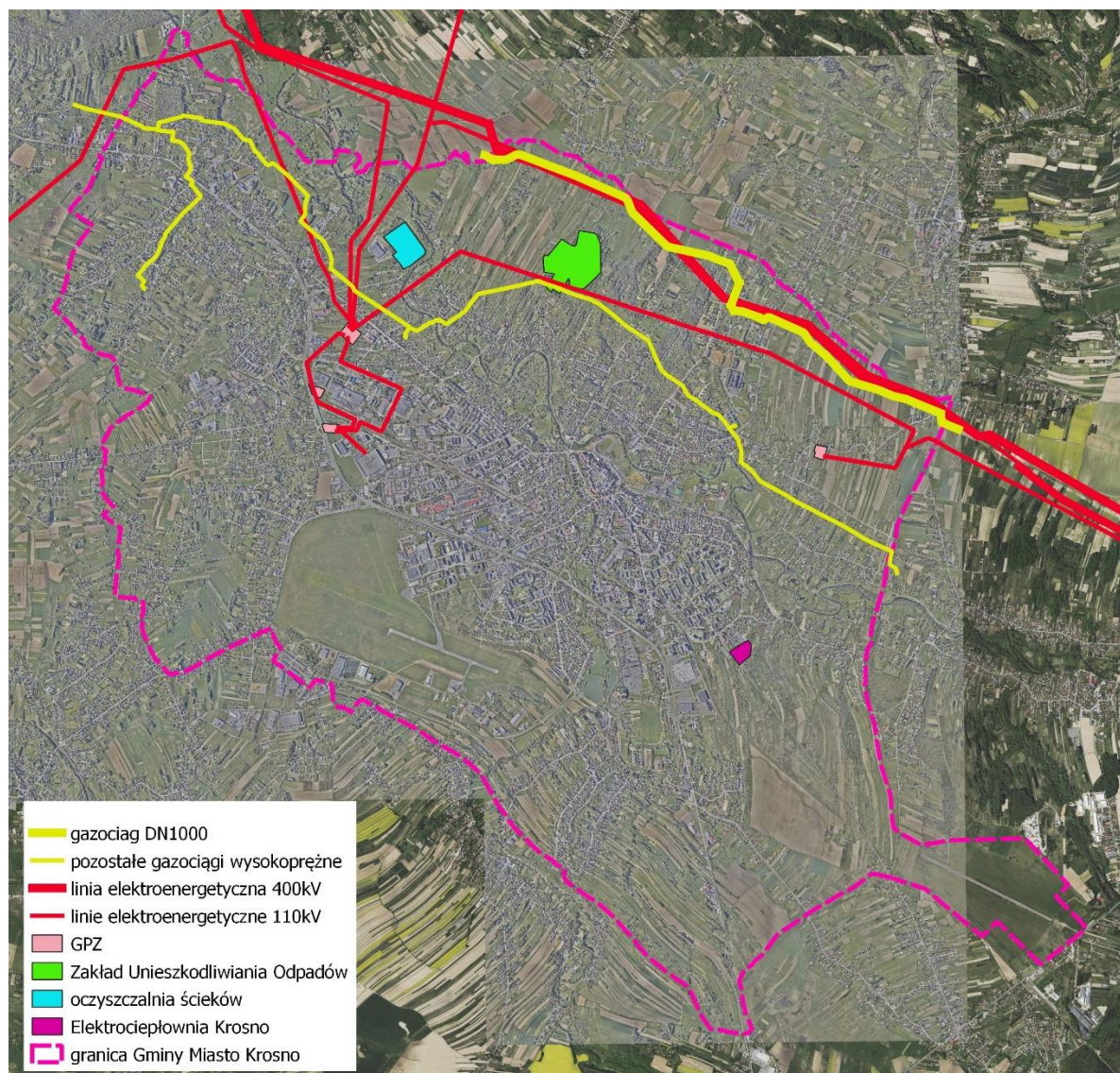
**Model struktury funkcjonalno - przestrzennej miasta, jak i wyznaczone na jego potrzeby strefy, uwzględniają zarówno stan istniejący sieci transportowej, jak również planowane działania inwestycyjne miasta, które w horyzoncie czasowym Strategii będą realizowane.**

### **Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej**

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna są dobrze rozwinięte, przy czym długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w 2020 r. wynosiła 65,94%. Funkcjonują trzy zakłady

uzdatniania wody (położone poza granicami administracyjnymi miasta) o zdolności produkcyjnej 38.000 m<sup>3</sup>/24 h oraz oczyszczalnia ścieków. Głównym i największym zakładem uzdatniania wody jest ZUW „Wisłok” w Sieniawie nad zbiornikiem wodnym Besko. Dwa pozostałe Zakłady Uzdatniania Wody to ZUW „Jasiołka” w Szczepańcowej (uzdatnianie w sposób biologiczny, bez dodawania środków chemicznych) i ZUW „Wisłok” w Iskrzyni.

Rysunek 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta - główne elementy infrastruktury technicznej



Źródło: opracowanie własne

Przez miasto przebiega linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 400 kV oraz kilka odcinków linii wysokiego napięcia 110 kV. Zasilanie zapewniają trzy stacje elektroenergetyczne: GPZ Krosno, GPZ Krosno Podkarpacka i GPZ Krosno Wisze.

Przez obszar miasta Krosna przebiega przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia o relacji Strachocina - Warzyce i odgałęzieniach o relacjach:



- Gazociąg do stacji redukcyjno-pomiarowej - SRP Krosno Nr 8 – Turaszówka,
- Gazociąg do SRP Krosno Nr 5 – Krakowska,
- Gazociąg do SRP Krosno Korczyńska,
- Gazociąg do Węzła Turaszówka.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło głównym dostawcą jest Elektrociepłownia Krosno. Obiekt ten jest stale rozbudowywany, obecnie trwa budowa Bloku Energetycznego opalanego paliwem wytworzonym na bazie pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. W Krośnie zlokalizowany jest Zakład Unieszkodliwiania Odpadów i Punkt Selektywnej Zbiorki Odpadów Komunalnych.

Infrastruktura społeczna definiowana jest jako zespół instytucji i usług zaspokajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, opieki społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego. Wyróżnia się tu m.in. szkoły, szpitale, sądy, instytucje administracji państwowej.

Miasto Krosno posiada w swoich granicach rozwiniętą bazę usługową dla obsługi ludności, w tym wielopłaszczyznową obiektów użyteczności publicznej. W obszarze zlokalizowane są m.in.: jednostki administracji samorządowej, obiekty usług edukacji i oświaty, obiekty opieki zdrowotnej, placówki opieki społecznej, instytucje, placówki i stowarzyszenia upowszechniania kultury, obiekty sportu, turystyki i rekreacji. Miasto jest ośrodkiem zapewniającym usługi podstawowe oraz usługi wyższego rzędu. Stanowi główny ośrodek usługowy dla pobliskich miejscowości powiatu krośnieńskiego.

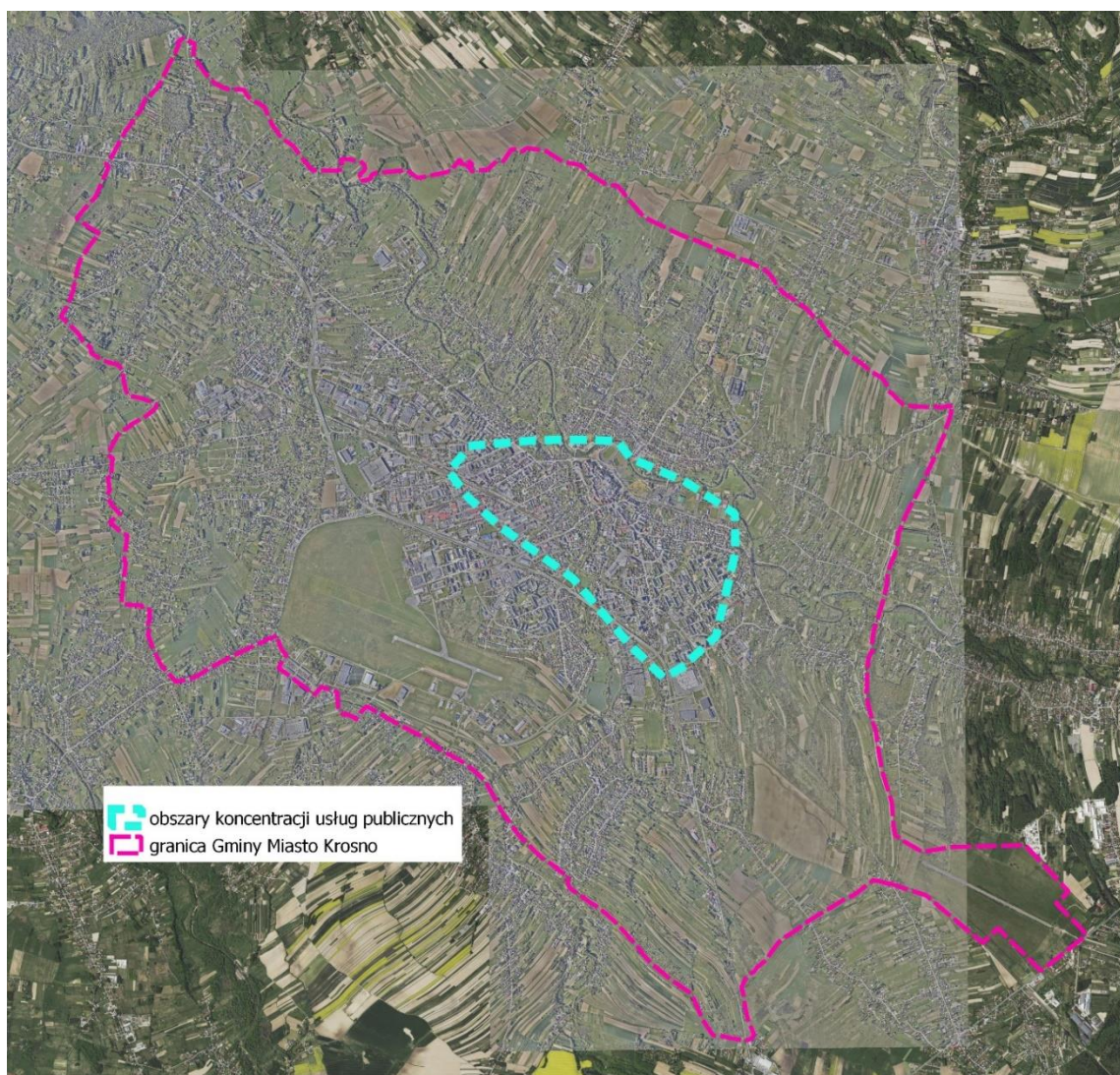
Miasto oferuje szeroki wachlarz usług kulturalnych (centrum kultury, muzea, biblioteki, galeria sztuki, kino), edukacyjno-oświatowych (szkoły, uczelnia wyższa, przedszkola, żłobki), czy sportu i rekreacji (boiska, korty tenisowe, hale sportowe, park linowy, stadion miejski, pływalnie, urzędnia rekreacji codziennej). Na terenie miasta działają placówki z zakresu bezpieczeństwa publicznego: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej oraz Komenda Miejska Policji.

W granicach Krosna świadczone są również usługi podstawowe, do których zaliczane są obiekty handlu. Ponadto w mieście zlokalizowane są obiekty kultu religijnego, usługi administracyjne o zasięgu ponadlokalnym - Starostwo Powiatowe - siedziba władz powiatu krośnieńskiego, Okręgowy Urząd Górniczy, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, delegatura Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, delegatura Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Oddział Celny Podkarpackiego Urzędu Celno-Skarbowego, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, Zarząd Zlewni Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie i inne obiekty administracyjne. Istotną rolę pełnią obiekty związane ze służbą zdrowia i opieką społeczną. Na terenie miasta poza Wojewódzkim Szpitalem Podkarpackim im. Jana Pawła II znajdują się liczne przychodnie, poradnie specjalistyczne

oraz rozbudowana sieć aptek. Na terenie miasta funkcjonują dwa środowiskowe domy samopomocy i dwa domy pomocy społecznej.

**Rodzaj i zasięg funkcji usługowych miasta (funkcji centralnych) oraz poziom rozwoju infrastruktury społecznej określają pozycję miasta w układzie osadniczym. Stanowią one ten element struktury funkcjonalno-przestrzennej, który ma bezpośredni wpływ na wzrost poziomu życia mieszkańców oraz na podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności miasta.**

*Rysunek 8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta - główne elementy infrastruktury społecznej - obszar koncentracji usług publicznych*



*Źródło: opracowanie własne*

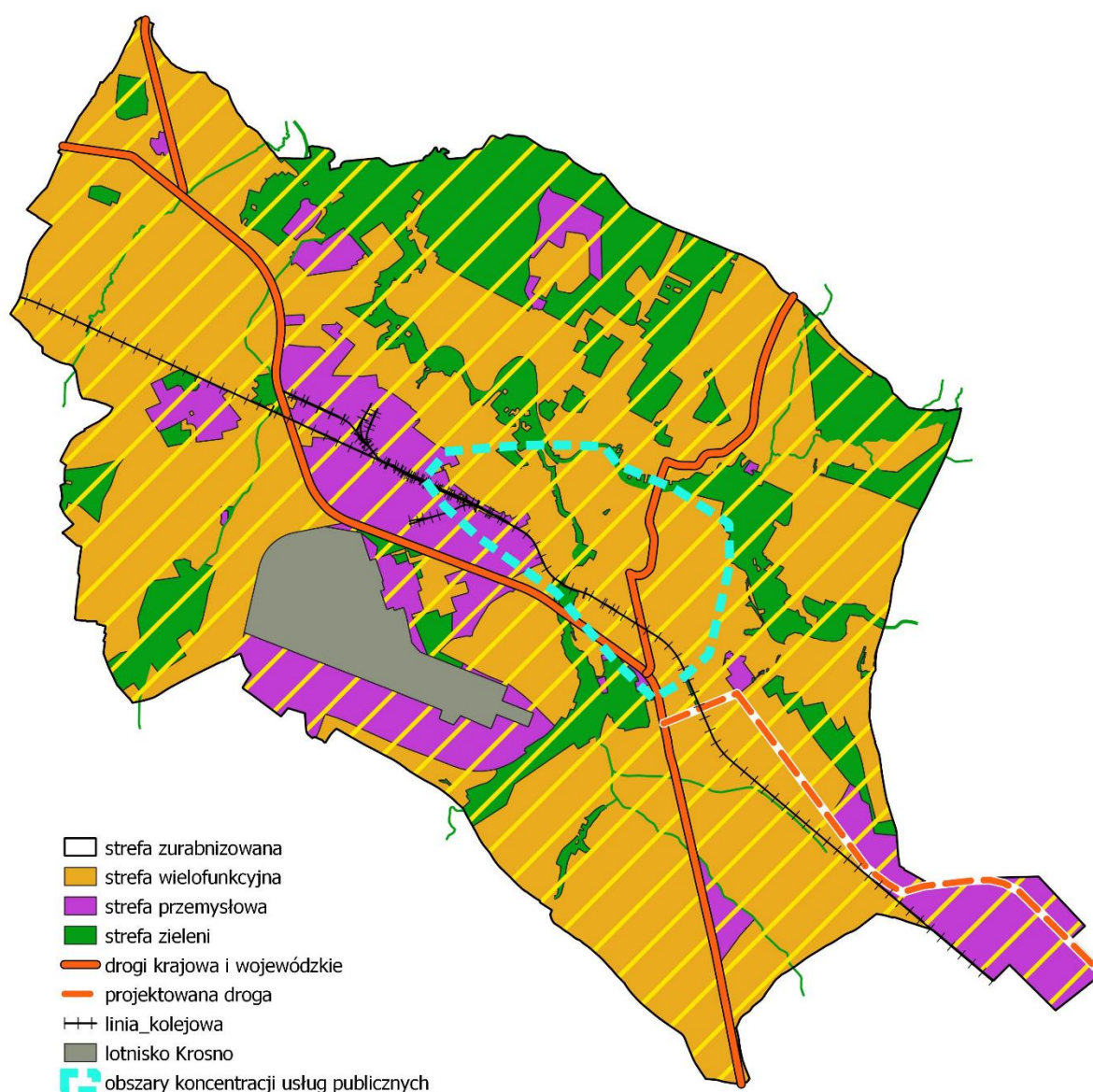
### Docelowy układ elementów składowych przestrzeni

Struktura funkcjonalno-przestrzenna to system powiązanych ze sobą, różnych elementów zagospodarowania, pełniących określone funkcje. Elementami tej struktury są zarówno uwarunkowania, które tworzą złożone systemy (ośrodki osadnicze, powiązania przyrodnicze), tereny

różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami obszaru funkcyjnego w jego strukturze.

W nawiązaniu do roli miasta Krosna w hierarchii sieci osadniczej, jego systemu powiązań przyrodniczych, głównych korytarzy i elementów sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych oraz głównych elementów infrastruktury technicznej i społecznej wyznaczono 4 strefy funkcjonalno-przestrzenne w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Krosna. Są nimi strefa zurbanizowana, strefa wielofunkcyjna, strefa przemysłowa oraz strefa zieleni.

Rysunek 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta – docelowy układ elementów składowych przestrzeni



Źródło: opracowanie własne

◆ STREFA ZURBANIZOWANA

Obejmuje miasto Krosno w jego granicach administracyjnych. Stanowi połączenie funkcjonalne wszystkich stref: wielofunkcyjnej, przemysłowej i zieleni. W jej skład wchodzi: tereny zainwestowane, przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przyległe do nich obszary stanowiące potencjalne tereny rozwoju funkcji mieszkalnictwa i usług, jak również tereny przemysłowe i tereny zieleni urządzonej oraz nieurządzonej.

Dla zapewnienia komplementarnego rozwoju miasta konieczne jest podporządkowanie rozwoju wszystkich stref wyznaczonych w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej nadrzędnemu celowi tj. rozwojowi miasta jako strefy zurbanizowanej, dla utrzymania roli miasta jako ośrodka o istotnym znaczeniu w hierarchii miast województwa podkarpackiego.

Rozwój strefy polegać będzie na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom suburbanizacji, depopulacji i utracie funkcji miejskich poprzez:

- podejmowanie działań mających na celu tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju mieszkalnictwa wielo- i jednorodzinnego, przemysłu i usług publicznych oraz komercyjnych;
- prowadzenie polityki przestrzennej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju (konieczność określenia zasad zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, w tym poprzez ochronę jego cennych zasobów, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów);
- wykorzystanie rezerw terenowych w celu uzupełniania zabudowy oraz kształtowania zabudowy zwartej.

Polityka przestrzenna, której celem jest kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni i komfortowych warunków życia mieszkańców, w strefie zurbanizowanej powinna uwzględniać potrzeby i możliwości miasta, jak również zapewniać dalszy rozwój ośrodka subregionalnego, który silnie oddziałuje na region.

◆ STREFA WIELOFUNKCYJNA

Obejmuje tereny zainwestowane, przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przyległe do nich obszary, stanowiące potencjalne tereny rozwoju funkcji mieszkalnictwa i usług. Rozwój tej strefy powinien polegać na:

- uzupełnianiu istniejącej zabudowy z wykorzystaniem rezerw terenowych, funkcji usługowych, mieszkalnych, drobnej produkcji, lokowanej na obrzeżach terenów zabudowy mieszkaniowej lub niezależnie – z dobrym dostępem do systemu transportowego,

- kształtowaniu i ochronie zasobów środowiska kulturowego i walorów krajobrazowych poprzez: zapewnienie ochrony obiektów cennych i zabytkowych, poprzez wprowadzenie regulacji określających sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji niepowodującej utraty ich wartości kulturowych oraz zasady kształtowania zabudowy w ich sąsiedztwie, zapewnienie ochrony ekspozycji punktów widokowych, poprzez wprowadzanie regulacji dotyczących usytuowania i ograniczania gabarytów nowo realizowanej, przekształcanej zabudowy w ich sąsiedztwie, wyznaczenie i ochronę lokalnych, atrakcyjnych otwarcie widokowych w istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

Strefa ta ma za zadanie realizację celów w zakresie:

- rozwoju mieszkalnictwa;
- rozwoju usług publicznych i komercyjnych;
- uporządkowania istniejącej zabudowy;
- kształtowania zespołów zieleni urządzonej;
- rozwoju działalności gospodarczych niewykazujących szkodliwości dla środowiska;
- zapewnienia odpowiednich standardów obsługi komunikacyjnej i wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych.

Strefa ta obejmuje tereny istniejącego i projektowanego budownictwa mieszkaniowego i usługowego, zabudowy śródmiejskiej, usług publicznych i komercyjnych oraz zieleni. Na rozwój strefy wpływa dobra dostępność komunikacyjna oraz istniejąca i projektowana infrastruktura techniczna i społeczna.

#### ◆ STREFA PRZEMYSŁOWA

Obejmuje tereny zainwestowane, przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przyległe do nich obszary stanowiące potencjalne tereny rozwoju funkcji przemysłowej.

Polityka przestrzenna w strefie koncentrować się będzie na:

- rozwoju przemysłu ;
- rozwoju usług;
- uporządkowaniu istniejącej zabudowy;
- kształtowaniu zespołów zieleni urządzonej o funkcji izolacyjnej i rekreacyjnej;
- zakazie realizacji budynków mieszkalnych, służby zdrowia i oświaty;

- nakazie wyposażenia terenu w sieci wodociągową i kanalizacyjną oraz urządzenia do neutralizacji i odprowadzania chemicznie aktywnych ścieków;
- w przypadku realizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska, strefa niekorzystnego oddziaływania musi się zamknąć w granicach terenu inwestycji.

Strefa ta obejmuje tereny zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych, bazy, składy, magazyny oraz tereny stref aktywności gospodarczej. Na rozwój strefy bezpośredni wpływ ma istniejąca i projektowana infrastruktura techniczna, a przede wszystkim sieć transportowa i dostępność komunikacyjna.

#### ◆ STREFA ZIELENI

W skład tej strefy wchodzi tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, w tym: grunty rolne użytkowane i odłogowane, łąki, pastwiska, a także części kompleksów leśnych tworzących zarośla wzdłuż cieków wodnych. Rozwój tej strefy ma następować poprzez:

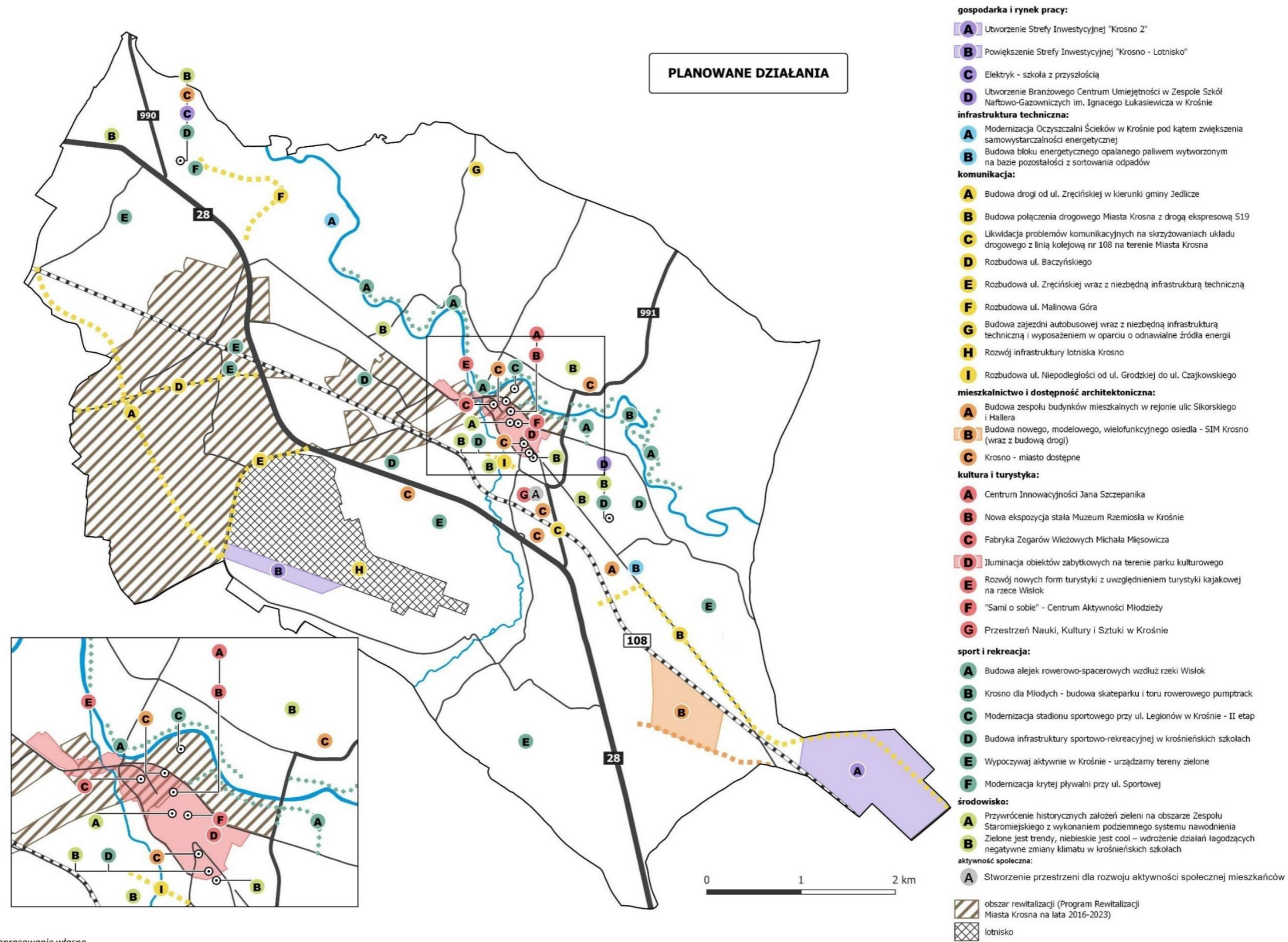
- dostosowanie struktury użytkowania terenów do warunków przyrodniczych, zachowanie i wzbogacanie ich wartości i walorów krajobrazu. Działania będą obejmować: zachowanie i wzbogacenie istniejących wartości przyrody oraz krajobrazu, dostosowanie struktury użytkowania terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej do warunków środowiskowych, zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych;
- kształtowanie i ochronę zasobów środowiska przyrodniczego.

Zakłada się, że głównymi funkcjami tej strefy są:

- estetyczne i izolacyjne uzupełnienie strefy wielofunkcyjnej i przemysłowej;
- dbałość o zachowanie równowagi ekologicznej strefy zurbanizowanej;
- łagodzenie skutków zmian klimatu;
- rekreacja;
- dydaktyka;
- ochrona przyrody i krajobrazu.

Obszary tworzące system powiązań przyrodniczych w granicach strefy zurbanizowanej miasta tworzą strefę zieleni, która pełni funkcje: ekologiczne, izolacyjne, społeczne, dydaktyczne i estetyczne, uzupełniając przy tym strefę wielofunkcyjną i przemysłową.

Rysunek 10 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta – działania planowane do realizacji w Krośnie



Źródło: opracowanie własne.

## 10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

Rozdział odnosi się do *przepisu art. 10e ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) - ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.*

Ustalenia i rekomendacje dotyczące polityki przestrzennej, mające na celu zapewnienie realizacji założonego modelu funkcjonalno-przestrzennego miasta Krosna, zostały sprecyzowane na podstawie diagnozy, obecnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz przy uwzględnieniu polityki przestrzennej określonej dotychczas w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna.

Poniżej przedstawiono podstawowe zasady, ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, jak również z wizji rozwoju określonej w Strategii.

### Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- ◆ Rozwój miasta musi zachodzić na zasadach rozwoju zrównoważonego. Dlatego najistotniejszym ustaleniem w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej jest ochrona najcenniejszych zasobów przyrody objętych formami ochrony przyrody.
- ◆ Należy zapewnić ciągłość terenów zielonych zlokalizowanych w dolinie rzeki Wisłok i potoku Lubatówka, które tworzą naturalne korytarze ekologiczne w granicach miasta. Również wzdłuż mniejszych cieków wodnych występują tereny zielone, które powinny być wyłączone spod zabudowy. Ewentualna zabudowa lokalizowana w takich terenach powinna być zharmonizowana z otoczeniem i w jak najmniejszym stopniu w nie ingerować.
- ◆ Istniejące lasy, zadrzewienia oraz parki należy chronić, równocześnie dążąc do zwiększania ich powierzchni. Z uwagi na intensywny rozwój miasta możliwa jest ingerencja w tak zagospodarowane tereny pod warunkiem minimalizacji oddziaływania planowanych inwestycji.
- ◆ Istotne z punktu widzenia ochrony środowiska jest tworzenie nowych terenów zielonych i wzajemne wiązanie już istniejących terenów.
- ◆ Rekomenduje się tworzenie terenów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie dróg i terenów produkcyjnych.
- ◆ W związku z postępującymi zmianami klimatycznymi należy zwiększać retencję wód i szczególnie nacisk położyć na rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury.



- ◆ Niezbędne jest utrzymywanie w jak najlepszej kondycji sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz ich sukcesywna rozbudowa, zapewniająca możliwość wpięcia nowych użytkowników, dzięki czemu ograniczone będzie oddziaływanie na środowisko nowej zabudowy.
- ◆ Wszelkie działania należy realizować ograniczając negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego.
- ◆ Istotne dla ochrony środowiska jest ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko i dążenie do maksymalnego zwiększenia poziomu ich gospodarczego wykorzystania.
- ◆ Po opracowaniu audytu krajobrazowego województwa należy również zadbać o ochronę najistotniejszych elementów krajobrazu.
- ◆ Rekomenduje się stopniowy rozwój zabudowy w pierwszej kolejności w bezpośrednim sąsiedztwie terenów już zainwestowanych.
- ◆ Ponadto rekomenduje się ustalanie odpowiednio wysokich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej oraz monitorowanie i egzekwowanie tych ustaleń przez właścicieli nieruchomości.

#### Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ◆ Zabytki wpisane do rejestru zabytków należy obejmować ochroną kilkuelementową. Ścisła ochrona konserwatorska winna obejmować obiekt zabytkowy i obszar wpisany do rejestru zabytków. W przypadku najcenniejszych obiektów, wokół takiej strefy wskazane jest wyznaczenie obszaru (otuliny), mającego na celu ochronę otoczenia obiektu zabytkowego, w granicach opierających się na naturalnym ukształtowaniu terenu, bądź jego aktualnym zagospodarowaniu. W strefie tej powinny zostać wyznaczone rygory dotyczące inwestycji, określające dopuszczalne zagospodarowanie terenu i parametry nowej zabudowy, a także dopuszczalne przekształcenia istniejącej, mające na celu przeciwdziałanie degradacji otoczenia obiektów zabytkowych i zachowanie ich ekspozycji.
- ◆ Na obszarach o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi proponuje się wyznaczanie szerszych stref ochrony krajobrazu kulturowego.
- ◆ Obiekty zabytkowe znajdujące się w Gminnej Ewidencji Zabytków należy objąć ochroną punktową.
- ◆ Rekomenduje się ochronę ogólnego krajobrazu miasta, utrzymanie kompozycyjnej spójności, utrwalanie historycznych układów zabudowy, kontynuowanie tradycyjnie ukształtowanych

lokalizacji i kompozycji budynków oraz wykorzystywanie form architektonicznych zmierzających do harmonizowania krajobrazu.

- ◆ Ponadto rekomenduje się ochronę drewnianej architektury poprzez ustalenie w miejscowych planach stref ochrony zabudowy drewnianej, co uchroni docelowo takie obiekty przed przekształceniami oraz rozbiórkami. Należy chronić stanowiska archeologiczne, a wszelkie zamierzenia inwestycyjne w ich obrębie prowadzić pod nadzorem archeologicznym.

### Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- ◆ Rozwój miasta wymaga racjonalnego gospodarowania przestrzenią.
- ◆ Nadrzędnym kierunkiem zmian w strukturze zagospodarowania terenów jest intensyfikacja zagospodarowania terenów już zainwestowanych.
- ◆ W związku z małą podażą terenów pod zabudowę konieczne jest wyznaczanie i uruchamianie nowych terenów, w szczególności pod zabudowę produkcyjną i wielofunkcyjną zabudowę mieszkaniową z usługami.
- ◆ Usługi ogólnomiejskie i ponadlokalne należy lokalizować w centrum miasta lub w miejscach bardzo dobrze skomunikowanych, dostępnych transportem publicznym.
- ◆ Należy nieustannie podnosić jakość istniejących zasobów mieszkaniowych. Istotne jest również zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i terenów zielonych w ich najbliższym sąsiedztwie.
- ◆ Nowe tereny pod zabudowę należy projektować w sposób kompleksowy, przewidując odpowiednie uzbrojenie terenu, zapewniając dostępność komunikacyjną oraz odpowiednią powierzchnię terenów rekreacyjnych i zielonych.
- ◆ Należy unikać lokalizowania nowej zabudowy w terenach szczególnie cennych przyrodniczo, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.
- ◆ Rozwój zabudowy produkcyjnej powinien koncentrować się w terenach już zagospodarowanych w tych kierunkach oraz w strefie inwestycyjnej „Krosno 2” na terenach byłego lotniska Iwonicz. W przypadku konieczności wyznaczania kolejnych terenów pod tego typu zabudowę, należy lokalizować je na zasadach harmonijnego współistnienia z istniejącą zabudową, nie tworząc wydzielonych enklaw otoczonych terenami niezainwestowanymi, co ograniczy koszty transportowe i środowiskowe.

### Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.)

- ◆ W granicach administracyjnych miasta Krosna funkcjonuje kilka obiektów handlu wielkopowierzchniowego.
- ◆ Lokalizacja nowych obiektów tego typu jest możliwa pod warunkiem przeprowadzenia szczegółowych analiz dotyczących ich wpływu na istniejący system komunikacyjny.
- ◆ Nie należy dopuszczać do lokalizowania tak istotnych generatorów ruchu w miejscach do tego nieprzygotowanych.
- ◆ Projektowana zabudowa tego typu musi współgrać z istniejącą zabudową. Powinny ją cechować: dbałość o estetykę, funkcjonalność i nowoczesność.

### Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- ◆ Lokalizacja inwestycji celu publicznego powinna być każdorazowo przeanalizowana pod kątem oddziaływania na środowisko i sąsiednią zabudowę.
- ◆ Rekomenduje się przeprowadzanie analiz wielokryterialnych oraz co najmniej dwóch wariantów lokalizacji inwestycji.
- ◆ Należy dążyć do określania właściwej skali zabudowy, korespondującej z bezpośrednim otoczeniem.
- ◆ Należy unikać lokalizowania nowej zabudowy w terenach szczególnie cennych przyrodniczo, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

### Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- ◆ Najważniejszym kierunkiem rozwoju sieci drogowej jest połączenie z będącą w budowie drogą ekspresową S19. Należy rozbudowywać oraz przebudowywać istniejące drogi w celu dostosowania się do rozwijającego się wciąż transportu drogowego.
- ◆ Głównymi celami rozwoju układu drogowego są:
  - zapewnienie powiązań z siecią dróg nadrzędnych, dostępności celów podróży w mieście;
  - obsługa terenów rozwojowych oraz umożliwienie funkcjonowania komunikacji autobusowej;
  - poprawa funkcjonalności układu drogowego poprzez uwzględnienie zróżnicowanych funkcji dróg poszczególnych kategorii i klas w układzie transportowym, ochronę dróg wyższych klas przed nadmierną dostępnością, uwolnienie zwartych obszarów zabudowy od ruchu tranzytowego;

- respektowanie zasady ciągłości planistycznej i efektywna ochrona korytarzy rezerwowanych pod budowę nowych odcinków dróg, z wyjątkiem terenów, które zostały nadmiernie obudowane i nie zapewniają uzyskania wymaganych klas technicznych;
  - komunikowanie nowych terenów zabudowy osiedlowej, projektowanej w sąsiedztwie tego układu, wyłącznie poprzez odcinki dróg niższych klas (funkcjonujące w systemie dróg lokalnych);
  - poprawa warunków i bezpieczeństwa ruchu.
- ◆ Dla spełnienia zwiększonych wymogów w zakresie komunikacji i transportu, a w związku z tym usunięcia ograniczeń dla rozwoju miasta w tym zakresie należy:
    - przeprowadzić kompleksowy proces modernizacji i poprawy jakości odcinków dróg gminnych;
    - opracować i wdrożyć program budowy ścieżek rowerowych na terenie miasta w celu zapewnienia odpowiedniej segregacji ruchu pojazdów o odmiennych parametrach ruchu, co przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa.
  - ◆ Należy uwzględniać potrzeby ruchu pieszego poprzez tworzenie dogodnych, krótkich i bezpiecznych powiązań dla pieszych, w tym dojść do przystanków komunikacji zbiorowej i odpowiednie kształtowanie przestrzeni publicznych pod kątem jej udostępniania przede wszystkim dla pieszych i rowerzystów.
  - ◆ Celem rozwoju dróg rowerowych jest zapewnienie każdemu chętnemu możliwości korzystania z roweru, poruszania się bezpiecznie w dogodnych warunkach środowiskowych, uczynienie z roweru atrakcyjnego środka lokomocji oraz podniesienie walorów turystycznych miasta.
  - ◆ Drogi rowerowe (wydzielone, ciągi pieszo-jezdne lub pasy rowerowe) powinny zapewnić powiązania rejonów mieszkalnych z miejscami pracy, szkołami, handlem i usługami oraz terenami atrakcyjnymi turystycznie i rekreacyjnie.
  - ◆ Wskaźniki parkowania dla poszczególnych terenów należy różnicować i uzależniać od określonego rodzaju przeznaczenia, zakładanego sposobu zagospodarowania oraz rzeczywistego zapotrzebowania wynikającego w szczególności z funkcji danego obiektu. Miejsca te powinny zaspokajać potrzeby parkowania samochodów mieszkańców, użytkowników, pracowników oraz uwzględniać dobową rotację samochodów.
  - ◆ Realizacja miejsc postojowych w ramach poszczególnych przedsięwzięć powinna następować w ramach terenów inwestycji. W przypadku rozbudowy istniejących obiektów lub uzasadnionego braku możliwości realizacji miejsc postojowych w ramach działki budowlanej,

dopuszcza się w celu zapewnienia obsługi komunikacyjnej wykorzystanie ogólnodostępnych parkingów.

- ◆ Dodatkowo należy przewidywać miejsca dla przechowywania (postojów) rowerów.
- ◆ W zakresie infrastruktury kolejowej należy współdziałać z zarządcą linii kolejowej, dążąc do zwiększenia konkurencyjności przewozów kolejowych. Należy również współdziałać z przewoźnikami kolejowymi celem zapewnienia odpowiedniej ilości połączeń kolejowych i jakości świadczonych usług.
- ◆ W zakresie infrastruktury technicznej konieczne są:
  - dalsza rozbudowa oraz modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, z uwzględnieniem kierunków rozwoju nowego budownictwa,
  - rozbudowa sieci energetycznej, zapewniająca stabilne dostawy energii elektrycznej do wszystkich użytkowników oraz możliwość lokalizowania OZE,
  - rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej,
  - promocja rozwiązań ekologicznych w zakresie wykorzystania indywidualnych źródeł energii do celów grzewczych,
  - rozbudowa i modernizacja sieci gazowej,
  - kontynuacja działań usprawniających gospodarkę odpadami,
  - rozbudowa sieci telekomunikacyjnej w sposób ograniczający konflikty społeczne.
- ◆ W zakresie rozwoju infrastruktury społecznej przewiduje się dostosowaną do pojawiających się potrzeb rozbudowę i modernizację obiektów oraz instytucji infrastruktury społecznej należących do miasta, a także umożliwianie lokalizacji prywatnych obiektów i instytucji infrastruktury społecznej. Lokalizacja obiektów tego typu musi być przemyślana i jak najkorzystniejsza dla potencjalnych użytkowników.
- ◆ Przewiduje się dalszą lokalizację infrastruktury społecznej w centrum miasta oraz w centrach dzielnic i osiedli, ale w uzasadnionych przypadkach (np. zapotrzebowanie na dużą powierzchnię terenu) możliwa jest także inna lokalizacja.

### Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- ◆ Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW na terenie całego miasta.
- ◆ Należy unikać lokalizowania tego typu obiektów w terenach szczególnie cennych przyrodniczo, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

- ◆ Zaleca się lokalizację urządzeń w taki sposób, żeby ich oddziaływanie ograniczało się do terenu będącego własnością inwestora.

#### Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- ◆ Na etapie wyboru lokalizacji należy szczegółowo przeanalizować i uwzględnić lokalne uwarunkowania.
- ◆ Każdorazowo należy przeanalizować możliwość wystąpienia skumulowanego oddziaływania z już zrealizowanymi przedsięwzięciami w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej inwestycji.
- ◆ Zaleca się stosowanie kompensacji przyrodniczych, wykorzystywanie naturalnych metod ograniczenia oddziaływania, również na obszary bezpośrednio graniczące z określonym na podstawie badań obszarem oddziaływania przedsięwzięć.
- ◆ W przypadku możliwości wyboru spośród kilku lokalizacji proponuje się przeprowadzanie konsultacji społecznych.

#### Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- ◆ W związku ze stopniowym rozwojem zabudowy powierzchnia upraw rolnych na terenie miasta ulega zmniejszeniu.
- ◆ Tereny pozostające w użytkowaniu rolniczym należy bezwzględnie utrzymywać w dobrej kulturze rolnej.
- ◆ Na terenach najżyźniejszych proponuje się rozwój rolnictwa specjalistycznego i ekologicznego oraz rozwój rolnictwa oferującego towary lokalne.
- ◆ Proponuje się utrzymanie i wprowadzenie nowych zadrzewień śródpolnych.
- ◆ Z uwagi na skrajnie niską powierzchnię lasów nakazuje się ochronę terenów leśnych.
- ◆ Ewentualna lokalizacja inwestycji celu publicznego, w szczególności infrastruktury technicznej, jest możliwa wyłącznie w przypadku braku możliwości ominięcia terenów leśnych.
- ◆ Gospodarkę leśną należy prowadzić w sposób racjonalny, dążąc do zwiększenia powierzchni lasów.
- ◆ Proponuje się zalesianie najstabszych gleb oraz dolesianie istniejących zadrzewień.

#### Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- ◆ Aktualnie na terenie Krosna nie został wyznaczony, w drodze uchwały, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

- ◆ Proponuje się przeprowadzenie diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz sporządzeniu gminnego programu rewitalizacji.
- ◆ W ramach działań rewitalizacyjnych należy dążyć do jak najlepszego wykorzystania terenów objętych programem rewitalizacji.
- ◆ Szczególny nacisk należy położyć na zwiększenie powierzchni terenów zielonych.
- ◆ Należy tworzyć warunki do rozprzestrzeniania się efektów rewitalizacji na tereny sąsiednie i wzmacniania wzajemnych powiązań funkcjonalno-przestrzennych.
- ◆ W przypadku zdiagnozowania obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji należy szczegółowo określić sposób przywrócenia terenu do stanu umożliwiającego jego zagospodarowanie.
- ◆ W przypadku kilku wariantów możliwości wykorzystania terenu, na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, proponuje się przeprowadzenie konsultacji społecznych celem dokonania optymalnego wyboru.

Powyższe zasady i kierunki mają na celu zapewnienie realizacji głównych celów kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Krosna, jakim są:

- ◆ wykorzystanie wykształconej struktury osadniczej do dynamizacji rozwoju oraz stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe;
- ◆ właściwe gospodarowanie przestrzenią, które powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego wzrostu gospodarczego, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom oraz użytkownikom obszaru dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury;
- ◆ odpowiedni sposób zagospodarowania i rozmieszczenie poszczególnych elementów zagospodarowania powinny sprzyjać eliminowaniu lub minimalizowaniu konfliktów przestrzennych, które mogą powstać pomiędzy funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

## 11. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi

Rozdział odnosi się do art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.): „Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa”

Niniejsza strategia wpisuje się w założenia naczelných dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej wykazano komplementarność dotyczącą wybranych dokumentów, szczególnie skupiono się na kluczowym dokumencie strategicznym regionu czyli *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*. Przedstawiono również dokumenty lokalne, wpisujące się w założenia strategiczne niniejszego opracowania. *Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030* jest spójna m.in. z dokumentami takimi jak:

- ◆ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- ◆ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- ◆ Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030,
- ◆ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- ◆ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna,
- ◆ Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023.

**Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)** – jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Jest obecnie obowiązującym, głównym dokumentem długofalowej polityki gospodarczej. Nadrzędnym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w czterech wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cele i kierunki działań zdefiniowane w niniejszej strategii są komplementarne z zapisami SOR.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej
Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie



	Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

**Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** – jest podstawowym dokumentem planistycznym polityki regionalnej Polski. Przedstawia kluczowe cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, do których zrealizowania powinien dążyć rząd oraz samorządy: wojewódzkie, powiatowe, gminne, a także inne podmioty uczestniczące w realizacji zadań strategii. Działania zaplanowane w ramach wspomnianej strategii są oparte na zapewnieniu spójności rozwojowej – z tego względu słabsze gospodarczo i społecznie obszary wymagają wsparcia, co przedstawiono jako Obszary Strategicznej Interwencji. Strategia Rozwoju Miasta Krosna jest spójna z zapisami KSRR.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

**Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030** – pełni kluczową rolę przy opracowywaniu strategii dla miast i gmin w województwie podkarpackim. Do jej zapisów odniesiono się także w rozdziale *OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy*, wskazując obszary strategicznej interwencji, w które wpisuje się miasto Krosno. Cele główne i priorytety zdefiniowane w strategii *Podkarpackie 2030* przedstawiono poniżej.

1. Gospodarka i nauka – Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa.
  - 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę.
  - 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa.
  - 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie.
  - 1.4. Gospodarka cyrkularna (gospodarka obiegu zamkniętego).
2. Kapitał ludzki i społeczny – Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.
  - 2.1. Edukacja.
  - 2.2. Regionalna polityka zdrowotna.

- 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe.
  - 2.4. Rynek pracy.
  - 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny.
  - 2.6. Włączenie społeczne.
  - 2.7. Aktywny styl życia i sport.
3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska – Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.
- 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE.
  - 3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu.
  - 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego.
  - 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie.
  - 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki.
  - 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi.
  - 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych.
  - 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.
4. Dostępność usług – Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.
- 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.
  - 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych.
  - 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
  - 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa.
  - 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Cel 1. Gospodarka i nauka – Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej
Cel 2. Kapitał ludzki i społeczny – Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

Cel 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska – Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.	Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Cel 4. Dostępność usług – Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego

**Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030** – definiuje główne uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, a także jego strukturę przestrzenną. Stanowi główny dokument planistyczny wyznaczający cele strategiczne województwa w układzie przestrzennym. W dokumencie wskazano kierunki działań odnoszące się do sześciu dziedzin: osadnictwa, środowiska, infrastruktury społeczno-gospodarczej, komunikacji, infrastruktury technicznej oraz obronności i bezpieczeństwa państwa. Zasady zagospodarowania przestrzennego zaprezentowane we wspomnianym dokumencie stanowią ogólne warunki dla realizacji działań zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Miasta Krosna.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Kierunek 1.1. Poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej systemu osadniczego województwa	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Kierunek 2.1. Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów	
Kierunek 2.2. Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków	
Kierunek 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie
Kierunek 3.1. Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie
Kierunek 3.2. Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego	
Kierunek 4.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa	
Kierunek 5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa	Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Kierunek 5.2. Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej	
Kierunek 5.3. Rozwój systemu gospodarki odpadami	
Kierunek 5.4. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej	
Kierunek 6.1. Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa	

**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna** – jest obligatoryjnym dokumentem planistycznym miasta w wymiarze przestrzennym, stanowi bazę dla

tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium określa zasady zagospodarowania lokalnego oraz polityki inwestycyjnej. Wraz z powiększeniem terytorium miasta Krosna przystąpiono do opracowania nowego dokumentu. Studium zostało przyjęte uchwałą Nr LIX/1632/23 Rady Miasta Krosna z dnia 27 kwietnia 2023 r. Strategia rozwoju Krosna uwzględnia zapisy Studium, będąc wobec niego komplementarną.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna	Strategia Rozwoju Miasta Krosno na lata 2023-2030
Szczegółowe zasady prowadzenia polityki przestrzennej na terenie miasta Krosna, zdefiniowane w Studium	<p>Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej</p> <p>Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie</p> <p>Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego</p> <p>Model struktury funkcjonalno-przestrzennej został opracowany z uwzględnieniem zapisów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.</p>

**Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023** – jest programem nakierowanym na działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowej. Jego celem jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów ze stanu kryzysowego oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla zrównoważonego rozwoju. Dokument stanowi podstawowe narzędzie koordynowania różnych przedsięwzięć podejmowanych w ramach rewitalizacji. Niniejsza strategia jest spójna z zapisami wspomnianego programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023	Strategia Rozwoju Miasta Krosno na lata 2023-2030
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie integracji społecznej i aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie</p>
Cel strategiczny 2. Wsparcie dziedzictwa kulturowego poprzez remonty, modernizację, konserwację i nadanie nowych funkcji społecznym obiektom publicznym	<p>Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej</p> <p>Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie</p> <p>Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego</p>
Cel strategiczny 3: Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej	<p>Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego</p>

### Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są podstawowymi dokumentami planistycznymi, które stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na kształtowanie zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Według II aktualizacji planu, obszar wodny Wisły został podzielony na 7 regionów – Krosno znajduje się w regionie Górnej-Wschodniej Wisły (dawniej region Górnej Wisły), obejmującym zlewnię rzeki Wisłok.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. W sytuacji, gdy jednolita część wód osiągnęła już pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu. Poniżej wskazano szczegółowe informacje na temat JCWP (jednolitych części wód powierzchniowych) i JCWPD (jednolitych części wód podziemnych), zlokalizowanych na terenie miasta Krosna.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie miasta Krosna

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW200007226329	Lubatówka	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym	Silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW2000072263337	Wisłok od Zb. Besko do Czarnego Potoku	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym	Naturalna	Zły	Dobry stan ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Zagrożona

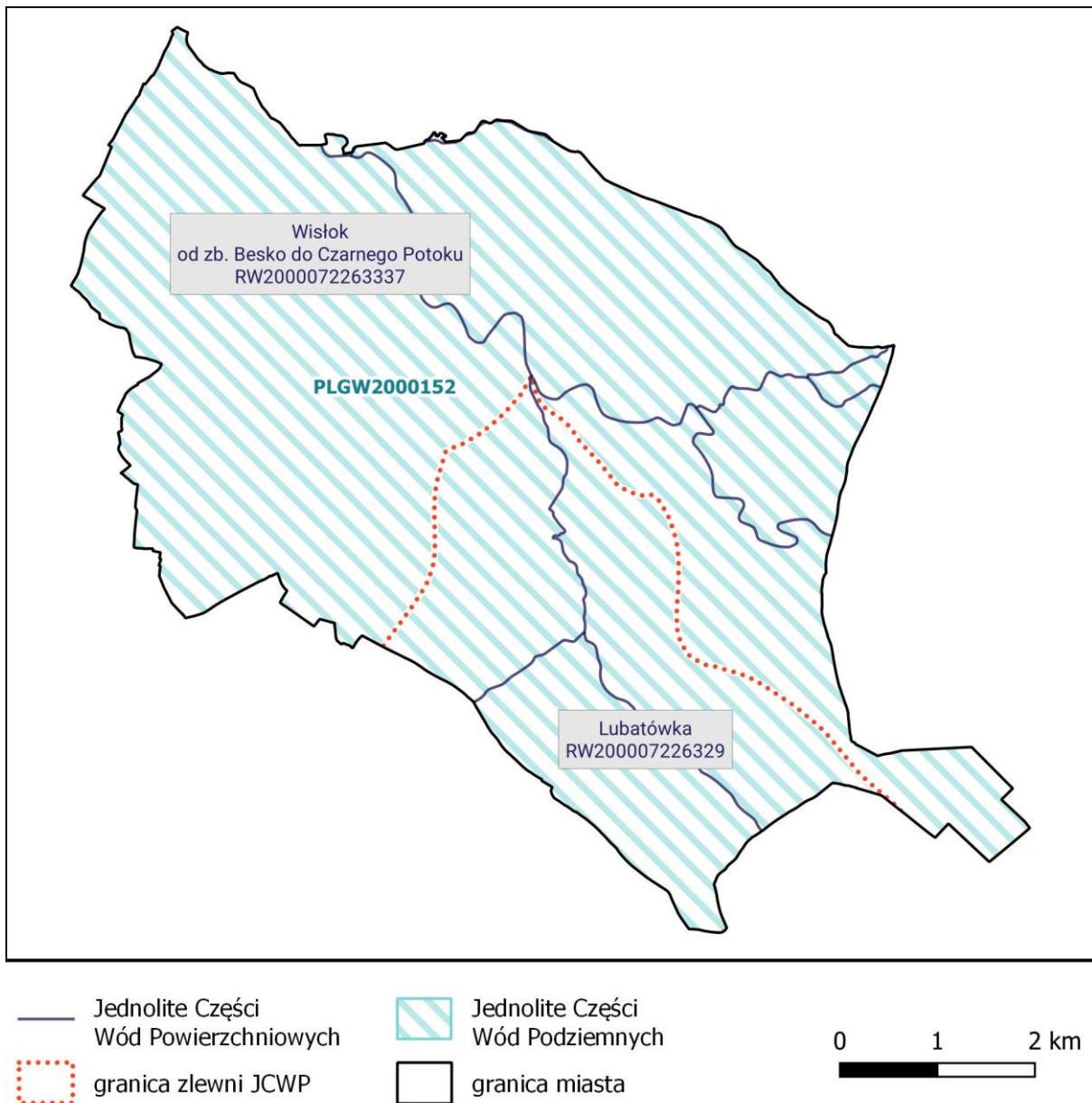
Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tabela 2 Charakterystyka JCWPD zlokalizowanych na terenie miasta Krosna

Kod JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000152	Dobry	Dobry	Dobry	Tak	Niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Rysunek 11 Jednolite części wód znajdujące się w granicach administracyjnych miasta



Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3 Zestaw działań przewidzianych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (II aktualizacja)

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania	Okres realizacji
RW200007226329	Lubatówka	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków	Poprawa stanu elementów hydromorfologicznych w zakresie spełnienia celów środowiskowych	Działania renaturyzacyjne	Do 2027 r.
			Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych	Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta	Do 2027 r.
RW200007226337	Wisłok od Zb. Besko do Czarnego Potoku	Poprawa warunków dla obszarów chronionych	Ocena wpływu budowl poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp	Ocena wpływu budowl poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp	Do 2027 r.
		Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych	Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta	Do 2027 r.
		Gospodarka ściekowa	Gospodarka ściekowa w aglomeracjach	Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Do 2027 r.
		Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa	Działania kontrolne	Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność	Działanie ciągłe
Kod JCWPD		Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania	Okres realizacji
PLGW2000152		Gospodarka komunalna	Pozostałe	Weryfikacja zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych	Do 2024 r.

Źródło: Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

### Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nadrzędnym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. W dokumencie wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego dla miasta Krosna przedstawia załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego.

W poniższej tabeli wskazano działania przedstawione w *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* dla cieków zlokalizowanych na terenie miasta.

Tabela 4 Działania wyodrębnione w aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nazwa działania	Numer i nazwa typu działania	Numer i nazwa celu szczegółowego	Numer i nazwa celu głównego	Okres realizacji
Budowa lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wiśłok na terenie miasta Krosno w km 150+845 - 153+830	29. Budowa przebudowa wałów przeciwpowodziowych	2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	2022-2027
Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta Krosna z uwzględnieniem cieków Ślącza, Śmierdziączka i Olszyny – dokumentacja techniczna	29. Budowa przebudowa wałów przeciwpowodziowych	2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	2022-2027
Zabezpieczenia obiektów indywidualnych położonych na: lewym brzegu rzeki: Wiśłok w km 149+900 – 150+000, lewym brzegu rzeki Lubatówka w km 6+1239 – 6+356, prawym brzegu rzeki Lubatówka w km 6+134 – 6+635 poprzez zastosowanie mobilnych systemów zabezpieczeń jak np. lekkie bariery przeciwpowodziowe, mobilne ścianki	28. Budowa mobilnych systemów ochrony przed powodzią	2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	2022-2027
Budowa lewego wału potoku Lubatówka w km 2+085 – 2+310	29. Budowa przebudowa wałów przeciwpowodziowych	2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	2022-2027

Źródło: opracowanie na podstawie aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

### Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Wśród głównych celów sformułowanych w dokumencie można wymienić:

- ◆ skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- ◆ zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- ◆ edukację i zarządzanie ryzykiem suszy,



- ◆ formalizację i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Teren miasta Krosna znajduje się na obszarze zaklasyfikowanym w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą teren Krosna zakwalifikowany został jako umiarkowanie zagrożony.

## 12. Obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 6 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572 i 1688), wraz z zakresem planowanych działań*”.

W *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030* zdefiniowano obszary, które powinny zostać objęte strategiczną interwencją. Wśród nich wyróżniono obszary krajowe: Wschodnia Polska, obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. **Miasto Krosno wpisuje się w dwa OSI krajowe: miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz Wschodnia Polska.** W dokumencie wyróżniono także OSI regionalne, takie jak:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,
- 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju,
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

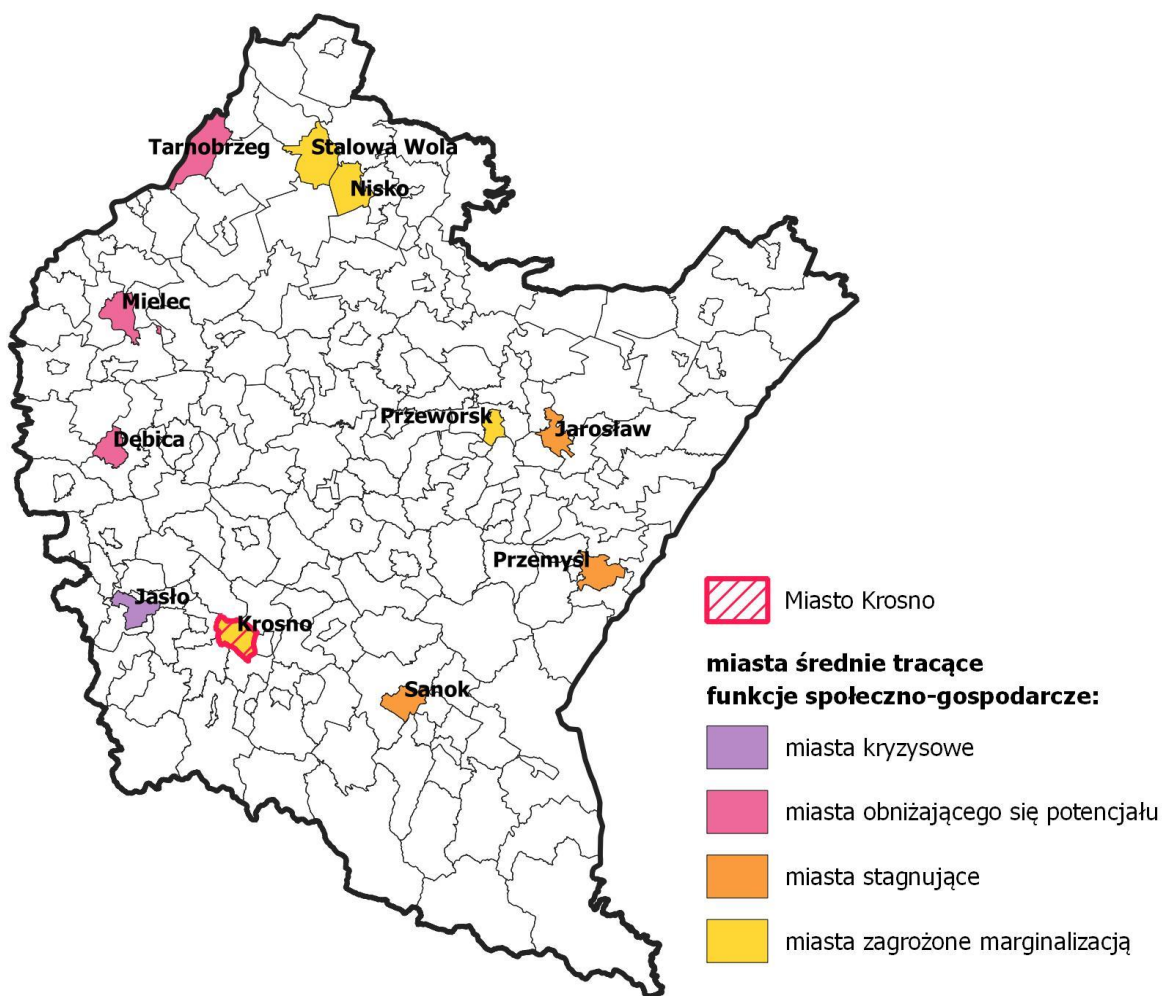
**Miasto Krosno wpisuje się w jedno regionalne OSI - 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego.** Krosno jest jednym z głównych ośrodków miejskich w województwie podkarpackim, stanowiącym centrum gospodarcze i administracyjne regionu. Pełni funkcję przemysłową opartą o potencjał przedsiębiorstw produkcyjno-usługowych sektora motoryzacyjnego, szklarskiego, lotniczego, meblarskiego i przetwórstwa tworzyw sztucznych. Posiada potencjał i warunki do rozwoju turystyki uzdrowiskowej, kulturowej oraz tranzytowej, a także szkolnictwa wyższego. Z tego względu jest naturalnym biegunem wzrostu dla województwa, szczególnie dla okolicznych gmin, z którymi tworzy miejski obszar funkcjonalny. W strategii wojewódzkiej wskazuje się duży potencjał Krosna do podejmowania współpracy ze Słowacją oraz miastem Jasło – dokument rekomenduje utworzenie duopolu Krosno-Jasło.

Rysunek 12 OSI Wschodnia Polska w uwzględnieniu położenia Miasta Krosna



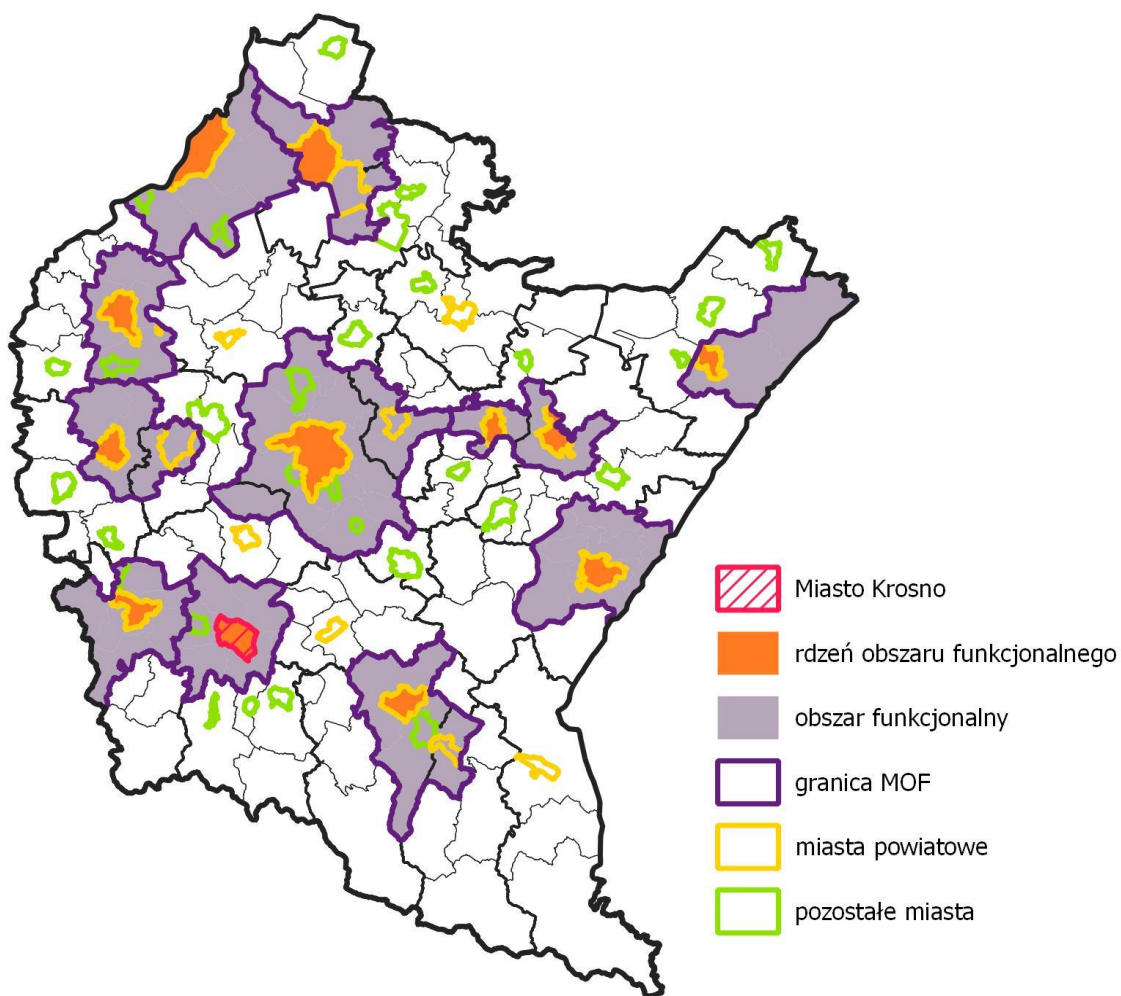
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Rysunek 13 OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze z uwzględnieniem położenia Miasta Krosno



Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Rysunek 14 OSI obszary funkcjonalne z uwzględnieniem położenia Miasta Krosna



Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat działań wskazanych dla OSI, w które wpisuje się Krosno.

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
<p>7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego</p>	<p>7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◆ umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju;</li> <li>◆ podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.;</li> <li>◆ wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych;</li> <li>◆ zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa;</li> <li>◆ wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych;</li> <li>◆ kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu;</li> <li>◆ tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi;</li> <li>◆ rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji;</li> <li>◆ rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;</li> <li>◆ poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego;</li> <li>◆ poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu;</li> <li>◆ wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych;</li> <li>◆ wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych.</li> </ul> <p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 1.1 Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy; 2.4 Aktywny marketing gospodarczy; 3.1 Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych; 4.2 Wysoka jakość usług wychowawczych i edukacyjnych; 4.4 Zdrowie i aktywność fizyczna mieszkańców; 4.5 Atrakcyjna oferta czasu wolnego dla osób w każdym wieku; 4.8 Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego; 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych; 5.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego.</p>

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
<p>7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ wzmacnianie sieci ciężarów grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych;</li> <li>◆ rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej;</li> <li>◆ wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie;</li> <li>◆ kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw;</li> <li>◆ dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym;</li> <li>◆ zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji;</li> <li>◆ wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City;</li> <li>◆ kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”;</li> <li>◆ wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.</li> </ul> <p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 1.2 Doskonalenie edukacji przedsiębiorczości; 2.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej; 2.2 Rozwój zachęt inwestycyjnych; 2.3 Wspieranie przedsiębiorców; 3.2 Poprawa infrastruktury turystycznej; 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych.</p>
<p>7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej;</li> <li>◆ podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;</li> <li>◆ modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;</li> <li>◆ rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;</li> </ul>

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz z węzłami intermodalnymi typu P&amp;R, B&amp;R;</li> <li>◆ rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.</li> </ul> <p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 5.1 Wysoka jakość infrastruktury publicznej; 5.2 Efektywny transport publiczny.</p>
7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego;</li> <li>◆ wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym;</li> <li>◆ zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych;</li> <li>◆ modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych;</li> <li>◆ poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych;</li> <li>◆ rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;</li> <li>◆ poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;</li> <li>◆ podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;</li> <li>◆ poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;</li> <li>◆ kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;</li> <li>◆ wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;</li> <li>◆ dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;</li> <li>◆ niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;</li> <li>◆ rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.</li> </ul>



Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
	<p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 1.1 Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy; 2.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej; 2.2 Rozwój zachęt inwestycyjnych; 2.3 Wspieranie przedsiębiorców; 3.2 Poprawa infrastruktury turystycznej; 4.1 Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej; 4.9 Wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej; 5.1 Wysoka jakość infrastruktury publicznej; 5.2 Efektywny transport publiczny; 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych; 5.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego.</p>

### 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Rozdział odnosi się do przepisu art. 10e ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) - *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.*

Dla każdego celu strategicznego określono rezultaty realizacji planowanych działań, które będą weryfikowane za pomocą wskaźników.

W przypadku większości wskaźników przyjęto weryfikację w ujęciu rocznym. Z kolei kilka wskaźników będzie obliczanych narastająco - wskaźniki te zostały opatrzone odpowiednią adnotacją, a obliczane będą jako suma wartości uzyskanych w kolejnych latach realizacji Strategii.

Jako rok bazowy przyjęto rok 2022, a przypadkach, gdy dane za 2022 r. nie były dostępne – rok 2021.

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
1. Rozwój kapitału ludzkiego	Poprawa dostępności wykwalifikowanych kadr na lokalnym rynku pracy	Liczba uczniów korzystających z branżowego centrum umiejętności – narastająco [os.]	2022	0	240	Urząd Miasta Krosna
		Liczba osób dorosłych - uczestników kursów w branżowym centrum umiejętności – narastająco [os.]	2022	0	300	Urząd Miasta Krosna
	Zwiększenie efektywności współpracy szkół zawodowych z lokalnym biznesem	Liczba wdrożonych programów kształcenia, opracowanych we współpracy z przedsiębiorcami – narastająco [szt.]	2022	54	90	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego	Udział absolwentów techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych [%]	2021	41	43	Urząd Miasta Krosna

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost innowacyjności gospodarki	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – średnia trzyletnia [%]	2021	8,95	12,0	Monitor Rozwoju Lokalnego
	Wzrost przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności [szt.]	2021	131	137	Bank Danych Lokalnych GUS
2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	Pozyskanie nowych inwestorów	Poziom komercjalizacji nowych terenów w ramach powiększonej Strefy Inwestycyjnej „Krosno – Lotnisko” - udział terenów sprzedanych w powierzchni ogółem [%]	2022	0	80	Urząd Miasta Krosna
		Poziom komercjalizacji Strefy Inwestycyjnej „Krosno 2” – udział terenów sprzedanych w powierzchni ogółem [%]	2022	0	40	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost liczby miejsc pracy w nowoczesnych sektorach gospodarki	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez przedsiębiorców w strefach inwestycyjnych - narastająco [os.]	2021	567	1200	Urząd Miasta Krosna

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost średniej płacy	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej dla województwa podkarpackiego [%]	2021	96,3	100	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost atrakcyjności Krosna dla start-upów	Liczba firm prowadzących działalność w Inkubatorze Przedsiębiorczości Krosno oraz Krośnieńskim Inkubatorze Technologicznym „KRINTECH” – narastająco [jednostka gospodarcza]	2022	37	220	Inkubator Przedsiębiorczości Krosno, Krośnieński Inkubator Technologiczny „KRINTECH”
3. Rozwój gospodarki turystycznej		Noclegi udzielone na 1000 ludności [osobodoba]	2021	870	1 500	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost ruchu turystycznego	Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności [os.]	2021	505	830	Bank Danych Lokalnych GUS
		Liczba zwiedzających Centrum Dziedzictwa Szkła [os.]	2022	51 106	53 000	Centrum Dziedzictwa Szkła
		Liczba zwiedzających muzea na 1000 ludności [os.]	2021	237	550	Bank Danych Lokalnych GUS
4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie	Wzrost dostępności mieszkań	Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania – narastająco [szt.]	2022	369	1500	Bank Danych Lokalnych GUS
	Utrzymanie wysokiej jakości usług edukacyjnych	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego	2022	112	112	OKE Kraków

## Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
		w stosunku do średniej krajowej [%]				
		Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	118	118	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	112	112	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	109	109	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	109	109	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	101	101	OKE Kraków

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
		Zdawalność egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących [%]	2022	95	95	Urząd Miasta Krosna
	Zapewnienie miejsc w przedszkolach dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	2021	106	106	Bank Danych Lokalnych GUS
	Zwiększenie poziomu dostępności w mieście	Odsetek samorządowych budynków użyteczności publicznej w pełni przystosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami [%]	2022	2	21	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	Liczba osób korzystających z oferty miejskich instytucji sportu	2022	397 000	500 000	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost atrakcyjności miasta dla młodych	Subiektywna ocena jakości życia w Krośnie przez uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych ( <i>Czy uważasz, że Krosno jest dobrym miejscem do życia?</i> – suma odpowiedzi pozytywnych)	2022	35	55	Urząd Miasta Krosna
		Subiektywna ocena jakości życia w Krośnie przez	2022	55	65	Urząd Miasta Krosna/ Państwowa

## Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
		studentów ( <i>Czy uważasz, że Krosno jest dobrym miejscem do życia?</i> – suma odpowiedzi pozytywnych)				Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie
	Wzrost aktywności seniorów	Udział osób będących członkami organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i klubów seniora uczestniczących w różnych formach aktywności do ogólnej liczby ludności w wieku 60 lat i więcej [%]	2021	4,95	6,00	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost atrakcyjności oferty instytucji kultury	Liczba osób korzystających z oferty miejskich instytucji kultury [os.]	2022	167 670	178 700	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców [jednostka]	2021	5,15	5,50	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost poczucia sprawczości wśród mieszkańców	Subiektywna ocena mieszkańców: „Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy mają dostateczny wpływ na to, co robią władze miasta?” – suma odpowiedzi pozytywnych [%]	2020	29,2	40,0	Urząd Miasta Krosna

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Zwiększenie wykorzystania usług elektronicznych w administracji	Udział spraw załatwianych drogą elektroniczną [%]	2022	2,44	6,00	Urząd Miasta Krosna
5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej	Długość sieci drogowej [km]	2022	158	167,7	Urząd Miasta Krosna
	Poprawa dostępności dla ruchu rowerowego	Długość dróg dla rowerów [km]	2021	22,8	34,1	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost wykorzystania lotniska	Liczba operacji lotniczych wykonanych na Lotnisku Krosno	2022	14 087	18 000	Lotnisko Krosno
	Zmniejszenie emisji spalin	Udział taboru bezemisyjnego w taborze Miejskiej Komunikacji Samochodowej ogółem [%]	2022	0	15	Miejska Komunikacja Samochodowa
	Wzrost atrakcyjności transportu publicznego	Liczba przewiezionych pasażerów komunikacji miejskiej [os.]	2021	1 817 157	2 700 000	Miejska Komunikacja Samochodowa
	Zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	2021	1,5	10,0	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost retencji w mieście	Pojemność zbiorników retencyjnych i miejskiej zieleni retencyjnej [m <sup>3</sup> ]	2022	0	30 000	Urząd Miasta Krosna



### Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Poprawa jakości powietrza	Liczba dni w roku charakteryzujących się dobrą jakością powietrza spełniającą normy Unii Europejskiej [dzień]	2021	339	345	Raport WIOŚ
	Wzrost niezależności energetycznej miasta	Moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii [MW]	2022	7,19	10,2	Urząd Miasta Krosna

### III Wdrażanie

#### 14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii

Rozdział odnosi się do przepisu art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) - system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

##### Realizacja Strategii

- ◆ Zarządzanie procesem realizacji Strategii – Prezydent Miasta Krosna.
- ◆ Realizacja poszczególnych celów strategicznych i kierunków działań - komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krosna oraz jednostki organizacyjne i spółki miejskie, które zostały wskazane w opisach kierunków działań, a także partnerzy społeczni.
- ◆ Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Prezydent Miasta Krosna przy współpracy struktur Urzędu Miasta i instytucji samorządowych.
- ◆ Nawiązanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Prezydent Miasta Krosna.
- ◆ Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miasta Krosna oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne, spółki).
- ◆ Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą cele strategiczne i kierunki działań – Rada Miasta Krosna.
- ◆ Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez uwzględnienie ich w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Prezydent Miasta, Rada Miasta.
- ◆ Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Prezydent Miasta Krosna, przy współpracy struktur Urzędu Miasta Krosna wraz z jednostkami organizacyjnymi i spółkami miejskimi.
- ◆ Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miasta Krosna.



##### Procedura monitorowania

- ◆ Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.

- ◆ Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów podejmowanych działań, zapewnienie prawidłowej i efektywnej realizacji Strategii oraz wykrywanie ewentualnych zagrożeń.
- ◆ Monitorowaniu podlega katalog wskaźników określonych w niniejszej Strategii.
- ◆ Proces monitorowania koordynuje Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, który sporządza coroczne raporty z realizacji Strategii. Komórki organizacyjne Urzędu Miasta, jednostki oraz spółki miejskie mają obowiązek przekazywania do Wydziału Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów informacji na temat sposobu realizacji postanowień Strategii w danym roku, wraz z informacją o osiągniętych wartościach wskaźników.
- ◆ Wynikiem prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych.
- ◆ Informacja na temat realizacji Strategii jest przedstawiana corocznie Radzie Miasta Krosna oraz mieszkańcom w ramach Raportu o stanie miasta.

### Ewaluacja dokumentu

- ◆ Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2026 r. (ewaluacja on-going) i 2030 r. (ewaluacja ex-post).
- ◆ Ewaluacja ma na celu określenie w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania ewentualnych korekt (aktualizacji). Dzięki temu możliwe jest podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczących aktualizacji/modyfikacji dokumentu.
- ◆ Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- ◆ Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Miasta przez Prezydenta Miasta Krosna wraz z rekomendacjami ewentualnych korekt, aktualizacji oraz uzupełnień dokumentu.

### Aktualizacja

- ◆ Zmiany w Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 będą wprowadzane uchwałą Rady Miasta.
- ◆ Aktualizacja dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju na terenie miasta, bądź w otoczeniu (m.in. społecznymi, gospodarczymi, prawnymi, przestrzennymi, środowiskowymi).

- ◆ Ocena realizacji Strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2026 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie ewentualnej aktualizacji Strategii.
- ◆ Komórką odpowiedzialną za przeprowadzenie procesu aktualizacji Strategii jest Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów.

### Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- ◆ Strategia Rozwoju Miasta jest realizowana m.in. poprzez dokumenty wykonawcze, w szczególności programy sektorowe (branżowe), plany i polityki (obowiązkowe, wymagane przepisami prawa lub fakultatywne).
- ◆ Dokumenty wykonawcze są opracowywane lub aktualizowane z zachowaniem spójności ze Strategią Rozwoju Miasta, jako dokumentem nadrzędnym. W każdym z nich powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań Strategii.
- ◆ Każdy dokument wykonawczy powinien być sporządzany w modelu partycypacyjnym, z udziałem mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.
- ◆ Projekt dokumentu wykonawczego powinien zostać poddany uzgodnieniom wewnętrznym z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Krosna, których dotyczą zawarte w nim ustalenia.
- ◆ Do obowiązkowych elementów, które powinien uwzględniać każdy dokument wykonawczy, należy zaliczyć: wnioski z przeprowadzonej diagnozy, cele i działania oraz sposób ich realizacji, oczekiwane rezultaty, system monitoringu i ewaluacji wraz z wykazem wskaźników, system realizacji, ramy finansowe i źródła finansowania.
- ◆ Dokumenty wykonawcze powinny być napisane przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- ◆ Opracowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- ◆ Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację celów i działań oraz ich monitorowanie.

## 15. Finansowanie Strategii

Rozdział odnosi się do przepisu art. 10e ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) - *ramy finansowe i źródła finansowania*.

Ramy finansowe Strategii zostaną wskazane w wieloletniej prognozie finansowej oraz budżetach miasta przyjmowanych w okresie obowiązywania dokumentu.

Wielkość środków przeznaczonych na realizację celów strategicznych oszacowano na podstawie orientacyjnych kosztów realizacji planowanych działań, określonych w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i na liście projektów kluczowych.

Prognozuje się, że na realizację Strategii zostanie przeznaczony około **971,8 mln zł**. Dodatkowo spółki, w których miasto posiada udziały, przeznaczą na te cele około **483,2 mln zł**. Wartości te nie obejmują pozostałych wydatków na przedsięwzięcia służące realizacji poszczególnych kierunków działań w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, które nie znalazły się na liście projektów kluczowych i w chwili tworzenia dokumentu strategicznego są trudne do określenia.

Szacunkowy udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne przedstawia się następująco:

- ◆ wymiar gospodarczy: 32%, w tym:
  - cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego: 1%,
  - cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości: 30%,
  - cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej: 1%;
- ◆ wymiar społeczny - cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie: 43%;
- ◆ wymiar przestrzenny - cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego: 25%.

**Należy podkreślić, że realizacja celów strategicznych w pełnym zakresie będzie możliwa wyłącznie pod warunkiem pozyskania dofinansowania z zewnętrznych źródeł. Nie mniej istotnym warunkiem jest także odbudowa dochodów własnych miasta, które odgrywają nadrzędną rolę w planowaniu i finansowaniu rozwoju.** W tym celu konieczne są zmiany w systemie finansów publicznych, pozwalające przede wszystkim na zwiększenie udziału samorządów w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Szacuje się, że poziom dofinansowania zewnętrznego dla projektów kluczowych powinien wynieść średnio około **60%**.

W celu skutecznej realizacji działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030, samorząd jako jej operator i inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji założonych celów. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- ◆ środki własne gminy;
- ◆ budżety spółek, w których miasto posiada udziały;
- ◆ środki pochodzące z budżetu państwa;
- ◆ środki z budżetu województwa podkarpackiego;
- ◆ Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027;
- ◆ inne środki publiczne;
- ◆ inne środki z budżetu Unii Europejskiej, m.in.:
  - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) – finansowanie projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do zmian klimatu,
  - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki,
  - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – skorzystać z nich może 6 województw, w tym podkarpackie. Ich celem jest rozwój konkurencyjności regionu oraz podniesienie jakości życia mieszkańców Polski Wschodniej poprzez rozwój biznesu (szczególnie MŚP), inwestycje w nowoczesny transport i sieci energetyczne, ochronę przyrody oraz rozwój turystyki,
  - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – odnoszą się do finansowania projektów związanych z podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia, poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi,

- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa,
  - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych;
- ◆ Fundusze Norweskie i Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Dodatkowym elementem finansowania interwencji rozwojowych są również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

## Załącznik nr 1 Lista projektów kluczowych

W poniższej tabeli przedstawiono listę projektów kluczowych, o strategicznym znaczeniu dla rozwoju miasta, planowanych do realizacji w latach 2023-2030. Realizacja wskazanych projektów będzie traktowana priorytetowo.

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
1.	Utworzenie Branżowego Centrum Umiejętności w Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie	Budowa nowego budynku oraz utworzenie w nim innowacyjnych laboratoriów, umożliwiających prowadzenie zaawansowanych kursów zawodowych dla młodzieży i dorosłych.	Miasto Krosno, Zespół Szkół Naftowo-Gazowniczych	1, 4
2.	Elektryk – szkoła z przyszłością*	Rozwój kształcenia zawodowego i jego promocja wśród młodzieży. Wyposażenie Zespołu Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących w sprzęt nowej generacji, rozwijanie współpracy z innowacyjnymi przedsiębiorcami oraz wdrożenie modelu kształcenia opartego na projektach, warsztatach, łączeniu teorii z praktyką.	Miasto Krosno, Zespół Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących	1, 4
3.	Kształtowanie kompetencji przyszłości w krośnieńskich szkołach	Rozwój bazy dydaktycznej kształcenia zawodowego oraz ogólnego, wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt służący do praktycznego nauczania przedmiotów zgodnie z modelem STEAM (ang. Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics).	Miasto Krosno, jednostki oświatowe	1, 4
4.	Budowa połączenia drogowego miasta Krosna z drogą ekspresową S19	Budowa połączenia drogowego od ul. Bieszczadzkiej, poprzez ul. gen. W. Sikorskiego, poprzez teren Strefy Inwestycyjnej „Krosno 2”, do drogi krajowej nr 19. Droga zapewni dostęp do węzła „Krosno” na drodze ekspresowej S19.	Miasto Krosno	2, 5
5.	Utworzenie Strefy Inwestycyjnej "Krosno 2"	Kompleksowe przygotowanie pod inwestycje terenów o powierzchni ok. 100 ha.	Miasto Krosno	2
6.	Powiększenie Strefy Inwestycyjnej „Krosno – Lotnisko”	Powiększenie Strefy Inwestycyjnej - Krosno Lotnisko o ok. 18 ha, wzdłuż ulicy Prezydenta R. Kaczorowskiego, poprzez wyłączenie	Miasto Krosno	2

<sup>4</sup> \*Gwiazdką zostały oznaczone projekty zgłoszone przez mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych w ramach otwartego naboru.



Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		z obszaru lotniska terenu zbędnego dla prowadzenia operacji lotniczych.		
7.	Rozwój nowych form turystyki z uwzględnieniem turystyki kajakowej na rzece Wisłok	Opracowanie i wdrożenie koncepcji rozwoju turystyki kajakowej, stworzenie zaplecza z infrastrukturą dla kajakarzy. Należy rozważyć włączenie infrastruktury kajakowej do szlaków kajakowych województwa podkarpackiego, a także połączenie jej ze szlakami ościennych gmin (Korczynna, Krościenko Wyżne, Wojaszówka, Fryszak, Strzyżów).	Miasto Krosno	3, 4
8.	Budowa nowego, modelowego, wielofunkcyjnego osiedla - SIM Krosno	Utworzenie Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej – budowa nowego osiedla, w którym część mieszkań będzie objęta dofinansowaniem z grantów na utworzenie mieszkań czynszowych na wynajem. Budowa niezbędnej infrastruktury w postaci dróg (droga dojazdowa – ul. Polna – Sikorskiego), sieci ciepłowniczej, wodociągowej czy kanalizacji sanitarnej i deszczowej.	Miasto Krosno	4
9.	Budowa zespołu budynków mieszkalnych w rejonie ulic Sikorskiego i Hallera	Budowa zespołu czterech budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z instalacjami wewnętrznymi - 260 lokali mieszkalnych.	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	4
10.	Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w krośnieńskich szkołach*	Budowa i modernizacja sal gimnastycznych, zadaszonych boisk wielofunkcyjnych przy krośnieńskich szkołach m.in.: Miejskim Zespole Szkół Nr 7, Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 im. Jana Szczepanika, I Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika, Zespole Szkół Mechanicznych, Zespole Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących, Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych.	Miasto Krosno, jednostki oświatowe	4
11.	„Sami o sobie” - Centrum Aktywności Młodzieży	Wykonanie prac inwestycyjnych w zabytkowej kamienicy na Rynku - utworzenie atrakcyjnych przestrzeni, w których młodzież będzie mogła spędzać czas, integrować się, rozwijać zainteresowania oraz realizować inicjatywy dla rówieśników i miasta.	Miasto Krosno	4

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
12.	Krosno dla Młodych - budowa skateparku i toru rowerowego pumptrack	Budowa skateparku i toru rowerowego pumptrack w zakolu Wisłoka.	Miasto Krosno	4
13.	GraMyOKrosno – inicjatywy dla młodzieży*	Projekt zakłada realizację szeregu inicjatyw skierowanych do młodzieży, w tym: – GraTyfikacje – warsztaty gamifikacji, – GraMyOKrosno – warsztaty przedsiębiorcze dla młodzieży, – Historia pisana Maczkiem – rekonstrukcja bitew grami figurkowymi, – KrosCon – konwent gier i fantastyki.	Organizacje pozarządowe	4
14.	Modernizacja stadionu sportowego przy ul. Legionów w Krośnie - II etap	Budowa nowej zadaszanej trybuny z zapleczem sanitarno-szatniowym dla piłkarzy, wieżyczki sędziowskiej, budynku administracyjnego, montaż systemu nagłośnienia i telewizji dozorowej oraz modernizacja ogrodzenia. Zakres przebudowy obejmuje dostosowanie infrastruktury do wymagań licencyjnych dla rozgrywek I ligi piłki nożnej oraz Ekstraligi żużlowej.	Miasto Krosno	4
15.	Modernizacja krytej pływalni przy ul. Sportowej	Rozbudowa krytej pływalni i stworzenie dodatkowych atrakcji dla mieszkańców (m.in.: dodatkowa, rekreacyjna niecka basenowa do nauki pływania z atrakcjami wodnymi, sauny z przestrzenią wypoczynkową, część rehabilitacyjna, zjeżdźalnia). Poprawa efektywności energetycznej obiektu oraz bilansu wody poprzez termomodernizację, odzysk ciepła, wykorzystanie wody solarnej, zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w uzdatnianiu wody basenowej, system odzysku wód technologicznych, rozbudowę instalacji fotowoltaicznej, modernizację kotłowni, wyposażenie w niskoemisyjny agregat kogeneracyjny z pompami ciepła.	Miasto Krosno	4, 5
16.	Dzienny Dom Pobytu dla Osób Starszych (Senior+)	Wybór odpowiedniej lokalizacji i przeprowadzenie niezbędnych prac inwestycyjnych. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior+” obejmuje usługi: socjalne, w tym gorący posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej lub kinezyterapii, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące	Miasto Krosno	4

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy), terapii zajęciowej.		
17.	Krosno dla każdego – integracja i działania społeczne*	<p>Projekt zakłada realizację szeregu inicjatyw mających na celu integrację społeczną, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Inicjatywa GraTyfikacje (spotkania dla seniorów z Krosna i Ukrainy, budowanie relacji, warsztaty tematyczne),</li> <li>– GraTyfikacje – kreatywna przestrzeń cyfrowa (stworzenie atrakcyjnej przestrzeni dla integracji mieszkańców Krosna z uchodźcami z Ukrainy, wymiany pomysłów, coworkingu),</li> <li>– Błękitny sztambuch podróżny - warsztaty cyjanotypii i intrologatorstwa (zastosowanie fotografii cyjanotypowej, mikrohistorii i wędrówek, jako narzędzi do budowania tożsamości lokalnej, relacji między mieszkańcami i wspólnoty lokalnej za pomocą sztambuchów),</li> <li>– GRAtki – bazarze i bajarki pogranicza (działania integrujące lokalną społeczność wokół przygotowania książki artystycznej związanej z lokalnymi legendami),</li> <li>– Krośnieńskie archiwum społeczne (tworzenie zdigitalizowanego archiwum społecznego, integracja mieszkańców oraz wypracowywanie inicjatyw dla rozwoju dzielnic i osiedli),</li> <li>– Na szlaku Łemków – historia, tradycje i wspomnienia (przybliżanie kultury łemkowskiej mieszkańcom Krosna poprzez stworzenie „wędrującej” wystawy fotograficznej, plenerowej oraz online),</li> <li>– Nacechowany cech – zachowanie historii i tradycji rzemieślniczych (digitalizacja i prezentacja archiwaliów związanych z rozwojem krośnieńskiego rzemiosła, warsztaty dla mieszkańców, promocja rzemiosła).</li> </ul>	Organizacje pozarządowe	4

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
18.	Krosno – miasto dostępne	Poprawa stanu dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej (w szczególności: budynków Urzędu Miasta Krosna, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Domu Pomocy Społecznej Nr 1, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Zespołu Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących). Zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych (m. in.: windy, oporęczowanie), instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń (m. in.: dostosowanie toalet, poszerzenie otworów drzwiowych). Poprawa stanu dostępności związana z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia budynków (m. in.: miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, dojścia do budynków dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, pochylnie).	Miasto Krosno	4
19.	Centrum Innowacyjności Jana Szczepanika	Stworzenie miejsca promującego potencjał, kreatywność i talenty młodych ludzi oraz rozwijającego kompetencje w zakresie programowania, robotyki, tworzenia wynalazków z wykorzystaniem najnowszych technologii. Centrum Innowacyjności będzie popularyzowało wiedzę na temat związanego z Krosnem wynalazcy Jana Szczepanika.	Muzeum Rzemiosła	1,3,4
20.	Fabryka Zegarów Wieżowych Michała Mięśowicza	Odtworzenie i zrekonstruowanie Fabryki Zegarów Wieżowych z przedstawieniem procesu produkcji zegarów wieżowych, rozwiązań technologicznych, projektowych, przedstawieniem historii manufaktury.	Muzeum Rzemiosła	3,4
21.	Nowa ekspozycja stała Muzeum Rzemiosła w Krośnie	Przeniesienie do nowej siedziby i stworzenie nowej ekspozycji Muzeum Rzemiosła, prezentującej historię i przemiany rzemiosła miejskiego na przestrzeni wieków. Do nowych potrzeb Muzeum zaadaptuje budynek przy ul. Słowackiego 2/Blich 1. Projekt przewiduje utworzenie nowej, multimedialnej, interdyscyplinarnej wystawy, która będzie angażować	Muzeum Rzemiosła	3,4

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		zwiedzających do interakcji i działań poprzez naukę i zabawę.		
22.	Iluminacja obiektów zabytkowych na terenie Miasta Krosna	Utworzenie produktu turystycznego łączącego naturalne walory miasta i jego historię z nowoczesnym sposobem iluminacji zabytków.	Miasto Krosno	3,4
23.	Dialog samorządu z interesariuszami, aktywizacja mieszkańców i zwiększenie efektywności partycypacyjnych metod realizacji działań*	Utworzenie Inkubatora Innowacji Społecznych lub zespołu inicjującego, animującego i prowadzącego dialog społeczny oraz wszelkie formy partycypacji społecznej. Stworzenie programu budowania kompetencji interesariuszy, cykliczna organizacja szkoleń i warsztatów w zakresie partycypacji społecznej dla mieszkańców oraz urzędników. Elementy projektu zgłoszone przez partnerów społecznych: – Organizowanie społecznościowe w mieście Krośnie (pobudzanie zaangażowania społecznego w dzielnicach i na osiedlach), – „Dobre zmiany. Przygarniamy”. Dobre praktyki w szkole-nagłaśnianie, dialog, mobilizacja (prowadzenie dialogu w społecznościach szkolnych, adaptacja dobrych praktyk).	Miasto Krosno, organizacje pozarządowe, jednostki pomocnicze	4
24.	Budowa drogi od ul. Zręcińskiej w kierunku Gminy Jedlicze	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Budowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	2, 5
25.	Rozbudowa ul. K. K. Baczyńskiego*	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Rozbudowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	5
26.	Rozbudowa ul. Zręcińskiej w Krośnie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną*	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Budowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i	Miasto Krosno	2, 5

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.		
27.	Rozbudowa ul. Malinowa Góra*	Budowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	5
28.	Rozbudowa ul. Niepodległości od ul. Grodzkiej do ul. Czajkowskiego w Krośnie - odcinek od ul. Walslebena do ul. Czajkowskiego	Budowa drogi klasy Z wraz ze skrzyżowaniami, obiektem inżynierskim, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	5
29.	Likwidacja problemów komunikacyjnych na skrzyżowaniach układu drogowego z linią kolejową nr 108 na terenie Miasta Krosna	Przebudowa i rozbudowa istniejącego odcinka toru linii kolejowej nr 108.	PKP Polskie Linie Kolejowe, Miasto Krosno	5
30.	Rozwój infrastruktury lotniska Krosno	Wydłużenie utwardzonej drogi startowej lotniska. Budowa utwardzonej drogi kołowania w południowej części lotniska, równoległe do terenów Strefy Inwestycyjnej „Krosno Lotnisko”, przeznaczonych pod przedsięwzięcia branży lotniczej. Droga kołowania będzie wykorzystywana do prowadzenia operacji lotniczych m.in. przez firmy inwestujące w Strefie oraz innych użytkowników lotniska. Opracowanie i wdrożenie procedur nawigacji satelitarnej GNSS.	Miasto Krosno	2, 5
31.	Budowa alejek rowerowo-spacerowych wzdłuż rzeki Wisłok	Budowa ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż Wisłoka, o łącznej długości ok. 7 km, wraz z przygotowaniem zieleńców, miejsc rekreacji i obiektów małej architektury.	Miasto Krosno	4, 5
32.	Budowa i modernizacja infrastruktury rowerowej na terenie Miasta Krosna*	Opracowanie koncepcji rozwoju sieci transportu rowerowego dla terenu całego miasta oraz jej realizacja. Elementy projektu zgłoszone przez mieszkańców: budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Odrzykońskiej, wykonanie ścieżki rowerowej – ul. Krakowska. Konieczne jest także wykonanie kontynuacji budowy infrastruktury rowerowej w obrębie ulic Bieszczadzka – Żniwna.	Miasto Krosno	4, 5

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
33.	Zielone jest trendy, niebieskie jest cool – wdrożenie w krośnieńskich szkołach działań łagodzących negatywne zmiany klimatu*	<p>Utworzenie terenów zieleni, które będą przyczyniały się do minimalizowania zmian klimatycznych. Projekt zakłada wykonanie m.in.: ścieżek i stref edukacyjnych, ogrodów, łąk kwietnych, domków dla owadów, budek dla ptaków, eko-ogródków, zielonych ścian, ogrodów deszczowych, sadów, itp. przy krośnieńskich szkołach, m.in.: Szkole Podstawowej Nr 3, Szkole Podstawowej Nr 14, Miejskim Zespole Szkół Nr 8, I Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 2, Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych, Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych, Zespole Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym.</p> <p>Elementy projektu zgłoszone przez mieszkańców: park kieszonkowy „Elektryczek”, zielony parking przy Zespole Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących.</p>	Miasto Krosno, jednostki oświatowe	4, 5
34.	Wypoczywaj aktywnie w Krośnie – urządzamy tereny zieleni*	<p>Urządzenie terenów zieleni i rekreacji w różnych częściach miasta, w tym m.in. zagospodarowanie terenu przy ul. Adama Jana Ostaszewskiego na park miejski.</p> <p>Elementy projektu zgłoszone przez mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– „Szkoła się zmienia, będzie aktywnie wokół zieleni”. Zagospodarowanie terenów przy MZS Nr 3 w Krośnie,</li> <li>– „Radosna Polanka”. Zagospodarowanie miejskich terenów zielonych przy osiedlu na ul. Popiełuszki,</li> <li>– projekt „Zielone Przedmieście” – Piknikowa Polana (wyznaczenie i utworzenie miejsca widokowego do rekreacji w rejonie ulic Sikorskiego – Chopina),</li> <li>– remont istniejącej ekologicznej ścieżki spacerowej Suchodół-Debrza,</li> <li>– utworzenie strefy rekreacyjnej nad potokiem Małka.</li> </ul>	Miasto Krosno, jednostki oświatowe, wspólnoty mieszkaniowe	4, 5

Strategia Rozwoju **Miasta Krosna** na lata 2023-2030

Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
35.	Przywrócenie historycznych założeń zieleni na obszarze Zespołu Staromiejskiego z wykonaniem podziemnego systemu nawodnienia	Zasadzenie drzew i krzewów na terenie Zespołu Staromiejskiego wraz z wykonaniem podziemnego systemu ich nawadniania.	Miasto Krosno	5
36.	Zeroemisyjna komunikacja miejska	Zakup 9 autobusów bezemisyjnych oraz ładowarek stacjonarnych.	Miasto Krosno, Miejska Komunikacja Samochodowa	5
37.	Budowa zajezdni autobusowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i wyposażeniem w oparciu o odnawialne źródła energii	Budowa zajezdni autobusowej przy ul. Białobrzeskiej, w tym: budynku administracyjno-biurowego, stacji obsługi, hali napraw, myjni autobusowej, zadaszonego placu manewrowego i postojowego oraz stacji paliw. Inwestycja zakłada wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, tj. pompy ciepła i panele fotowoltaiczne.	Miasto Krosno, Miejska Komunikacja Samochodowa	5
38.	Budowa bloku energetycznego opalanego paliwem wytworzonym na bazie pozostałości z sortowania odpadów	Inwestycja obejmie budowę bloku energetycznego - opalanego paliwem alternatywnym, wytworzonym z pozostałości z sortowania odpadów (tzw. pre-RDF) oraz infrastruktury towarzyszącej. Blok zrealizowany zostanie na terenie Elektrociepłowni Łężańska w Krośnie. Wydajność instalacji termicznego przekształcania odpadów ma wynosić ok. 22 tys. ton/rok oraz produkować w skojarzeniu energię cieplną (6,4 MW) i energię elektryczną (1,6 MW).	Krośnieński Holding Komunalny	5
39.	Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Krośnie pod kątem zwiększenia samowystarczalności energetycznej	Zwiększenie samowystarczalności energetycznej istniejącej infrastruktury, unowocześnienie eksploatowanych obiektów i urządzeń oraz wdrożenie nowoczesnych rozwiązań technologicznych.	Krośnieński Holding Komunalny	5
40.	Przestrzeń Nauki, Kultury i Sztuki w Krośnie	Utworzenie kompleksu nowoczesnego magazynu zbiorów wraz z przestrzenią kultury i edukacji muzealnej w Krośnie, który obejmie m.in. pracownie digitalizacji i konserwacji zbiorów, pracownie naukowo – badawcze, sale edukacyjno – warsztatowe, salę wystaw czasowych, nowoczesny magazyn zbiorów muzealnych oraz mediatekę.	Muzeum Rzemiosła, Miasto Krosno	3, 4

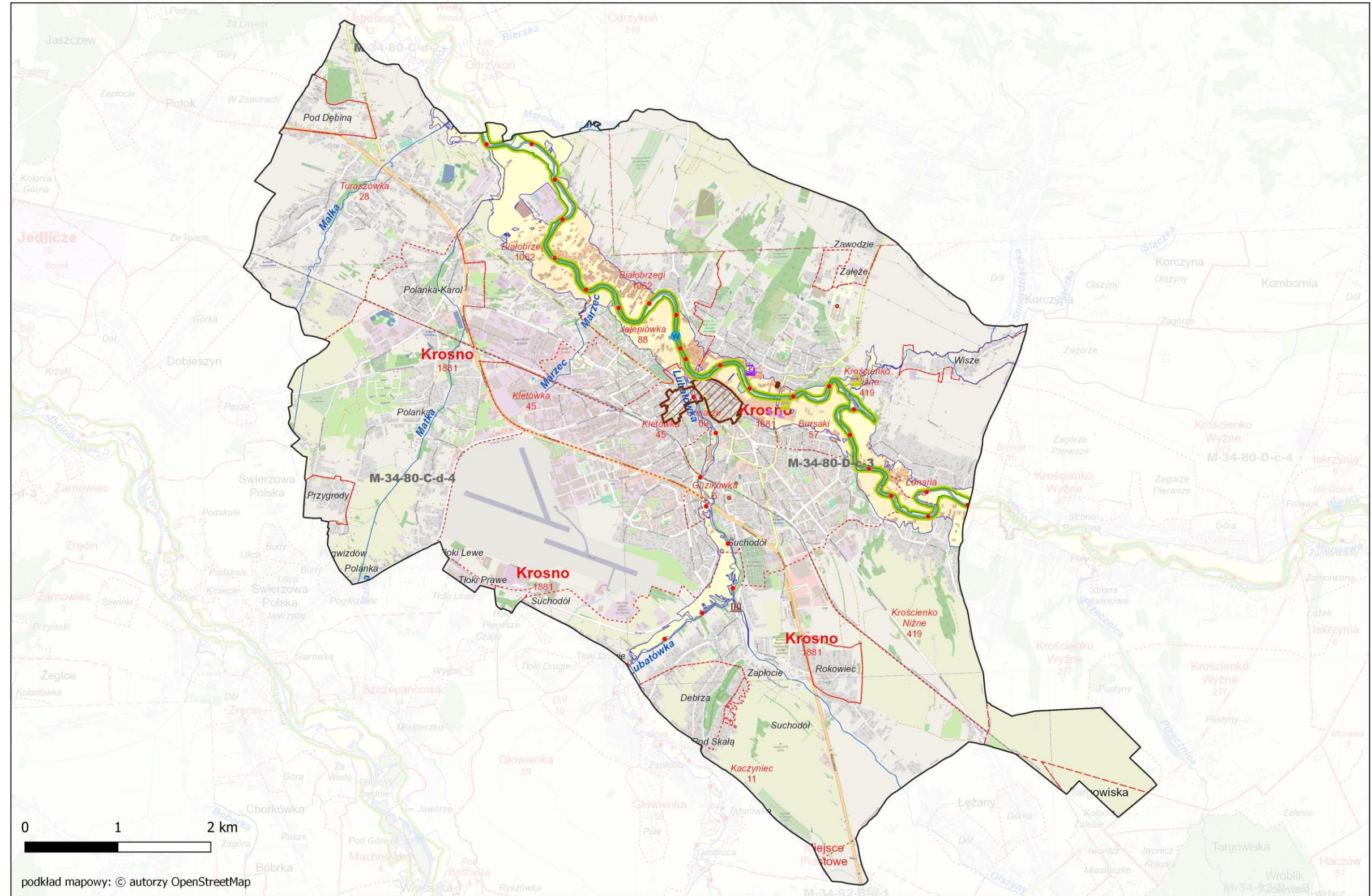


Lp.	Tytuł projektu <sup>4</sup>	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
41.	Stworzenie przestrzeni dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców	<p>Utworzenie miejsca wspierającego zaangażowanie obywatelskie i sprzyjającego budowaniu wspólnoty miejskiej.</p> <p>Działalność będzie polegała m.in. na: prowadzeniu dialogu z mieszkańcami i wzmacnianiu ich udziału w podejmowaniu decyzji miejskich, integrowaniu różnych środowisk i grup społecznych, tworzenia warunków dla rozwoju oddolnych inicjatyw, jak również na wspieraniu rozwoju organizacji pozarządowych, w tym poprzez stworzenie programu grantowego.</p>	Miasto Krosno	4

Załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

**Mapa ryzyka powodziowego**

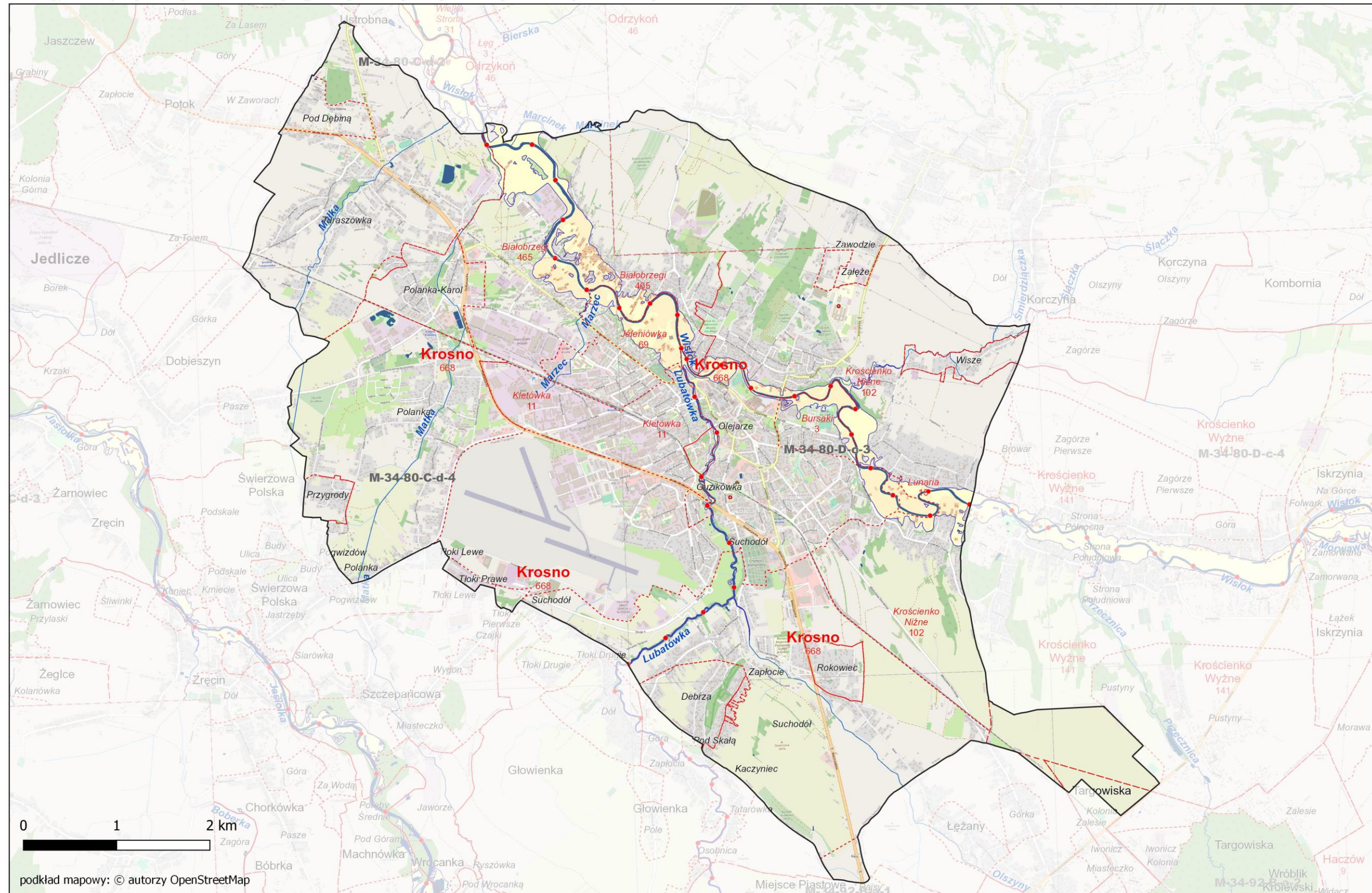
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)



Zródło: <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>.

### Mapa ryzyka powodziowego

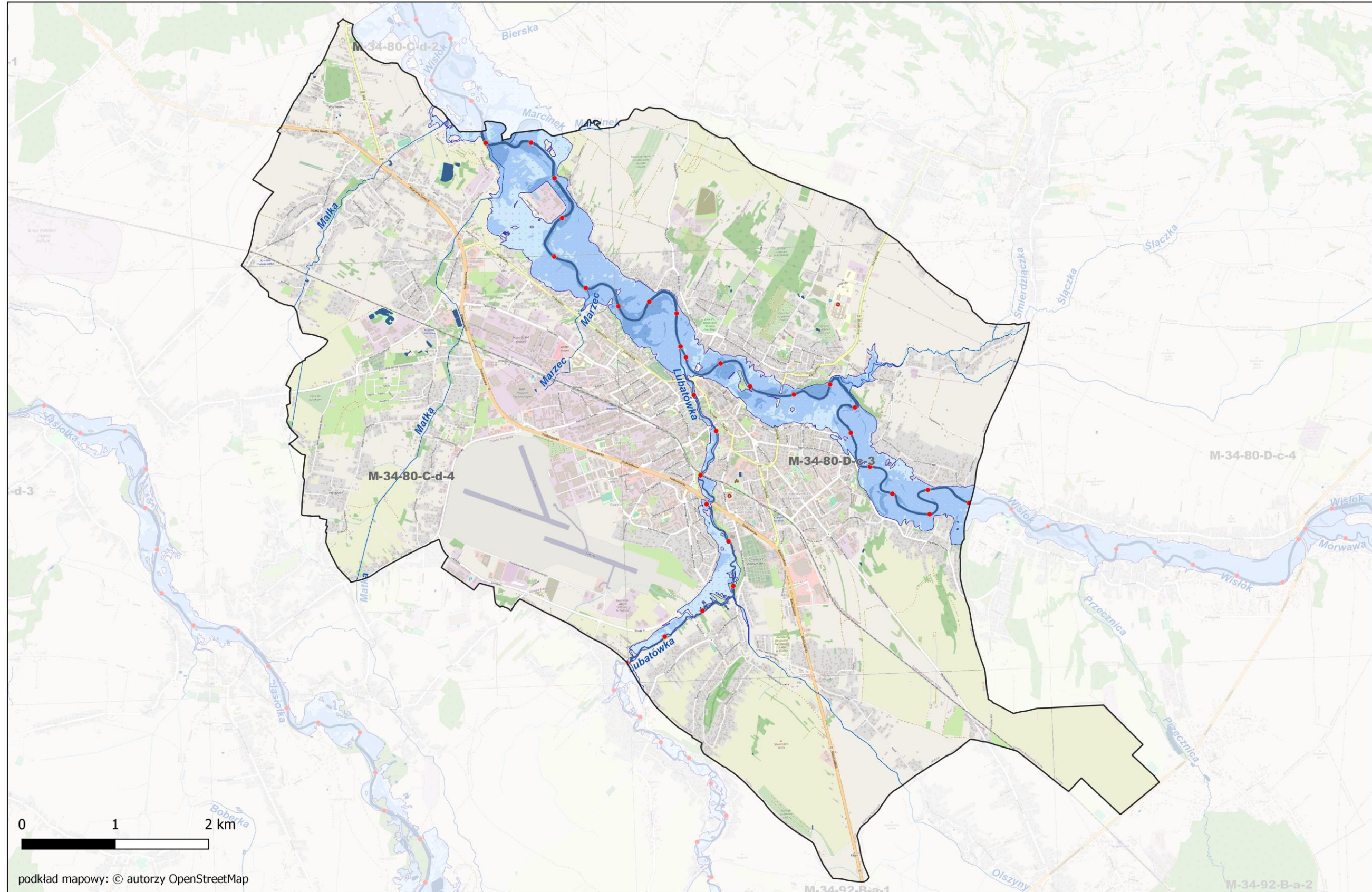
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)



Źródło: <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>.

### Mapa zagrożenia powodziowego

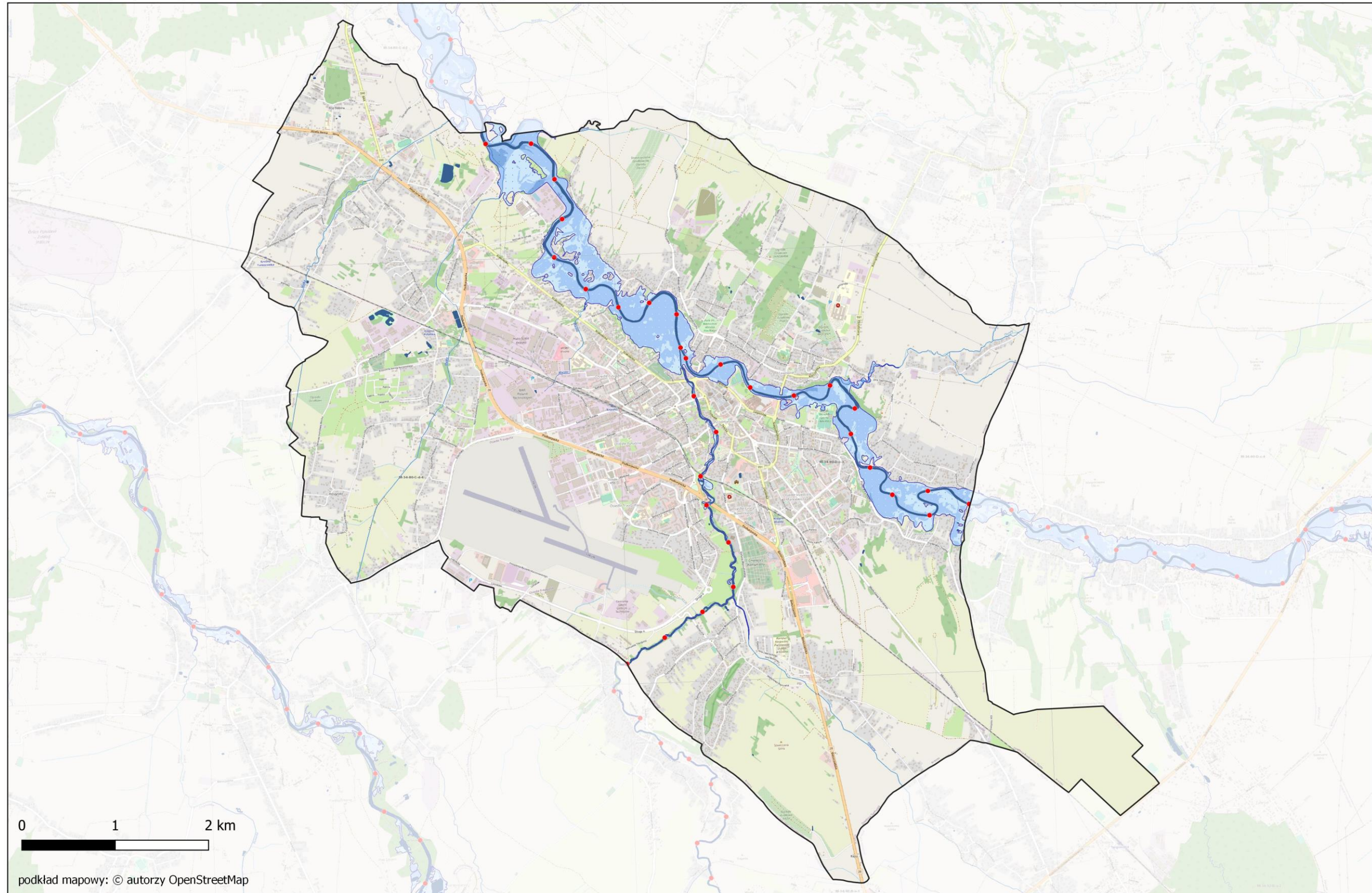
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)



Źródło: <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>.

### Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)



podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>.

# OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

## MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

-  72,56 maksymalna rzędna zwierciadła wody
-  75,15 rzędna korony wału przeciwpowodziowego lub zapory bocznej
-  50 kilometr rzeki
-  obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- głębokość wody [m]
  -  h ≤ 0,5
  -  0,5 < h ≤ 2,0
  -  2,0 < h ≤ 4,0
  -  h > 4,0
-  cieki naturalne i kanały
-  wody powierzchniowe
-  wał przeciwpowodziowy
-  zapora boczna
-  miejsce przelania się wody przez wał przeciwpowodziowy lub zapórę boczną
-  granica gminy
-  granica powiatu
-  granica województwa
-  granica państwa
-  granica gminy

## MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO









Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

### klasy użytkowania terenu:

-  tereny zabudowy mieszkaniowej
-  tereny przemysłowe
-  tereny komunikacyjne
-  lasy
-  tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
-  grunty orne i uprawy trwałe
-  użytki zielone
-  tereny pozostałe
-  wody powierzchniowe

-  kąpielisko
-  ujęcie wody podziemnej
-  ujęcie wody powierzchniowej
-  strefa ochronna ujęcia wody
-  ogród zoologiczny
-  obszar, obiekt zabytkowy U - obiekt wpisany na listę UNESCO
-  pomnik zabytku
-  skansen, muzeum
-  biblioteka, archiwum
-  park narodowy
-  rezerwat przyrody
-  obszar Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków
-  obszar Natura 2000 - specjalny obszar ochrony siedlisk

### zakłady przemysłowe:

-  instalacje mogące powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości
-  zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- o kategorii działalności:
  -  przemysł energetyczny
  -  produkcja i obróbka metali
  -  przemysł mineralny
  -  przemysł chemiczny
  -  gospodarka odpadami
  -  inne rodzaje działalności

### potencjalne ogniska zanieczyszczeń:

-  składowisko odpadów komunalnych
-  składowisko odpadów przemysłowych
-  składowisko odpadów mieszanych
-  cmentarz
-  oczyszczalnia ścieków
-  przepompownia ścieków
-  obszar szczególnego zagrożenia powodzią
-  50 kilometr rzeki
-  cieki naturalne i kanały
-  wał przeciwpowodziowy
-  zapora boczna
-  granica gminy
-  granica powiatu
-  granica województwa
-  granica państwa

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

### budynek mieszkalny

w obszarze zagrożenia powodziowego [głębokość wody w m]:

-  ≤ 2,0
-  >2,0

### budynek o znaczeniu społecznym

w obszarze zagrożenia powodziowego [głębokość wody w m]:













-  ≤ 2,0
-  >2,0

### oznaczenie budynku o znaczeniu społecznym:

- żłb.* - żłobek, *przedszk.* - przedszkole, *szk.* - szkoła,
- P* - jednostki Policji, *rem.* - jednostki ochrony przeciwpożarowej, *SG* - jednostki Straży Granicznej,
- szpit.* - szpital, *san.* - sanatorium, *d. op.* - dom pomocy społecznej, dom opieki, hospicjum,
- c. han.* - centrum handlowo-usługowe, *H* - hotel, *d. wyp.* - dom wypoczynkowy,
- d. wych.* - dom wychowawczy, *z. kar.* - zakład karny, zakład poprawczy, areszt śledczy

### wartość potencjalnych strat powodziowych [zł/m<sup>2</sup>]

-  obszary, dla których nie oblicza się strat
-  ≤ 1
-  2 - 50
-  51 - 150
-  151 - 300
-  301 - 600
-  > 600

-  50 kilometr rzeki
-  obszar szczególnego zagrożenia powodzią
-  cieki naturalne i kanały
-  wody powierzchniowe
-  wał przeciwpowodziowy
-  zapora boczna
-  granica części miejscowości znajdującej się w obszarze zagrożenia powodziowego
-  granica miejscowości znajdującej się w obszarze zagrożenia powodziowego
-  granica gminy
-  granica powiatu
-  granica województwa
-  granica państwa

**KALISZ**  
1380 nazwa miasta i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią

**Chotów**  
52 nazwa wsi i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią

**Rypinek**  
15 nazwa części miasta lub wsi i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią

## UZASADNIENIE

Obowiązująca Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 została przyjęta uchwałą Nr LXIII/1773/23 Rady Miasta Krosna z dnia 28 września 2023 r.

Zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa.

Aktualizacja ma na celu dostosowanie zapisów Strategii do obowiązujących przepisów prawa (w kwestiach dotyczących planowania przestrzennego), a także uzupełnienie jej o dodatkowe zagadnienia i projekty, istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego Krosna. Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 podlega aktualizacji na podstawie uchwały Nr III/71/24 Rady Miasta Krosna z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii, w tym trybu konsultacji.

Projekt aktualizacji dokumentu został opracowany w lipcu 2024 r., zgodnie z harmonogramem określonym w uchwale Rady Miasta Krosna.

Konsultacje projektu aktualizacji Strategii prowadzone były w terminie od 1 sierpnia do 5 września 2024 r. Zgłoszonych zostało pięć uwag – wszystkie uwzględniono.

Strategia została pozytywnie zaopiniowana przez Zarząd Województwa Podkarpackiego.

Z kolei w kwestii dotyczącej przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie, jak i Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przekazali pisemne stanowiska, iż nie jest ona wymagana.

Wykaz zmian wprowadzonych do Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030:

Lp.	Numery stron w zaktualizowanym dokumencie/ Rozdział, którego dotyczą zmiany	Wprowadzone zmiany	Uzasadnienie zmian
1.	Str. 2 Strona tytułowa	Zaktualizowano informacje na temat autorów Strategii oraz dodano datę aktualizacji.	Zmiany odzwierciedlają stan faktyczny.
2.	Str. 41 8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych (kierunek 4.2)	Dodano następującą treść do zakresu planowanych działań: <ul style="list-style-type: none"><li>• Utrzymanie wysokiej jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.</li></ul>	Zmiana wynika z konieczności odpowiedniego uwzględnienia opieki żłobkowej jako elementu istotnego dla rozwoju miasta.

3.	Str. 47 8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych (kierunek 4.8)	Dodano następującą treść do zakresu planowanych działań: <ul style="list-style-type: none"> <li>Ochrona materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.</li> </ul>	Doprecyzowanie i uzupełnienie zapisów Strategii.
4.	Str. 53 8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych (kierunek 5.4)	Dodano następującą treść do zakresu planowanych działań: <ul style="list-style-type: none"> <li>Zapewnienie ochrony i godnych warunków życia zwierzętom wolno żyjącym i bezdomnym.</li> </ul>	Uzupełnienie zapisów Strategii o kwestie dotyczące opieki nad zwierzętami.
5.	Str. 55-70 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta	Kompleksowo zaktualizowano treść całego rozdziału.	Zmiany wynikają z konieczności dostosowania treści Strategii do nowych przepisów prawa, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688). Przepisy te doprecyzowały wymagany zakres rozdziału.
6.	Str. 71-78 10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście	Kompleksowo zaktualizowano treść całego rozdziału.	Zmiany wynikają z konieczności dostosowania treści Strategii do nowych przepisów prawa, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688). Przepisy te doprecyzowały wymagany zakres rozdziału.
7.	Str. 87	Uzupełniono treści	Uzupełniono zapisy



	11. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi	w tabeli 4 - Działania wyodrębnione w aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (dodano 3 działania).	Strategii, zgodnie z obowiązującym Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły.
8.	Str. 108 15. Finansowanie Strategii	Zaktualizowano ramy finansowe – prognozowaną kwotę przeznaczoną na realizację Strategii oraz szacunkowy udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne.	Aktualizacja jest konieczna ze względu na wprowadzenie nowych zadań do Strategii.
9.	Str. 119 Załącznik nr 1. Lista projektów kluczowych	Dodano projekt nr 40 „Przestrzeń Nauki, Kultury i Sztuki w Krośnie”. Utworzenie kompleksu nowoczesnego magazynu zbiorów wraz z przestrzenią kultury i edukacji muzealnej w Krośnie, który obejmie m.in. pracownie digitalizacji i konserwacji zbiorów, pracownie naukowo – badawcze, sale edukacyjno – warsztatowe, salę wystaw czasowych, nowoczesny magazyn zbiorów muzealnych oraz mediatekę.	Projekt jest istotny dla stworzenia odpowiednich warunków infrastrukturalnych sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w kulturze, nauce i w życiu społecznym. W wyniku inwestycji powstanie jedyny tego typu obiekt muzealny w regionie, który będzie pełnił funkcję wystawienniczą, naukowo – badawczą, edukacyjno – warsztatową oraz magazynową. Magazyny oprócz roli prawidłowego przechowywania zbiorów będą miały charakter pokazowy tzn. otwarta przestrzeń do zwiedzania i organizowania działań kulturalnych w oparciu o zbiory. Projekt zapewni powstanie nowoczesnej infrastruktury kultury, odpowiadającej na potrzeby współczesnych odbiorców, zapewniającej użytkownikom komfortowe i bezpieczne warunki korzystania z oferty, sprzyjającej włączeniu

			społecznemu i edukacji kulturalnej, również poprzez eliminację barier w dostępie do kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Uwzględnienie projektu w dokumencie strategicznym jest niezbędne, aby ubiegać się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.
10.	Str. 120 Załącznik nr 1. Lista projektów kluczowych	Dodano projekt nr 41 „Stworzenie przestrzeni dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców” Utworzenie miejsca wspierającego zaangażowanie obywatelskie i sprzyjającego budowaniu wspólnoty miejskiej. Działalność będzie polegała m.in. na: prowadzeniu dialogu z mieszkańcami i wzmacnianiu ich udziału w podejmowaniu decyzji miejskich, integrowaniu różnych środowisk i grup społecznych, tworzenia warunków dla rozwoju oddolnych inicjatyw, jak również na wspieraniu rozwoju organizacji pozarządowych, w tym poprzez stworzenie programu grantowego.	Projekt przyczyni się do osiągnięcia celów miasta w zakresie zaangażowania społecznego i obywatelskiego oraz wzmacniania organizacji pozarządowych.
11.	Cały dokument	Zaktualizowano publikatory aktów prawnych.	Aktualizacja numerów dzienników ustaw.